

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ
ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΩΝ Ε΄ & ΣΤ΄ ΤΑΞΕΩΝ

Γ Λ Ω Σ Σ Α

ΠΑΙΔΑΚΙ, ΑΝΤΑΛΛΑΣΣΟΥΜΕ ΛΕΞΕΙΣ;

Διαπολιτισμική επικοινωνία: Χτίζω σχέσεις με λέξεις

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγήτρια: Φλώρα Βλάχου, Υποψήφια Διδάκτωρ Φιλολογίας ΕΚΠΑ

Οι σχολικές τάξεις, ήδη από τη βασική βαθμίδα εκπαίδευσης, έχουν διανθιστεί με μαθητές διαφορετικής γλώσσας, κουλτούρας και ιδεών. Κάθε παιδί φέρνει στο σχολείο, εκτός από τη σχολική του τσάντα, μια γλωσσική και πολιτισμική ταυτότητα. Είναι γνωστό ότι η συνύπαρξη ανομοιογενών πολιτισμικά και γλωσσικά στοιχείων, ιδιαίτερα όταν αυτά έχουν μεγάλη απόκλιση μεταξύ τους, δεν ευνοεί την αρμονική συνύπαρξη, διαμορφώνει άνισες σχέσεις εξουσίας μέσα στο σχολικό περιβάλλον (αίθουσα, προαύλιος χώρος, ώρα διαλείμματος) και, τελικά, επηρεάζει τη μαθησιακή διαδικασία αλλά και την επικοινωνία των παιδιών μεταξύ τους. Προκειμένου να συνυπάρχουμε στον εκπαιδευτικό χώρο, οφείλουμε να αναδείξουμε τις γλωσσικές εκείνες διαφορές που αντανάκλουν στερεοτυπικές αντιλήψεις για τον εαυτό μας και τον «άλλον» και να προσπαθήσουμε να χειριζόμαστε τη γλώσσα με ευαισθησία και επίγνωση.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο τα στερεότυπα εκφράζονται γλωσσικά, στον βαθμό που επηρεάζουν την επικοινωνία των μελών μιας σχολικής εν προκειμένω ομάδας και στην απόπειρα εξάλειψής τους. Η προσέγγιση του προγράμματος είναι αμιγώς βιωματική και διαπολιτισμικά προσανατολισμένη.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Βιωματικές τεχνικές αναγνώρισης των γλωσσικών στερεοτύπων σε περιβάλλον τάξης (προσομοιωτικά σενάρια, παιχνίδια ρόλων)
- Ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες που αποσκοπούν στην αύξηση της γλωσσικής επίγνωσης, οδηγούν σε αναστοχασμό για τη γλώσσα, τις λέξεις και τη δύναμη που έχουν στους ανθρώπους, στις σχέσεις με αυτούς και στις σκέψεις μας γι' αυτούς
- Στρατηγικές κατασκευής «Λεξικού» που σκέφτεται και καταλαβαίνει: βρίσκουμε και προσθέτουμε λέξεις που δεν πληγώνουν τον εαυτό μου και δεν προσβάλλουν το άλλο παιδί

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ να αναδειχθούν τα γλωσσικά στερεότυπα, λανθάνοντα και μη, και να καλλιεργηθεί μια κριτική στάση απέναντι στη χρήση της γλώσσας, αξιοποιώντας τις αναπαραστάσεις των γλωσσικών μαθημάτων

- ✓ να αναπτυχθεί η γλωσσική ενσυναίσθηση των μαθητών, η λεξική τους ευρηματικότητα, ώστε να αναθεωρήσουν τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνουν την άποψή τους τόσο για τον εαυτό τους όσο και για τον «άλλον»
- ✓ να ενδυναμωθεί η έννοια της «ατομικής» και «συλλογικής» ταυτότητας, να εκπαιδευτούν στο πώς τα γλωσσικά εργαλεία κατασκευάζουν την αυτοεικόνα μας και την εικόνα του «άλλου»

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΙΣΤΟΡΙΑ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Η ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ

(Ε΄ τάξη) Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγήτρια: Ειρήνη Πάνου, Δρ. Βυζαντινολόγος

Σκοπός του προγράμματος είναι η κατανόηση εκ μέρους των μαθητών των δομών της έκφρασης της εικονομαχικής έριδας τόσο από πλευράς τέχνης όσο και από τις γραπτές μαρτυρίες.

Στόχος του προγράμματος: Η παράλληλη παρουσίαση κειμένων και τέχνης βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν πώς απεικόνισαν οι Βυζαντινοί τις μεγάλες θρησκευτικές αλλαγές αλλά και τον ρόλο της τέχνης να δομήσει οπτικά το χριστιανικό δόγμα που αποκρυσταλλώθηκε κατά τη διάρκεια της ταραχώδους αυτής περιόδου.

Εξέλιξη του προγράμματος

Το πρόγραμμα ξεκινάει με την παρουσίαση της εικόνας η «Κυριακή της Ορθοδοξίας» και εφορμώμενοι από την επεξηγηματική παρουσίαση των εικονογραφικών στοιχείων της, θα ανάγουμε το περιεχόμενό της στις θεολογικές εξελίξεις που κυριάρχησαν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το τέλος της Εικονομαχίας το 843. Γιατί, για παράδειγμα, απεικονίζεται η Θεοτόκος Βρεφοκρατούσα κατά τον εορτασμό της οριστικής αναστήλωσης των εικόνων στο Βυζάντιο; Ποιος ο ρόλος της Παναγίας και γιατί είναι σημαντική η θέση Της ως μητέρας; Ποιες οι ρίζες του φαινομένου και τι μας λένε τα κείμενα για τους εικονόφιλους και τους εικονοκλάστες; Ποιοι πήραν αποφάσεις για τη λατρεία ή όχι των εικόνων και πού το εντοπίζουμε στην εικόνα, την οποία θα χρησιμοποιήσουμε ως παράδειγμα;

Δραστηριότητα: Η δραστηριότητα έχει ως στόχο τη βιωματική προσέγγιση του φαινομένου μέσα από τη συμμετοχική διαδικασία. Οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες, τους εικονομάχους και τους εικονοκλάστες ενώ προεδρεύει ο Πατριάρχης και μια Αυτοκράτειρα. Η υπόλοιπη τάξη είναι οι κριτές. Οι δύο ομάδες εκθέτουν τις απόψεις τους μέσα από κάρτες που θα τους έχουν δοθεί και οι κριτές θα κρίνουν ποιος έχει δίκιο, και την άποψή τους θα αποδεχθεί (ή όχι) ο Πατριάρχης και η Αυτοκράτειρα, η οποία και θα εκδώσει το αυτοκρατορικό διάταγμα.

Άραγε, ποια άποψη θα επικρατήσει;

ΈΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Από τα βάθη της Οθωμανικής αυτοκρατορίας στη Μικρασιατική Καταστροφή (ΣΤ΄ τάξη) Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγητής: Δημήτρης Μπαχάρας, Δρ. Ιστορίας, Διδάσκων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Ιονίου Πανεπιστημίου, Υπεύθυνος ιστορικών αρχείων ΕΛΙΑ-MIET

Πώς ζούσαν οι Έλληνες τα χρόνια πριν την Επανάσταση; Γιατί έγινε η Επανάσταση; Ποιος ήταν ο βασιλιάς Όθωνας, ο Χαρίλαος Τρικούπης, ο Ελευθέριος Βενιζέλος; Πώς χρεωκόπησε η χώρα το 1893; Πολέμησαν οι Έλληνες στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο; Τι ήταν τα πολεμικά Παναθήναια; Γιατί οι Έλληνες βρέθηκαν στη Μικρά Ασία; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που θα συζητηθούν με τους μαθητές προκειμένου να καλλιεργηθεί η αναζήτηση, η κριτική σκέψη και ο διάλογος, ώστε τα παιδιά να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με τα πραγματικά εργαλεία του ιστορικού, που απέχουν πολύ από την ξερή αφήγηση γεγονότων.

Σκοπός του προγράμματος είναι να γνωρίσουν οι μαθητές με έναν σύντομο και περιεκτικό τρόπο τη νεότερη ιστορία της Ελλάδας μέσα από μια δυναμική, αντιπαραθετική και πολυδιάστατη ανάγνωση μιας ολόκληρης εποχής, που πολλές φορές έρχεται σε επαφή με το παρόν και το μέλλον.

Μέθοδοι/Εργαλεία

- Διαδραστικά παιχνίδια αναγνώρισης προσώπων μεγάλων φυσιογνωμιών της ελληνικής ιστορίας
- Τοποθέτηση σημείων μαχών-σημαντικών γεγονότων σε (διαδραστικούς) χάρτες, ζωγραφικών ή και θεατρικών αναπαραστάσεων
- Χωρισμός ομάδων για δράσεις όπως αναζήτηση στο διαδίκτυο πληροφοριών ή πηγών ή βιβλίων σχετικών με τα θέματα του προγράμματος
- Προβολή ολιγόλεπτων ντοκιμαντέρ, αρχειακού, φωτογραφικού και άλλου υλικού από τα αρχεία του ΕΛΙΑ-MIET

Εξέλιξη του προγράμματος

- Η προεπαναστατική Ελλάδα, η Φιλική Εταιρεία, οι αιτίες ξεσπάσματος της Επανάστασης του '21, οι δύο εμφύλιοι πόλεμοι, τα πρώτα δάνεια.
- Η βασιλεία του Όθωνα, η Μεγάλη Ιδέα, οι Έλληνες πολιτικοί
- Η βασιλεία του Γεωργίου Α΄, ο Χαρίλαος Τρικούπης και η οικονομία
- Η χρεοκοπία του 1893 και ο πόλεμος του 1897
- Η άγνωστη δεκαετία του 1900
- Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, οι Βαλκανικοί Πόλεμοι και αλλαγή του πολιτικού και κοινωνικού τοπίου

- Η ελληνική ιστορία του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο Εθνικός Διχασμός, ο Βενιζέλος και ο βασιλιάς Κωνσταντίνος, οι Αγγλογάλλοι στη Μακεδονία και ο χωρισμός της Ελλάδας στα δύο
- Η Μικρασιατική εκστρατεία και η Καταστροφή

Υλικό προγράμματος

Αρχειακό υλικό όπως απόρρητα τηλεγραφήματα, κρυπτογραφημένα μηνύματα και αλληλογραφία μεταξύ σημαντικών προσώπων, αφίσες πολέμου και θεατρικών παραστάσεων, ιστορικοί χάρτες, φωτογραφίες, ντοκιμαντέρ.

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Ι Κ Α

«ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ» Διασύνδεση μαθηματικών, επιστήμης και τεχνολογίας μέσα από μηχανικές κατασκευές στο πνεύμα του STEM

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Επιστημονικοί υπεύθυνοι: Άρης Μαυρομμάτης, Μαθηματικός, Διδάσκων στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Απόστολος Παπανικολάου, Μαθηματικός, Ερευνητής της Διδακτικής Μαθηματικών Msc

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα **«ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ»** είναι μια διαθεματική εκπαιδευτική πρόταση, στο πλαίσιο και τη γενικότερη αντίληψη της διεθνούς εκπαιδευτικής πρακτικής, γνωστής με το ακρωνύμιο **STEM**, όπου αυστηρές επιστημονικές έννοιες από την επιστήμη (Science), την τεχνολογία (Technology), τη μηχανική (Engineer) και τα μαθηματικά (Mathematics) προσεγγίζονται συνδυαστικά και χωρίς σύνορα. Η γενικότερη ιδέα της σύγχρονης αντίληψης του STEM έχει τις ρίζες της στην Προσωκρατική Φιλοσοφική σκέψη, όπου η γνώση δεν περιχαρακωνόταν σε τομείς, αλλά αποτελούσε συνισταμένη των τομέων αυτών μέσα από την διαρκή αλληλεπίδρασή τους. Ο όρος STEM έχει προταθεί το 2000 από το Εθνικό Ίδρυμα Επιστημών (NSF) των ΗΠΑ, ως εκπαιδευτικό μεταρρυθμιστικό πρότυπο διδασκαλίας και έχει την ευελιξία να προσαρμόζεται στα διαφορετικά πολιτιστικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα του κάθε τόπου, χωρίς να απομακρύνεται από τον κύριο στόχο του που είναι η απόκτηση ουσιαστικής γνώσης.

Εξέλιξη του προγράμματος

Οι μαθητές εργάζονται ομαδοσυνεργατικά σε ομάδες. Κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της από μια συσκευασία με το ίδιο εκπαιδευτικό υλικό.

Χρησιμοποιώντας ειδικά λειτουργικά συστήματα δόμησης, κατασκευάζουν μηχανικά συστήματα και εξερευνούν τον τρόπο λειτουργίας τους.

Ανακαλύπτουν νόμους που διέπουν τη Μηχανική, την Ακουστική και τον Ηλεκτρισμό, ξεκινώντας πάντα μέσα από μια διαισθητική αντίληψη για τα φυσικά φαινόμενα. Η κίνηση, η δύναμη, η ισορροπία, οι μοχλοί, τα γρανάζια, η περιοδικότητα είναι κάποια από τα θέματα τα οποία μελετούν.

Η ανάγκη βαθύτερης κατανόησης και πρόβλεψης της τελικής κατασκευής, αναδεικνύει ως φυσική αναγκαιότητα τη μαθηματική μοντελοποίηση, εισάγοντας έτσι τους διδασκόμενους σε βασικές έννοιες των μαθηματικών, που αναδεικνύονται με απόλυτα φυσιολογικό και βιωματικό τρόπο.

Μέσα από τα διαδοχικά βήματα που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της κατασκευής τους:

- βιώνουν τη χαρά της δημιουργίας
- αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα του κάθε επόμενου βήματος, το οποίο θα πρέπει να στηρίξουν λογικά, συγκροτώντας έγκυρους και ορθούς συλλογισμούς
- ανακαλύπτουν τη γνώση μέσα από μια βιωματική διαδικασία
- κατανοούν την αναγκαιότητα της θεωρίας στην οποία οφείλει να επεκτείνεται οτιδήποτε εμπειρικό προκειμένου να έχει καθολική ισχύ.

Στόχοι του προγράμματος

Ο στόχος αυτού του προγράμματος είναι να εισάγει τους μαθητές με βιωματικό τρόπο και μέσα από ένα παιγνιώδες, διαδραστικό και ευχάριστο περιβάλλον σε κατάλληλα επιλεγμένες για την ηλικία τους επιστημονικές έννοιες.

ΟΙ ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΥΡΙΑΝΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΟΥ ΤΕΤΡΑΠΕΡΑΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Η διδακτική στρατηγική που εφαρμόζεται για τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών, εστιάζεται σε τρεις βασικούς άξονες:

- σε συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων
- στην καλλιέργεια αξιών
- και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων

Διδάσκεται ο επιστημονικός τρόπος σκέψης και η ακρίβεια που απαιτούν οι φυσικές επιστήμες ώστε να γίνει βίωμα η αξία τους στην καθημερινότητα, αλλά και σε ειδικές περιπτώσεις. Η ερευνητική σκέψη χρησιμοποιείται ως εργαλείο διδακτικής προσέγγισης και έμπνευσης.

Τέσσερις βασικές προσεγγίσεις για τη διδακτική διαδικασία, είναι:

- Βιωματική
- Συνεργατική
- Διαθεματική
- Διερευνητική

Στόχος είναι τα εννέα «έψιλον»:

- ✓ Εξερευνώ

- ✓ Εξετάζω
- ✓ Ενθουσιάζομαι
- ✓ Εκφράζω την άποψή μου
- ✓ Εφαρμόζω
- ✓ Ενδιαφέρομαι
- ✓ Εξασκώμαι
- ✓ Εξακριβώνω
- ✓ Ενθαρρύνομαι

Με αυτά τα «εννέα έψιλον», ο μαθητής:

- ✓ Εμπνέεται
- ✓ Εργάζεται
- ✓ Ερμηνεύει
- ✓ Εμπεδώνει
- ✓ Επιτυγχάνει

ΧΗΜΙΚΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ ΜΕ ΥΛΙΚΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

Είναι ένα εργαστηριακό πρόγραμμα για μαθητές Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού. Οι μαθητές πραγματοποιούν έρευνα δημιουργώντας και διασκεδάζοντας. Τα πειράματα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα μεθόδων που χρησιμοποιούνται στη σχολική εργαστηριακή χημεία.

Μερικά από τα θέματα με τα οποία θα ασχοληθούν οι μαθητές είναι:

- ➡ «Η χημεία των ζαχαρωτών και το μαγικό σπιτάκι της Γκρέτελ»,
- ➡ «Οι ζύμες, η μαγιά και το λευκό ψωμί»,
- ➡ «Φυτοχημεία με άνθη και βότανα»,
- ➡ «Πού κρύβεται η ζωή – η ιστορία ενός σπόρου»,
- ➡ «Μυστηριώδης ωσμωτική συμπεριφορά»,
- ➡ «Η χημεία του κομμένου μήλου»,
- ➡ «Οι μεταμορφώσεις της βιταμίνης C»,
- ➡ «Οι περιπέτειες του Δήμου του Δείκτη»,
- ➡ «Ο καθηγητής Οξύς Ξιδολεμονάκης και η Βάσω η Σάυρα στη χώρα των ξινών, των αλκαλικών και των ουδέτερων»,
- ➡ «Πού κρύβονται οι πρωτεΐνες»,
- ➡ «Ο κήπος με τις κοβαλιές»,
- ➡ «Ο μαγικός καθρέπτης της Χιονάτης»,
- ➡ «Ο μαθητευόμενος μάγος και οι ιδιότητες του νερού»,
- ➡ «Ένα δειλινό στη Χημικούπολη»,
- ➡ «Βιογραφίες χημικών στοιχείων (κατασκευή μοριακών μοντέλων και περίεργες ιστορίες ατόμων και μορίων)» κ.ά.

Η δομή κάθε προγράμματος βασίζεται στους εξής άξονες:

- ➡ Καθορίζονται οι στόχοι
- ➡ Οριοθετούνται οι θεματικές ενότητες
- ➡ Προσδιορίζονται οι δείκτες επιτυχίας.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα έχει άμεση σχέση με το αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας που υπαγορεύει το Υπουργείο Παιδείας και έχει ως κεντρικό στόχο την ανάδειξη της αξίας των Φυσικών Επιστημών για τη ζωή μας.

ΟΙ ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Ευδοκία Πατσιλινάκου, Χημικός, Phd

Το νερό υπάρχει παντού γύρω μας, στη φύση αλλά και στο σώμα μας. Το ανθρώπινο σώμα αποτελείται κατά το 70% από νερό. Ο χημικός του τύπος είναι H_2O και τα μόριά του συνδέονται μεταξύ τους με δεσμούς υδρογόνου. Είναι ουσία άχρωμη, διαφανής σε μικρά πάχη, άοσμη, άγευστη και, υπό κανονικές συνθήκες θερμοκρασίας και πίεσης, υγρή. Παρουσιάζει ιδιαιτερότητες ως προς τις φυσικές του ιδιότητες και έχει αρκετά υψηλή θερμοχωρητικότητα. Το νερό είναι άριστος πολικός διαλύτης, γι' αυτό διαλύει μεγάλο πλήθος ουσιών, στερεών, υγρών ή αερίων.

Ένα μικρό πλαστικό μπουκάλι νερού, του μισού λίτρου, λίγα παγάκια, λίγο καυτό νερό, ένα πώμα και μερικά κλασικά πειράματα, είναι αρκετά για πολλές εύστοχες παρατηρήσεις και διαπιστώσεις από τους μικρούς μαθητές που ανακαλύπτουν τον μαγικό κόσμο των Φυσικών Επιστημών. Τα πειράματα αυτά αναφέρονται στις πολλαπλές μεταμορφώσεις του νερού, αλλά και στην ύπαρξη του ατμοσφαιρικού αέρα, ο οποίος αν και αόρατος, δηλώνει δυναμικά την παρουσία του. Στην εργασία αυτή παρουσιάζουμε πειράματα, με τα οποία εξηγείται η εξάτμιση της κινητικής ενέργειας των μορίων από τη θερμοκρασία, η πίεση και τα αποτελέσματά της, η διαφορά μεταξύ ατμού και αερίου και η μετατροπή από τη μία φυσική κατάσταση της ύλης στην άλλη. Επίσης παρουσιάζονται φυσικές ιδιότητες του νερού, όπως είναι η επιφανειακή τάση, και τα τριχοειδή φαινόμενα. Ανακαλύπτουμε γιατί οι σταγόνες είναι σφαιρικές, γιατί τα έντομα περπατάνε στο νερό και πού οφείλεται η πίεση των αερίων. Οι μαθητές έχουν συγκροτήσει ομάδες συνεργασίας και η κάθε ομάδα περιγράφει τις εμπειρίες της, με τον δικό της μοναδικό τρόπο!

Εφαρμογή - Πειράματα

Το κόλπο με το νερό που δεν πέφτει

Γιατί τα έντομα περπατάνε στην επιφάνεια του νερού;

Γιατί οι σταγόνες είναι σφαιρικές;

Ποιος κερδίζει τη μάχη; Το νερό ή ο αέρας;

Η ΧΗΜΕΙΑ ΣΤΟ ΚΟΜΜΕΝΟ ΜΗΛΟ

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Ευδοκία Πατσιλινάκου, Χημικός, PhD

Στο πρόγραμμα αυτό οι μαθητές ανακαλύπτουν τη χημεία του μήλου. Συγκεκριμένα μελετάμε την μετατροπή του αμύλου σε σάκχαρα, την ενζυμική αμαύρωση και τη δράση της βιταμίνης C ως αντιοξειδωτικού. Με δύο απλά πειράματα αναλύεται η επιστημονική μέθοδος (παρατήρηση – πείραμα – ανάπτυξη θεωρίας – συμπεράσματα). Μελετώνται τα φαινόμενα χρησιμοποιώντας διάφορες μεταβλητές (χρόνος, θερμοκρασία, ποικιλία του φρούτου, στάδιο ωρίμασης κ.λπ.). Τα μήλα αποτελούν μία από τις πιο ωφέλιμες τροφές για τον ανθρώπινο οργανισμό. Οι μαθητές καλούνται να αναπτύξουν τους δικούς τους τρόπους για την παρουσίαση των πειραμάτων χρησιμοποιώντας υλικά καθημερινής χρήσης αλλά και εποπτικό υλικό.

Περιγραφή - Εισαγωγή

Τα μήλα είναι από τα πιο ωφέλιμα φρούτα για τον ανθρώπινο οργανισμό και αποτελούν βασική τροφή για τα παιδιά. Η χημεία του μήλου αποτελεί αντικείμενο μελέτης σε κορυφαία Πανεπιστήμια παγκοσμίως και τα οφέλη του μήλου στη διαδικασία του μεταβολισμού είναι εντυπωσιακά. Με τα απλά πειράματα που περιγράφονται στην εργασία αυτή, οι μαθητές ανακαλύπτουν και ερμηνεύουν χημικές ιδιότητες των συστατικών του μήλου. Η καθημερινή κατανάλωση μήλων έχει τεράστια οφέλη για την υγεία, μερικά από τα οποία είναι: προστασία από καρδιαγγειακά νοσήματα και υψηλή χοληστερίνη, καλή λειτουργία του εντέρου, μείωση του περιττού σωματικού βάρους και πολλά άλλα. Οι πολυφαινόλες και τα φλαβονοειδή που περιέχονται στα μήλα αλλά και σε άλλα φρούτα και λαχανικά θωρακίζουν τον οργανισμό από σοβαρές ασθένειες. Τα μήλα περιέχουν άμυλο, το οποίο με την ωρίμαση του φρούτου μετατρέπεται σε σάκχαρα. Στα πειράματα που ακολουθούν γίνεται ανίχνευση του αμύλου και του ποσοστού μετατροπής του σε σάκχαρα εξετάζοντας διάφορους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τη μετατροπή αυτή. Επίσης εξετάζεται το φαινόμενο της ενζυμικής αμαύρωσης και διάφοροι τρόποι με τους οποίους μπορούμε να εμποδίσουμε το φαινόμενο αυτό. Τα πειράματα που περιγράφονται μπορούν να πραγματοποιηθούν και με άλλα αμυλούχα φρούτα και λαχανικά και με πατάτες και στη συνέχεια να γίνει σύγκριση της συμπεριφοράς τους.

Εφαρμογή – Πειράματα

Ανίχνευση αμύλου στο μήλο

Γιατί «μαυρίζουν» τα κομμένα μήλα»

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

ΚΙ ΟΜΩΣ ΤΟ DNA ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ...

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγήτρια: Ελένη Κόνιαρη, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Μοριακή Βιολόγος

Στην ιστορία της γενετικής πληροφορίας το DNA ανακαλύφθηκε σχεδόν ταυτόχρονα με τη Θεωρία της Εξέλιξης και τους νόμους του Mendel. Παρ' όλα αυτά, ακόμη και στις αρχές της δεκαετίας του '50, σχεδόν όλοι πίστευαν ότι οι πρωτεΐνες είναι τα μόρια μεταφοράς και μεταβίβασης της γενετικής πληροφορίας. Το κάθε άτομο περιέχει DNA από τον πατέρα του και τη μητέρα του, και εκείνοι με τη σειρά τους το DNA των δικών τους γονέων, γεγονός που μοιάζει σαν να είναι όλοι οι άνθρωποι, ζώντες και μη, συνδεδεμένοι με μια αόρατη κλωστή, που μεταφέρεται από γενιά σε γενιά. Αν επεκτείνει κανείς αυτή τη νοητή κλωστή στο παρελθόν, θα φθάσει σε έναν κοινό πρόγονο του ανθρώπου με τα άλλα πρωτεύοντα θηλαστικά. Στο πρόγραμμα αυτό θα περιγραφεί ο τρόπος και η σημασία ανακάλυψης του DNA, ποια διαδρομή ακολουθεί, ποιο προσορισμό έχει και γιατί είναι τόσο σημαντικό για τον άνθρωπο και για τους υπόλοιπους οργανισμούς.

Εξέλιξη του προγράμματος: Αρχικά, θα πραγματοποιηθεί ένας διάλογος με ερωτήσεις-απαντήσεις ώστε να γίνει η εισαγωγή της έννοιας με τη συμμετοχή των παιδιών. Μέσα από ειδικές παρουσιάσεις και βίντεο με θέματα όπως δομή του DNA, γενετικό υλικό, κυτταρική διαίρεση, αναπαραγωγή θα εστιάσουμε στον συναρπαστικό τρόπο ανακάλυψής του αλλά και στη διαδρομή που κάνει, ενώ μέσα από το παιχνίδι που θα περιλαμβάνει σταυρόλεξο, παζλ, κάρτες, κρυπτόλεξο, οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους. Σε δεύτερο στάδιο και με τη βοήθεια οπτικοακουστικού υλικού θα κατανοήσουν τη λειτουργικότητα του νουκλεϊκού οξέος, των κυτταρικών οργανιδίων και όλου του κυττάρου, και σε συνδυασμό με ζωγραφική και χειροτεχνία θα μπορούν να αποτυπώσουν σε πραγματικό χρόνο το γραμμικό αυτό μεγαλομόριο.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Θα αποτυπώσουμε τη δομή του DNA
- ✓ Θα γνωρίσουμε πώς λειτουργεί και ποιος είναι ο ρόλος του
- ✓ Θα ανακαλύψουμε από πού ξεκινάει, πού καταλήγει και με ποιο τρόπο
- ✓ Θα ανακαλύψουμε αν όλοι οι οργανισμοί έχουν το ίδιο DNA ή διαφορετικό, και σε τι βαθμό αυτή η διαφοροποίηση συμβάλλει στην εξέλιξή τους

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ – ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

ΤΑ ΡΟΜΠΟΤ ΜΑΣ ΒΟΗΘΟΥΝ ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΨΟΥΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ!

Ομάδα 20-30 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγητές: Δρ. Θαρρενός Μπράτισης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
Δημήτρης Ζιούζιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ Ρομποτικής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Η ρομποτική αποτελεί έναν απολαυστικό τρόπο εκπαίδευσης για πολλά γνωστικά αντικείμενα όπως μαθηματικά, φυσική, ιστορία, ξένες γλώσσες, αλλά και μαθήματα της μη τυπικής εκπαίδευσης όπως θέματα για το περιβάλλον. Επίσης βοηθά στην ανάπτυξη της συνεργασίας και της κριτικής σκέψης και μιας σειράς άλλων ικανοτήτων. Μέσα από έναν πρωτότυπο τρόπο, όπου ο εκπαιδευτής και οι εκπαιδευόμενοι συνεργάζονται, σκέφτονται και προτείνουν, αποκτούν γνώσεις και αναπτύσσουν νέες δεξιότητες.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αναφέρεται στην προστασία του περιβάλλοντος και το πως μπορεί ο καθένας και η καθεμία να συμβάλει με τον δικό του τρόπο στην αειφόρο ανάπτυξη. Οι μαθητές εφόσον τους έχει γίνει μια σύντομη παρουσίαση σχετικά με το περιβάλλον τους δίνεται ο χρόνος να σκεφτούν σε ομάδες (των 5-6 ατόμων), να σκεφτούν τη δική τους λύση. Στη συνέχεια τους παρουσιάζονται προτυποποιημένες ρομποτικές λύσεις και καλούνται σε μικρές ομάδες να πειραματιστούν με τις λειτουργίες τους και να αναγνωρίσουν σε ποια περιβαλλοντική παράμετρο/πρόβλημα αντιστοιχούν. Τέλος, καλούνται να προτείνουν βελτιώσεις για κάθε ρομποτική κατασκευή.

Μέσα από την βιωματική προσέγγιση και τη συμμετοχή οι μαθητές αντιμετωπίζουν ένα πραγματικό πρόβλημα στο οποίο θα πρέπει να σκεφτούν δικές τους, να εξετάσουν και να βελτιώσουν προτεινόμενες λύσεις.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Πραγματοποιείται μια σύντομη αναφορά στο πρόβλημα του περιβάλλοντος και στο ερώτημα το οποίο καλούνται να απαντήσουν οι μαθητές. Θα αξιοποιηθεί ένα ρομπότ που σχεδιάστηκε ειδικά από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες (των 5-6 ατόμων) και τους δίνεται χρόνος να σκεφθούν αναλόγως με τα υλικά (hardware) που έχουν να δώσουν τη δική τους λύση (θα τους δοθεί ένα φύλλο εργασίας)
- Οι ομάδες εξετάζουν μια σειρά από έτοιμες, προτεινόμενες λύσεις και πειραματίζονται με αυτές, με την βοήθεια των εκπαιδευτών.
- Η κάθε ομάδα συσκέπτεται για να προτείνει βελτιώσεις σε κάποια από τις προτεινόμενες λύσεις

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Να αναδειχθούν τα περιβαλλοντικά προβλήματα που υπάρχουν

- ✓ Να αντιληφθούν οι ίδιοι οι μαθητές τη σημαντικότητα του συνόλου και του ατόμου ξεχωριστά, ως παράγοντα επηρεασμού του περιβάλλοντος
- ✓ Να αναπτυχθεί η κριτική σκέψη και η ευρηματικότητα των μαθητών
- ✓ Να αναπτυχθεί η έννοια της συλλογικής και ατομικής ευθύνης απέναντι στο περιβάλλον και στο σύνολο
- ✓ Να αναπτυχθεί η συνεργασία μεταξύ των μαθητών
- ✓ Να γνωρίσουν τα παιδιά σύγχρονες και καινοτόμες ρομποτικές συσκευές και κατασκευές και να εξοικειωθούν με τον προγραμματισμό τους

ΤΟ ΑΧΑΝΕΣ ΚΥΒΕΡΝΟΣΥΜΠΑΝ: ΚΙΝΔΥΝΟΙ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Σχεδιασμός – Εισηγητές: Εξειδικευμένα στελέχη, Αξιωματικοί Ειδικών Καθηκόντων Πληροφορικής και Υγειονομικού, Ψυχολόγοι της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

Η μεγάλη ανάπτυξη του τομέα της πληροφορικής και η αυξημένη συμμετοχή των πολιτών στη νέα εποχή της Κοινωνίας της Πληροφορίας, επέφεραν σημαντικά τεχνολογικά επιτεύγματα και εξυπηρετήσεις στην κοινωνία, που αφενός διευκολύνουν την καθημερινότητα, αφετέρου δημιουργούν πεδίο κατάλληλο και για την εμφάνιση μορφών εγκληματικής δραστηριότητας με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Ειδικά στην εποχή που διανύουμε, η πανδημία του COVID-19 και η ανάγκη για την απρόσκοπτη συνέχιση της λειτουργίας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, επιτάχυνε τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους προκειμένου να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα αξιοποιώντας τεχνολογίες απομακρυσμένης πρόσβασης. Στον εκπαιδευτικό τομέα εφαρμόστηκε η τηλεεκπαίδευση αξιοποιώντας τις ώριμες τεχνολογίες ομαδικών τηλεδιασκέψεων και διαμοιρασμού υλικού, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έτσι ακόμη και παιδιά κάθε ηλικίας, ξεκινώντας από 4 ετών, συμμετέχουν σε πολλές από αυτές τις δραστηριότητες «συνδεδεμένα ψηφιακά».

Επομένως, καθίσταται σαφής η ανάγκη για εκπαίδευση των πολιτών στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών και της ασφαλούς χρήσης αυτών και ενσωμάτωση αυτής στην εκπαιδευτική διαδικασία, από τις πρώτες κιόλας βαθμίδες.

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχει δια της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη, έχοντας ως στόχο την **ενημέρωση μαθητών, γονέων, εκπαιδευτικών**, για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες, τις διαδικτυακές αγορές, τα φαινόμενα διαδικτυακής βίας, τους κινδύνους που ελλοχεύουν στις

ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, κ.ά. γιατί Με την εξέλιξη της τεχνολογίας προκύπτουν καθημερινά νέες μορφές κυβερνοεγκλήματος.

Μέσα από την **προβολή επικαιροποιημένου διαδραστικού υλικού**, το οποίο συνοδεύεται από σύγχρονο οπτικοακουστικό υλικό, και μέσα από τη συζήτηση με εξειδικευμένα στελέχη της Υπηρεσίας στον τομέα της Πληροφορικής, της Νομικής, των Οικονομικών και της Ψυχολογίας δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες και ιδιαίτερα στα παιδιά, τους ψηφιακούς πολίτες του μέλλοντος, να αναγνωρίσουν τις επισφαλείς συμπεριφορές που μπορούν να εκδηλωθούν μέσω διαδικτύου.

Στόχος είναι η μεταφορά των πραγματικών εμπειριών της Υπηρεσίας μας μέσα από την καθημερινή επαφή με τους πολίτες ώστε να επιτευχθεί η θωράκιση της ευαίσθητης ηλικιακής ομάδας των παιδιών και των εφήβων, καθώς οι ενημερωμένοι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν με ασφάλεια το διαδίκτυο.

Οι θεματολογίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το κοινό και αφορούν:

- την αποστολή της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος,
- τις διαδικτυακές απειλές και μέτρα προστασίας,
- τα αδικήματα και τρόπους που αυτά διαπράττονται μέσω διαδικτύου,
- το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού (Cyberbullying)
- τις κυβερνοεπιθέσεις ενάντια σε πληροφοριακά συστήματα και την ψηφιακή υποκλοπή δεδομένων,
- τα διαδικτυακά τυχερά παίγνια και τον εθισμό,
- τον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό μέσω διαδικτύου και το sexting,
- την παρουσίαση της ενημερωτικής καμπάνιας SAY NO, ενάντια στον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό, ανηλίκων και ενηλίκων, μέσω του διαδικτύου,
- τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media).

Π Ε Ρ Ι Β Α Λ Λ Ο Ν

ΤΑ ΔΙΧΤΥΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ: Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα και δημιουργικό εργαστήριο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τα θαλάσσια πλαστικά απορρίμματα

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Σχεδιασμός – υλοποίηση προγράμματος: Σουζάνα Λασκαρίδη, Υπεύθυνη Blue Cycle
Ιωάννα Γουζέλη, Εικαστικός, Εκπαιδευτικός

Το παρόν εκπαιδευτικό πρόγραμμα βασίζεται στη δραστηριότητα που αναπτύσσει η **BlueCycle** στο πλαίσιο μιας ολιστικής προσέγγισης του προβλήματος των θαλάσσιων πλαστικών απορριμμάτων.

Στόχο έχει να ενημερώσει τους μαθητές για τον τεράστιο όγκο πλαστικών απορριμμάτων που βρίσκονται στις θάλασσες μας και συγκεκριμένα όσων προέρχονται από τον αλιευτικό

και ναυτιλιακό εξοπλισμό. Αποσκοπεί δε κυρίως να τους ευαισθητοποιήσει για το μείζον θέμα της θαλάσσιας ρύπανσης, τις επιπτώσεις στο θαλάσσιο οικοσύστημα και την ανάγκη της μείωσης της χρήσης του πλαστικού αλλά και της συλλογής και ανακύκλωσης του ήδη απορριμμένου υλικού με τη χρήση της τεχνολογίας αλλά και της δημιουργικότητας.

Οι μαθητές θα ενημερωθούν

- Για τη συλλογή θαλάσσιων απορριμμάτων από τους σταθμούς συλλογής της BlueCycle σε διάφορα σημεία της Ελλάδας, καθώς και από το δίκτυο των συνεργαζόμενων κατασκευαστών/προμηθευτών/καταναλωτών αλιευτικού και ναυτιλιακού εξοπλισμού.
- Για την επεξεργασία τους με στόχο τη δημιουργία ανακυκλωμένων προϊόντων και την ανάπτυξη της κυκλική οικονομία.

Η εκπαιδευτική δραστηριότητα χωρίζεται σε δύο μέρη:

Πρώτο Μέρος: ενημέρωση-συζήτηση-ευαισθητοποίηση

- Ενημερώνουμε τους μαθητές ότι για το θέμα των θαλάσσιων πλαστικών απορριμμάτων.
- Αναπτύσσουμε τον τρόπο με τον οποίο μολύνονται οι θάλασσες και διαταράσσεται το θαλάσσιο οικοσύστημα εξαιτίας του πεταμένου ναυτιλιακού και αλιευτικού εξοπλισμού - «δίχτυα φαντάσματα»
- Τί είναι ναυτιλιακός εξοπλισμός;
- Τί είναι αλιευτικός εξοπλισμός;
- Ο εξοπλισμός που έχει δημιουργηθεί για να εξυπηρετήσει μια ανθρώπινη ανάγκη μπορεί ταυτόχρονα να λειτουργήσει απειλητικά για τη θαλάσσια ζωή;
- Αν συλλέγουμε και ανακυκλώνουμε το πλαστικό υλικό των θαλάσσιων απορριμμάτων μπορούμε να βοηθήσουμε το θαλάσσιο περιβάλλον και ταυτόχρονα να φτιάξουμε κάτι χρήσιμο για εμάς;
- Για τη συλλογή και επεξεργασία του αλιευτικού και ναυτιλιακού εξοπλισμού είναι σημαντικό να συνεργαστούν οι ίδιοι οι ψαράδες με τα εργαστήρια ανακύκλωσης.
- Παρακολούθηση του βίντεο "Second Nature" και συζήτηση για τα στάδια της διαδικασίας που παρουσιάζονται στο βίντεο

Μέρος δεύτερο: Δημιουργική δραστηριότητα

- Δημιουργούμε θαλάσσια τέρατα που σώθηκαν από τα δίχτυα φαντάσματα
- Χωριζόμαστε σε ομάδες των 3 ατόμων.
- Ανοίγουμε τα κυκλώματα, βλέπουμε τα διαφορετικά υλικά και τις οδηγίες σύνδεσης.
- Συνδέουμε τα ηλεκτρονικά κυκλώματα.
- Ανοίγουμε τα διαφορετικά μέρη του ρομπότ και τα συνδέουμε για να δημιουργήσουμε τα τερατάκια ακολουθώντας τις οδηγίες.

- Αφού ολοκληρώσουμε το τερατάκι και δουλεύει συζητάμε με την υπόλοιπη ομάδα να δημιουργήσουμε μια ιστορία πως το τερατάκι ήρθε σε επαφή με τα δίχτυα φαντάσματα και κατάφερε να αποδράσει.
- Αν μας βοηθά κρατάμε σημειώσεις ή κάνουμε σκίτσα.
- Ορίζουμε ότι η ιστορία πρέπει να έχει εισαγωγή, δράση και επίλογο (την απόδραση) με αρκετές λεπτομέρειες.
- Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν την φαντασία τους για να δημιουργήσουν μια μοναδική αφήγηση.

Όλες οι ομάδες παρουσιάζουν το τέρας που έφτιαξαν και διηγούνται την ιστορία του στις υπόλοιπες ομάδες. Ενθαρρύνουμε τους μαθητές να λειτουργήσουν ομαδικά. Κάθε μαθητής από κάθε ομάδα λέει ένα κομμάτι της ιστορίας. Οι μαθητές δείχνουν τα τερατάκια τους και αφηγούνται στους υπόλοιπους μοναδικές ιστορίες απόδρασης.

Έννοιες/Λέξεις κλειδιά: υδάτινο περιβάλλον, υδάτινοι αποδέκτες, θαλάσσια ρύπανση, αλιευτικός και ναυτιλιακός εξοπλισμός, πλαστικά απορρίμματα, θαλάσσιος και παράκτιος καθαρισμός, σταθμοί συλλογής θαλάσσιων απορριμμάτων, ανακύκλωση των θαλάσσιων απορριμμάτων, συλλογή-καθαρισμός-διαλογή θαλάσσιων απορριμμάτων, θρυμματισμός, πρέσσα, ψηφιακό σχέδιο, τρισδιάστατος εκτυπωτής, υλοποίηση σχεδίου, αντικείμενα από ανακυκλωμένο πλαστικό, κυκλική οικονομία.

Θ Ε Α Τ Ρ Ο – Θ Ε Α Τ Ρ Ι Κ Η Α Γ Ω Γ Η

ΕΝΑΣ ΚΥΚΛΟΣ ΧΩΡΙΣ ΚΙΜΩΛΙΑ: Κάπως έτσι γεννήθηκε το θέατρο

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγητής: Νίκος Νίκας, Φιλόλογος, Καθηγητής Υποκριτικής, Ηθοποιός

Η αίσθηση του κύκλου του «καθόμαστε όλοι γύρω – γύρω» και έτσι αρχίζει να δημιουργείται η ανάγκη « να γνωριστούμε» από την αρχή. Τα μάτια θα «παίξουν» με τα βασικά συναισθήματα και τις καθημερινές διαθέσεις: χαρά, λύπη, φόβος, θυμός, αγάπη, μίσος. Αμέσως μετά το όνομα κάθε παιδιού ξεχωριστά θα γίνει αφορμή να οροθετηθεί η πραγματική του υπόσταση μέσα από το σύνολο των συμμαθητών του. Πώς μας βλέπουν οι άλλοι; Τι βλέπουμε εμείς;

Και ακριβώς στο σημείο αυτό αρχίζει το παιχνίδι της αφήγησης μιας ιστορίας που θα φτιάχνεται κάθε φορά από τα ίδια τα παιδιά. Όμως οι ιστορίες έχουν ανάγκη τα πρόσωπα για να ζωντανέψουν. **Εδώ αρχίζει τα θέατρο με την κυτταρική του μορφή: Κάποιος απαντάει κάτι σε κάποιον. Έτσι τα παιδιά χωρίς να το καταλάβουν θα αρχίσουν να μπαίνουν σε ρόλους.** Οι ρόλοι αυτοί με τη σειρά τους θα «ζητήσουν» κάποια βασικά στοιχεία μεταμόρφωσης: ένα μαντήλι, ένα καπέλο, ένα σεντόνι, ένα ζευγάρι γάντια, γυαλιά κ.ά. Έτσι ο κόσμος της σκηνής αρχίζει να διαμορφώνεται «αυτόματα» σε μια άλλη πραγματικότητα.

Οι ρόλοι όμως χρειάζονται «καθοδήγηση». Έτσι κάποια παιδιά αναλαμβάνουν να «σκηνοθετήσουν» τους ρόλους. Και να.... Κάναμε θέατρο γιατί:

- Φτιάξαμε την ιστορία
- Ζωντανέψαμε τα πρόσωπα
- Δημιουργήσαμε σκηνικό χώρο
- Χρησιμοποιήσαμε σκηνοθέτη

Ένα devised project που διαμορφώνεται κάθε φορά διαφορετικά ανάλογα με την κάθε φορά διαφορετική ματιά της κάθε ομάδας. Ένας ολόφρεσκος τρόπος να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τα βασικά συστατικά του θεάτρου χωρίς να το «διδασχθούν».

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΖΩΓΡΑΦΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΣΙΩΠΗ

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής Θεωδωρής Οικονόμου, Συνθέτης, Royal College of Music στο Λονδίνο

Ανακαλύπτοντας τα μυστικά της μουσικής.

Τί είναι η μουσική;

Από πού έρχεται και πού πάει;

Τι είναι ο ρυθμός, η μελωδία, η αρμονία;

Ποιος είναι ο αγαπημένος σου ήχος;

Το πιο αγαπημένο σου όργανο;

Έχετε δει ή ακούσει ποτέ μία ορχήστρα να παίζει;

Τι είναι η ορχήστρα;

Μα τί κάνει επιτέλους ο μαέστρος;

Υπάρχει καλή και κακή μουσική;

Μπορείς να μου τραγουδήσεις το αγαπημένο σου τραγούδι;

Θες να το ακούσουμε όλοι μαζί;

Πόσοι έχουν πάει σε μία τζαζ συναυλία;

Ο ροζ πάνθηρας τι όργανο παίζει;

Τι όργανο είναι αυτό;

Έγχορδο; Πνευστό; Κρουστό;

Πάμε να δούμε μία συναυλία στο Παρίσι;

Η μουσική της Αφρικής είναι ίδια με όλες τις άλλες;

Της Αργεντινής;

Ποια είναι τα παραδοσιακά όργανα της Ελλάδας και πώς ηχούν;

Μπορούμε με την φωνή μας να συνθέσουμε ένα μουσικό μοτίβο;

Έχετε όρεξη να χορέψουμε;

Εξέλιξη του προγράμματος

- Ξεκινάμε από τη σιωπή. Πώς ο ήχος σπάει τη σιωπή. Παράγουμε ήχους οικείους.
- Διαδραστικό «Πινγκ-Πόνγκ» ερωτήσεων και απαντήσεων σε σχέση με τη μουσική, τον ήχο με οπτικοακουστικά παραδείγματα.
- Εισαγωγή στην έννοια του ρυθμού και της μελωδίας μέσω ζωντανών δράσεων. (φωνητικών και κινησιολογικών).
- Ταξιδεύουμε στις μουσικές του κόσμου, ακούγοντας και βλέποντας αποσπάσματα από συναυλίες διαφόρων ειδών μουσικής και σχολιασμός και παρατήρηση των ιδιαιτεροτήτων κάθε μουσικού τρόπου.
- Εκφραζόμαστε ελεύθερα τραγουδώντας και χορεύοντας τις αγαπημένες μας μουσικές – τραγούδια σε ένα παιχνίδι επικοινωνίας.

Σκοπός του προγράμματος: Η μουσική αποτελεί ίσως τη μοναδική άυλη ευτυχία και για τους περισσότερους από εμάς είναι μία πολύτιμη συντροφιά. Σκοπός μας είναι να δημιουργήσουμε κατ' αρχάς καλούς και έξυπνους ακροατές καθώς και να δώσουμε μία άλλη διάσταση σε σχέση με το τί είναι μουσική. Ανακαλύπτουμε νέα μουσικά είδη, μαθαίνουμε να ακούμε, να παρατηρούμε, διευρύνουμε τη φαντασία μας και τέλος στόχος μας είναι να λειτουργήσει αυτή η συνάντηση ως έναυσμα στον κάθε ένα από τους συμμετέχοντες για να αφεθεί στην γοητεία και τη συγκίνηση του κόσμου της μουσικής τέχνης.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΨΥΧΙΚΗ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ: ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΝΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΜΑΙ ΤΟ ΣΤΡΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Μαρία Μπαρδουνιώτη, Σχολική Ψυχολόγος MSc

Η πανδημία άλλαξε τη ζωή μας με πολλούς τρόπους. Οι αλλαγές αυτές δεν ήταν δυνατό να μην επηρεάσουν και τη ζωή των παιδιών επιφέροντας αναστάτωση άλλοτε μικρότερη άλλοτε μεγαλύτερη. Το πρόγραμμα αυτό, **στόχο έχει** να βοηθήσει τα παιδιά να κατανοήσουν και να έρθουν σε επαφή με τα συναισθήματά τους και να βρουν έξυπνους και ευφάνταστους τρόπους να διαχειριστούν το στρες και να δουν τις δυσκολίες με άλλο μάτι: ως ευκαιρία μάθησης, ανάπτυξης, εξέλιξης και ενδυνάμωσης.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ – ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΑΞΗΣ - ΦΙΛΙΚΟΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΕΣ

Πώς προστατεύουμε τις φιλίες και τα δικαιώματά μας στην τάξη μας!

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Γιώργος Μόσχος, Νομικός, Εμπειρογνώμονας δικαιωμάτων του παιδιού, Συνήγορος του Παιδιού (Ιούλιος 2003 - Ιανουάριος 2018)

Ύστερα από μια σύντομη εισαγωγή στα δικαιώματα και στις σχέσεις φιλίας, παρουσιάζεται η ιστορία μιας παρέας συμμαθητών, στην οποία υπάρχουν διαφωνίες, παρεξηγήσεις και κοροϊδίες και περιγράφεται ένα ενδεικτικό περιστατικό. Στη συνέχεια οι ρόλοι της ιστορίας γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας και ανάλυσης σε μικρές ομάδες και ακολουθεί συζήτηση με τη μορφή συμβουλίου τάξης για τη διαχείριση του περιστατικού. Η συνάντηση ολοκληρώνεται με συζήτηση για το εάν η τάξη μπορεί να υιοθετήσει την πρακτική των συμβουλίων και των «φιλικών παρατηρητών», δηλαδή μαθητών που αναλαμβάνουν να παρατηρούν και να υποστηρίζουν την τήρηση όσων έχουν συμφωνηθεί στο συμβούλιο τάξης.

Μεθοδολογία: Χρησιμοποιείται συμμετοχική, παραστατική και ομαδοσυνεργατική μεθοδολογία, αξιοποιούνται παιχνίδια ομάδας, δραματοποίηση, τεχνικές θεάτρου φόρουμ και δίνονται πληροφορίες με ευέλικτα και φιλικά προς τα παιδιά εργαλεία.

Εξέλιξη του προγράμματος: Σπάσιμο πάγου με κινητικά παιχνίδια. Εισαγωγή στην έννοια της φιλίας. Σύντομη αναφορά στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και στην έννοια των δικαιωμάτων, των ορίων και των τρόπων επίλυσης των συγκρούσεων. Παρουσιάζεται η ιστορία μιας παρέας συμμαθητών, όπου αναπτύσσονται διαφωνίες, παρεξηγήσεις και κοροϊδίες. Τα παιδιά χωρίζονται σε 6 μικρές ομάδες και, με κατάλληλες οδηγίες, κάθε ομάδα επεξεργάζεται ένα ρόλο. Ύστερα ένας εκπρόσωπος κάθε ομάδας παρουσιάζει την οπτική του ρόλου αυτού, τα δικαιώματά του, όπως τα καταλαβαίνει, και το πως ένοιωσε στην ιστορία. Επιχειρείται διάλογος ανάμεσα σε ρόλους. Στη συνέχεια, δύο παιδιά αναλαμβάνουν να συντονίσουν ένα «εικονικό συμβούλιο» της τάξης, στο οποίο συζητείται το περιστατικό. Τέλος, προβληματιζόμαστε για το πώς είναι καλό να λειτουργεί η τάξη σε αντίστοιχες περιπτώσεις, και αν μπορούν τα παιδιά να αναλαμβάνουν ρόλους ως φιλικοί παρατηρητές, για να είναι σεβαστά τα δικαιώματα όλων και να αποφεύγονται παρεξηγήσεις, συγκρούσεις, κοροϊδίες και πικρίες. Η συνάντηση ολοκληρώνεται με συζήτηση για το αν η τάξη μας μπορεί στα αλήθεια να υιοθετήσει την πρακτική των συμβουλίων και των φιλικών παρατηρητών.

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ THE WALK - ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη θέτει υπό την αιγίδα του τις εκπαιδευτικές δράσεις του διαπολιτισμικού προγράμματος THE WALK εντάσσοντας αντίστοιχες δραστηριότητες στα εκπαιδευτικά του προγράμματα.

The Walk (Το Ταξίδι) είναι ένα κινούμενο φεστιβάλ τέχνης και ελπίδας, για τη στήριξη των προσφύγων, υπό την Καλλιτεχνική Διεύθυνση του Amir Nizar Zuabi και με υπεύθυνη στην Ελλάδα την κ. Γιολάντα Μαρκοπούλου, σκηνοθέτιδα και παραγωγό (Polyplanity productions).

Η Μικρή Αμάλ, μια νεαρή προσφυγοπούλα, ξεκινά ένα ιδιαίτερο ταξίδι – μια επική περιπλάνηση που θα την οδηγήσει να διασχίσει την Τουρκία, και ολόκληρη την Ευρώπη. Για να βρει τη μητέρα της. Για να γυρίσει στο σχολείο. Για να ξεκινήσει μία νέα ζωή. Πρόκειται για μία πολιτιστική οδύσσεια που υπερβαίνει γεωγραφικές, πολιτικές και γλωσσικές διαφορές για να αφηγηθεί μία νέα ιστορία για την ανθρώπινη φύση που μας ενώνει – και για να διασφαλίσει ότι ο κόσμος δε θα ξεχάσει τα εκατομμύρια εκτοπισμένων παιδιών, το καθένα με τη δική του ιστορία, που είναι πιο ευάλωτα από ποτέ εν μέσω της παγκόσμιας πανδημίας.

Στη βάση του, το Ταξίδι είναι μια περιπλάνηση αφιερωμένη στην παιδεία και τη δημιουργική μάθηση. Οπουδήποτε πηγαίνει η Μικρή Αμάλ θα έρχεται σε επαφή με

καινούργια πρόσωπα, μέρη και πολιτισμούς. Οι κοινότητες και το διαδικτυακό κοινό θα έχουν την ευκαιρία να μάθουν μαζί της όλα όσα θα γνωρίσει.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ THE WALK

ΚΛΙΜΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Αναστασία Κουμίδου, Σκηνοθέτις, Καθηγήτρια Υποκριτικής, Ιστορίας και Δραματολογίας

Στόχος: Οι μαθητές καλούνται να κατανοήσουν την κλιματική αλλαγή και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει τις ανθρώπινες ζωές, αναγκάζοντας τους ανθρώπους να γίνουν κλιματικοί πρόσφυγες. Να αναγνωρίσουν ότι οποιοσδήποτε (συμπεριλαμβανομένων και των ίδιων) θα μπορούσε να γίνει κλιματικός πρόσφυγας. Να εμπνευστούν ώστε να λάβουν μέτρα κατά της κλιματικής αλλαγής

Θεματικές Συνδέσεις

- Πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη – σεβασμός και προστασία του περιβάλλοντος
- Θετικές επιστήμες – επιπτώσεις της ανθρώπινης παρέμβασης στο κλίμα, μεταξύ των οποίων η αύξηση του διοξειδίου του άνθρακα, του μεθανίου και του αζώτου
- Γεωγραφία – κλίμα και καιρός, εποχές, ανθρώπινες και φυσικές διαδικασίες που επηρεάζουν το κλίμα, τοπία και περιβάλλον, η αναγκαία σχέση της ανθρώπινης δραστηριότητας με την αποτελεσματική λειτουργία των φυσικών συστημάτων

- Πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη – εισαγωγή στην έννοια του υπεύθυνου πολίτη
- Γραφή – ρητορικός λόγος

Εξέλιξη προγράμματος

Πώς θα μπορούσε να μοιάζει ο κόσμος το 2050; Πόσοι περισσότεροι άνθρωποι μπορεί να έχουν μετακινηθεί λόγω των κλιματικών καταστροφών; Πότε θα αναγνωρίσει ο νόμος τους κλιματικούς πρόσφυγες; Τα παιδιά μέσα από ομαδικές δραστηριότητες, παιχνίδια και κουίζ αντιλαμβάνονται την έννοια του σεβασμού και της προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά και την πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη.

ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Αναστασία Κουμίδου, Σκηνοθέτις, Καθηγήτρια Υποκριτικής, Ιστορίας και Δραματολογίας

Στόχος: Οι μαθητές να μάθουν μερικούς από τους χαιρετισμούς και τις τελετές υποδοχής και καλωσορίσματος πολλών διαφορετικών πολιτισμών. Να δημιουργήσουν ένα δικό τους καλωσόρισμα για τη Μικρή Αμάλ στο σχολείο, στην περιοχή, στην κοινότητα ή και στο σπίτι τους

Θεματικές Συνδέσεις

Πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη – ανασκόπηση εμπειριών, συναισθημάτων και αξιών, διερεύνηση ηθικών και φιλοσοφικών ζητημάτων, αποδοχή της διαφορετικής άποψης, των διαφορετικών ομάδων και κοινοτήτων, σεβασμός της ισότητας και εορτασμός της πολυφωνίας, εισαγωγή στην έννοια του υπεύθυνου πολίτη.

Εξέλιξη: Η μικρή Αμάλ θα συναντήσει πολλούς διαφορετικούς ανθρώπους στο ταξίδι της, και θα την υποδεχτούν πολλοί διαφορετικοί πολιτισμοί. Γιατί πιστεύετε ότι κάθε πολιτισμός έχει διαφορετικές τελετές και παραδόσεις καλωσορίσματος; Τι αισθήματα πιστεύετε ότι δημιουργούν αυτές οι τελετές και παραδόσεις στον επισκέπτη; Συχνά μπορούμε να συμπεράνουμε το πού βρισκόμαστε στον κόσμο από τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι λένε «γεια».

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητές: Κώστας Γάκης, Σκηνοθέτης, Ηθοποιός, Συνθέτης, Θεατροπαιδαγωγός
Νατάσα - Φαίη Κοσμίδου, Ηθοποιός, Story Teller

Στόχος είναι η κατανόηση της μετανάστευσης ως μετακίνησης ζώων, ανθρώπων και ιδεών, και η αναγνώριση των διαφορών ανάμεσα στις κατηγορίες αυτές. Οι μαθητές

καλούνται να αναγνωρίσουν τους παράγοντες έλξης και ώθησης που επηρεάζουν την ανθρώπινη μετανάστευση. Να κατανοήσουν τους ορισμούς του πρόσφυγα, του αιτούντος άσυλο και του εκτοπισμένου ατόμου και να αναγνωρίσουν ότι οι αυτοί είναι συχνά διαφορετικοί απ' ό,τι για άλλους μετανάστες. Θα διερευνήσουν τα συναισθήματα και τις ψυχικές καταστάσεις που μπορεί να βιώνουν οι πρόσφυγες καθώς και τα συναισθήματα που αποτυπώνονται σε ποιήματα για την εμπειρία των προσφύγων. Οι μαθητές θα αναγνωρίσουν τα οφέλη της μετανάστευσης όσον αφορά στη δημιουργία και τη διάδοση ιδεών, εφευρέσεων, τροφίμων και έργων τέχνης.

Θεματικές Συνδέσεις

- Πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη – αποδοχή των διαφορετικών ομάδων και κοινοτήτων, διερεύνηση ηθικών και φιλοσοφικών ζητημάτων
- Θετικές επιστήμες – Τα ζώα, συμπεριλαμβανομένων και των ανθρώπων – οι ανάγκες της επιβίωσης, της τροφής και της υγιεινής
- Ιθαγένεια – ανθρώπινα δικαιώματα, διερεύνηση κοινωνικών και πολιτικών ζητημάτων, ενθάρρυνση της κριτικής σκέψης και της ανοιχτής συζήτησης.
- Δημιουργική γραφή – περιγραφή

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγητές: Κώστας Γάκης, Σκηνοθέτης, Ηθοποιός, Συνθέτης, Θεατροπαιδαγωγός
Νατάσα - Φαίη Κοσμίδου, Ηθοποιός, Story Teller

Στόχοι: Οι μαθητές καλούνται να ιχνηλατήσουν την περιπέτεια της Μικρής Αμάλ ως παιδιού-πρόσφυγα και να εξερευνήσουν δικές τους φανταστικές περιπέτειες μετανάστευσης με έμφαση στην απόκτηση νέων εμπειριών και στην υπέρβαση του φόβου.

Περιγραφή

Τα παιδιά θα σταθούν σε σημεία της διαδρομής της Μικρής Αμάλ με τα πόδια από τη Συρία μέχρι το Ηνωμένο Βασίλειο μέσα από ένα αφηγηματικό επιτραπέζιο παιχνίδι.

- Θα μιλήσουν για σημαντικούς περιηγητές που κατάφεραν να υπερβούν τα εμπόδια που συνάντησαν.
- Θα πλάσουν ομαδικά και ατομικά ιστορίες περιπέτειας και μετανάστευσης μέσω της προφορικής αφήγησης και της δημιουργίας κόμικς.
- Θα αναλογιστούν και θα εξερευνήσουν την οπτική γωνία της Μικρής Αμάλ κατά τη διάρκεια του ταξιδιού της.

Θεματικές Συνδέσεις

Γραφή – αφηγηματική γραφή

Θέατρο – αφήγηση, αυτοσχεδιασμός

Τέχνη και σχέδιο – χειροτεχνία, μαθαίνουμε για το έργο σημαντικών καλλιτεχνών

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ
ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Γ Λ Ω Σ Σ Α

ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ GREEKLISH? ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Ευγενία Μαλικούτη, Φιλολόγος-Γλωσσολόγος (ΜΑ), Εκπαιδευτικός, Απόφοιτη Τουρκικών Σπουδών (ΜΑ)

Τα Greeklish, ως γραφηματική απόδοση της ελληνικής γλώσσας με λατινικό αλφάβητο, είναι διαδεδομένα μεταξύ των χρηστών ηλεκτρονικών μέσων, ιδιαιτέρως των νέων. Η χρήση του λατινικού αλφαβήτου στην ψηφιακά διαμεσολαβημένη γραπτή επικοινωνία θεωρήθηκε η προσφορότερη πρακτική την εποχή που οι ελληνικοί χαρακτήρες δεν υποστηρίζονταν από τα λογισμικά των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Οι τεχνολογικοί περιορισμοί ως προς την «αναγνώριση» των ελληνικών γραμματοσειρών έχουν σε μεγάλο βαθμό εκλείψει. Λόγοι επικοινωνιακοί, συμβολικοί, η συνήθεια ή η μόδα διατηρούν σε χρήση αυτόν τον συμπληρωματικό κώδικα. Δείγματα γραφής της ελληνικής γλώσσας με λατινικούς χαρακτήρες συναντούμε ήδη σε λογοτεχνικά κείμενα του 17^{ου} αιώνα. Ωστόσο, το σύγχρονο φαινόμενο των Greeklish, με διαφορετική κοινωνική και επικοινωνιακή κατανομή, έχει συγκεντρώσει το ενδιαφέρον -ενίοτε δε και τα πυρά- της εκπαιδευτικής κοινότητας, των μέσων μαζικής ενημέρωσης αλλά και των γλωσσολογικών κύκλων.

Σκοπός του προγράμματος είναι οι μαθητές να διερευνήσουν το φαινόμενο των Λατινοελληνικών ως προς τις πρακτικές και ιδεολογικές παραμέτρους του. Επιμέρους στόχο αποτελεί η καλλιέργεια μεταγλωσσικής επίγνωσης, ώστε να επιλέγουν συνειδητά αν και σε ποιες περιστάσεις θα χρησιμοποιήσουν τα Greeklish στις γραπτές ηλεκτρονικές τους επικοινωνίες, να συνειδητοποιήσουν τους λόγους προτίμησης ή αποφυγής τους, τις συνέπειες από τη χρήση και διάδοσή τους. Επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα διαφορετικά συστήματα μεταγραφής και να διαμορφώσουν εμπειριστατωμένες στάσεις απέναντί τους.

Με αφορμή σύντομα, αυθεντικά κείμενα γραμμένα σε Greeklish, οι μαθητές/-τριες παρατηρούν το προφίλ των συντακτών/ομιλητών και την ορθογραφική ανομοιογένεια στη μεταγραφή των ελληνικών με χαρακτήρες του λατινικού αλφαβήτου, σύμβολα και αριθμούς. Δουλεύοντας σε ομάδες καλούνται να επεξεργαστούν κείμενα γνώμης και βίντεο σχετικά με τα Greeklish, με σκοπό να διακρίνουν χρηστικές και ιδεολογικές παραμέτρους του φαινομένου (περιβάλλοντα, αιτίες, συνέπειες χρήσης, αξιολογικές

στάσεις), να κατηγοριοποιήσουν τα σχετικά επιχειρήματα υπέρ ή εναντίον της χρήσης και να προβληματιστούν πάνω σε αισθητικές και ιδεολογικές προεκτάσεις της.

Ερωτήματα

- Σε ποια περιβάλλοντα και επικοινωνιακές περιστάσεις εμφανίζονται τα Greeklish και ποιοι είναι οι πιο συχνοί χρήστες τους;
- Ποιοι είναι οι λόγοι χρήσης των Greeklish;
- Ποια συστήματα μεταγραφής της ελληνικής γλώσσας σε λατινικούς χαρακτήρες εφαρμόζονται και σε ποιον βαθμό ακολουθούνται με συνέπεια;
- Ποια η σχέση των Greeklish με την ιστορική ορθογραφία της ελληνικής γλώσσας;
- Πώς συνδέονται τα Greeklish με το επίπεδο λόγου (ανεπίσημο, επίσημο), ζητήματα ταυτότητας των χρηστών και ευρύτερα ιδεολογικά θέματα;

Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

«ΌΤΑΝ ΑΝΤΑΛΛΑΞΑΜΕ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ»

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτρια: Αναστασία Μερκούρη, Φιλολόγος, Θεατρολόγος

Στη σχολική τάξη δεν θίγονται συχνά συγκρουσιακά θέματα της νεότερης και σύγχρονης Ιστορίας, παρ' ότι μπορεί να απασχολούν τον δημόσιο διάλογο. Ο/Η μαθητής/-τρια οφείλει να τα μελετήσει πολυδιάστατα προκειμένου να τα γνωρίσει και να τα κατανοήσει, και όχι στη βάση της μίας και μόνης ιστορικής αλήθειας.

Ζητούμενο είναι η κατανόηση της λογικής αλληλουχίας των γεγονότων, η νοηματοδότησή τους από τους/τις μαθητές/-τριες και τα ερωτήματα που θα προκύψουν από την έρευνα και τη συζήτηση.

Το θέατρο ντοκουμέντο είναι ένα είδος θεάτρου που συνδέεται τόσο με την επικαιρότητα όσο και με συγκρουσιακά ζητήματα της Ιστορίας ή κοινωνικά προβλήματα. Στόχος είναι η πολύπλευρη έρευνα γύρω από ένα θέμα και η συζήτηση επιμέρους «δύσκολων» θεμάτων. Ενδείκνυται για περιστάσεις όπου οι απαντήσεις δεν είναι εύκολες, απλές ή μονοσήμαντες.

Στο συγκεκριμένο εργαστήριο θα συνδυαστεί η μελέτη της Ιστορίας με την τέχνη του θεάτρου στο ιστορικό πλαίσιο της μικρασιατικής εκστρατείας και καταστροφής. Θα εστιάσουμε κυρίως στα ιστορικά υποκείμενα είτε αυτά βρίσκονταν στα κέντρα λήψης των αποφάσεων είτε ήταν εκείνοι που υπέστησαν τις συνέπειες των αποφάσεων.

Οι μαθητές θα κληθούν να ερευνήσουν και να παρουσιάσουν επί «σκηνής» τα ευρήματα της έρευνάς τους μέσα από απλές θεατρικές τεχνικές.

Στο εργαστήριο θα αξιοποιηθούν, εκτός από ιστορικές πηγές, και αποσπάσματα από το βιβλίο της Αγγελικής Δαρλάση *Το αγόρι στο θεωρείο* από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

Στάδια του προγράμματος

- Παρουσίαση των κύριων γεγονότων (χρονογραμμή) και των προσώπων
- Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες
- Αξιοποίηση τεκμηρίων (πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές) και λογοτεχνικού κειμένου και κριτική ανάγνωσή τους
- Επιλογή των καίριων σημείων του υλικού
- Συγγραφή σύντομων κειμένων, τα οποία σε δεύτερο χρόνο θα μπορούν να τύχουν επεξεργασίας και στο σχολείο
- Σκηνική παρουσίαση σε θεατρική συνθήκη που θα επιλέξει κάθε ομάδα σε συνεργασία με τη διδάσκουσα

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Να εμβαθύνουν σε ιστορική περίοδο προβλέπεται να διδαχθεί στην τάξη, αλλά σπανίως αυτό καθίσταται εφικτό.
- ✓ Να γνωρίσουν, έστω πρωτογενώς, μια περίοδο με συγκρουσιακό χαρακτήρα
- ✓ Να ασκηθούν στην κριτική επεξεργασία ιστορικών πηγών και υλικού
- ✓ Να ασκηθούν στη μεταξύ τους συνεργασία και αλληλεπίδραση
- ✓ Να δημιουργήσουν πρωτότυπο υλικό
- ✓ Να καλλιεργήσουν δεξιότητες επικοινωνίας
- ✓ Να ασκηθούν στην παρουσίαση της δουλειάς τους σε μη οικεία συνθήκη (ενν. εκτός σχολικής τάξης)

ΑΥΤΟΠΟΡΤΡΕΤΟ, ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ, SELFIE: Media, Λογοτεχνία και Τέχνη

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Μελίνα Σιδηροπούλου, Δημοσιογράφος- Συγγραφέας

Πολύ πριν τα social media και τα likes, καλλιτέχνες και συγγραφείς καταδύονταν στον εαυτό τους, έψαχναν μέσα τους για να βρουν θραύσματα αλήθειας ώστε να καταγράψουν την ανθρώπινη εμπειρία. Ο εαυτός τους ήταν η αφετηρία και η πρώτη τους πυξίδα για την Τέχνη και τη ζωή. Κορυφαίοι ζωγράφοι -όπως ο Ρέμπραντ, ο Πικάσο ή ο Λούσιαν Φρόιντ- φωτογράφοι, περφόρμερ, αλλά και συγγραφείς συνομίλησαν γενναία με τον εαυτό τους προκειμένου να εξερευνήσουν τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος. Πόσο σχετίζεται η δική τους προσπάθεια με τα σύγχρονα selfies; Υπάρχει άραγε τρόπος να χρησιμοποιήσει κανείς τη δύναμη των social media για να αποτυπώσει πτυχές της προσωπικότητάς του/της επιστρατεύοντας σκέψεις, λόγια και εικόνες χωρίς να ακολουθήσει εύκολες οδούς;

Εξέλιξη του προγράμματος

- Προβολή εικόνων από έργα εικαστικών

- Ανάγνωση αποσπασμάτων από αυτοβιογραφίες
- Προβολή βίντεο από ταινίες- μεταφορές βιβλίων στην οθόνη
- Παραδείγματα λογαριασμών στα social media που κατορθώνουν να είναι
- δημιουργικά και παραδείγματα που κάνουν το εντελώς αντίθετο
- Δημιουργική άσκηση κατά τη διάρκεια της συνάντησης

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ να γνωρίσουν τα παιδιά δημιουργούς που έχουν εντάξει την αυτοπροσωπογραφία και την αυτοβιογραφία στο έργο του/ της
- ✓ να γνωρίσουν διαφορετικές προσεγγίσεις του αυτοπορτρέτου
- ✓ να κατανοήσουν τι σημαίνει εσωτερικός διάλογος, αυτογνωσία και δημιουργική έκθεση της εικόνας και του εαυτού μας

Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α - Α Ρ Χ Α Ι Ο Λ Ο Γ Ι Α

Η ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ

(Β' τάξη) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτρια: Ειρήνη Πάνου, Δρ. Βυζαντινολόγος

Σκοπός του προγράμματος είναι η κατανόηση εκ μέρους των μαθητών των δομών της έκφρασης της εικονομαχικής έριδας τόσο από πλευράς τέχνης όσο και από τις γραπτές μαρτυρίες.

Εξέλιξη του προγράμματος: Παρουσιάζεται η εικόνα «η Κυριακή της Ορθοδοξίας» και εφορμώμενοι από την επεξηγηματική παρουσίαση των εικονογραφικών στοιχείων της, θα ανάγουμε το περιεχόμενό της στις θεολογικές εξελίξεις που κυριάρχησαν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το τέλος της Εικονομαχίας το 843. Γιατί, για παράδειγμα, απεικονίζεται η Θεοτόκος Βρεφοκρατούσα κατά τον εορτασμό της οριστικής αναστήλωσης των εικόνων στο Βυζάντιο; Ποιος ο ρόλος της Παναγίας και γιατί είναι σημαντική η θέση Της ως μητέρας; Ποιες οι ρίζες του φαινομένου και τι μας λένε τα κείμενα για τους εικονόφιλους και τους εικονοκλάστες; Ποιοι πήραν αποφάσεις για τη λατρεία ή όχι των εικόνων και πού το εντοπίζουμε στην εικόνα την οποία θα χρησιμοποιήσουμε ως παράδειγμα;

Στόχος του προγράμματος: Η παράλληλη παρουσίαση κειμένων και τέχνης βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν πώς απεικόνισαν οι Βυζαντινοί τις μεγάλες θρησκευτικές αλλαγές αλλά και τον ρόλο της τέχνης να δομήσει οπτικά το χριστιανικό δόγμα που αποκρυσταλλώθηκε κατά τη διάρκεια της ταραχώδους αυτής περιόδου.

Δραστηριότητα

Η δραστηριότητα έχει ως στόχο τη βιωματική προσέγγιση του φαινομένου μέσα από τη συμμετοχική διαδικασία. Οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες, τους εικονομάχους και

τους εικονοκλάστες ενώ προεδρεύει ο Πατριάρχης και μια Αυτοκράτειρα. Οι υπόλοιποι μαθητές είναι οι κριτές. Οι δύο ομάδες εκθέτουν τις απόψεις τους μέσα από κάρτες που θα τους έχουν δοθεί και οι κριτές θα κρίνουν ποιος έχει δίκιο, και την άποψή τους θα αποδεχθεί (ή όχι) ο Πατριάρχης και η Αυτοκράτειρα, η οποία και θα εκδώσει το αυτοκρατορικό διάταγμα. Άραγε, ποια άποψη θα επικρατήσει;

ΕΙΝΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΒΑΡΕΤΗ;

Πόλεμοι, κρίσεις, δημοκρατίες και δικτατορίες στη νεότερη Ελλάδα

(Γ' τάξη) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγητής: Δημήτρης Μπαχάρας, Δρ. Ιστορίας, Διδάσκων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Ιονίου Πανεπιστημίου, Υπεύθυνος ιστορικών αρχείων ΕΛΙΑ-MIET

Σκοπός του προγράμματος

Τι είναι ιστορία; Προσπαθώντας να εξοικειώσουμε τα παιδιά με τις έννοιες της ιστορίας, τη χρησιμότητά της και τις χρήσεις της, παρουσιάζουμε τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις στην ελληνική ιστορία από τις αρχές του 20ού αιώνα έως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, με έμφαση στις άγνωστες περιόδους.

Μέθοδοι/Εργαλεία

Διαδραστικά παιχνίδια αναγνώρισης και ανάγνωσης αρχειακών πηγών, χωρισμός ομάδων για δράσεις όπως έρευνα - αναζήτηση στο διαδίκτυο πληροφοριών ή πηγών ή βιβλίων σχετικών με τα θέματα που διδάσκονται, χρήση χαρτών για τη σύνδεση ιστορίας-γεωγραφίας, προβολή ολιγόλεπτων ντοκιμαντέρ, φωτογραφίες, αρχειακό υλικό όπως επιστολές μεταξύ βασιλέων και πρωθυπουργών, αφίσες, παρτιτούρες, άρθρα από εφημερίδες, ιστορικοί χάρτες, ντοκιμαντέρ και άλλο υλικό από τα αρχεία του ΕΛΙΑ-MIET.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Η πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα
- Οι Βαλκανικοί πόλεμοι
- Ο Εθνικός Διχασμός και ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος
- Η Μικρασιατική εκστρατεία
- Η πρώτη δικτατορία και η πρώτη αβασίλευτος δημοκρατία
- Τα στρατιωτικά κινήματα του Μεσοπολέμου
- Η μεγάλη τετραετία του Ελευθέριου Βενιζέλου και η οικονομική κρίση του 1929-30
- Η δικτατορία του Μεταξά
- Ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος του 1940-41

Στόχος του προγράμματος είναι να καλυφθούν ιδιαίτερα η πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα, ο Εθνικός Διχασμός και η περίοδος μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, κατά την οποία εκδηλώνονται πολλαπλά στρατιωτικά κινήματα και δικτατορίες, ενώ εγκαθιδρύεται η πρώτη αβασίλευτος δημοκρατία και η χώρα χρεωκοπεί για ακόμη μία φορά.

Λ Α Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

«ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΑΗΜΟΥΣ ΣΟΥ ΤΟΥΣ ΠΛΕΚΕΙΣ ΨΙΛΟΒΕΛΟΝΙΑ...»

Η ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΣΣΩΝ

(Γ' τάξη) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Σχεδίαση προγράμματος: Αλεξάνδρα Τουτουντζή, Υποψήφια Διδάκτωρ, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Υλοποίηση προγράμματος: Αλεξάνδρα Τουτουντζή, Χρήστος Χρυσανθόπουλος Υποψήφιος Διδάκτορας του τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας (πρώην τμήμα Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών), Πανεπιστήμιο Πατρών, με ειδίκευση στην «Ψηφιακή Δημόσια Ιστορία»

Ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα η πρόνοια ήταν ένας προνομιακός χώρος για τις κυρίες της αστικής Αθήνας, οι οποίες ήθελαν να διεκδικήσουν μια πιο έντονη παρουσία στη δημόσια σφαίρα. Ιδιαίτερα η φροντίδα των άπορων παιδιών, των ορφανών, τις ανάγκες των οποίων το κράτος αδυνατούσε να καλύψει, επέτρεπε στις γυναίκες να έχουν έναν πιο ενεργό κοινωνικό ρόλο μέσω του εθελοντισμού και με αφετηρία τον στερεοτυπικό τους ρόλο ως μάνες. Παράλληλα, άρχισαν να διαμορφώνουν τα πρώτα φεμινιστικά αιτήματα, που αφορούσαν κατά κύριο λόγο στην εκπαίδευση και την εργασία. Οι πιο ευνοημένες κοινωνικά γίνονταν δασκάλες. Τι συνέβαινε όμως με τα ορφανά φτωχά κορίτσια που δεν είχαν καμία δυνατότητα να μορφωθούν;

Για να απαντήσουν στο αίτημα αυτό, οι πρώτες φεμινίστριες έφτιαξαν ορφανοτροφεία και σχολές λαϊκής τέχνης, όπου οι νεαρές άπορες μπορούσαν εσώκλειστες να μάθουν μια τέχνη που εντασσόταν ήδη στις «γυναικείες ασχολίες» και θα τους επέτρεπε να βιοποριστούν: το πλέξιμο, το κέντημα, το εργόχειρο, τη σταυροβελονιά. Οι περισσότερες από αυτές τις σχολές λειτουργούσαν και ως εργαστήρια-βιοτεχνίες λαϊκής τέχνης, που πουλούσαν τις δημιουργίες τους είτε σε δικό τους πρατήριο είτε σε εκθέσεις χειροτεχνικών προϊόντων.

Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, λοιπόν, και την άφιξη των προσφύγων, φεμινιστικές ομάδες, γυναίκες της αστικής τάξης άρχισαν να λειτουργούν από τη μια ορφανοτροφεία-σχολές λαϊκής τέχνης για άπορα και ορφανά προσφυγόπουλα και από την άλλη εργαστήρια βιοτεχνίες παραγωγής ειδών λαϊκής τέχνης, τα προϊόντα των οποίων πουλούσαν οι ίδιες σε πρατήρια και εκθέσεις στις οποίες επίσης συμμετείχαν εθελοντικά.

Εξέλιξη προγράμματος

Το πρόγραμμα έχει ως θεματικό άξονα το γυναικείο δίκτυο που στηρίχθηκε στη λαϊκή τέχνη και δημιουργήθηκε για την αποκατάσταση των προσφυγισσών. Αρχικά και πιο αναλυτικά παρουσιάζονται οι σχολές λαϊκής τέχνης με εστίαση στο παράδειγμα της

επαγγελματικής σχολής θηλέων Το Ελληνικό Σπίτι ή Σπίτι του Κοριτσιού. Η αδιάλειπτη λειτουργία του συγκεκριμένου ιδρύματος από το 1922 ως το 1980 μας επιτρέπει να εντάξουμε το ζήτημα της επαγγελματικής αποκατάστασης των προσφυγισσών στο ευρύτερο ζήτημα της γυναικείας χειραφέτησης.

Στη συνέχεια, γίνεται μια αναφορά στα εργαστήρια ειδών λαϊκής τέχνης στα οποία εργάζονταν προσφυγοπούλες, αλλά και σε πρατήρια και εκθέσεις λαϊκής τέχνης, όπως αυτές που οργανώθηκαν στο πλαίσιο των Δελφικών Γιορτών στα 1927 και 1930, όπου η γυναικεία παρουσία ήταν κυρίαρχη και τα λαϊκά τέχνηρα, ως εμπορικά προϊόντα πια, ξεπέρασαν τα ελληνικά σύνορα. Η παρουσίαση θα συνοδεύεται με οπτικοακουστικό υλικό και θα ολοκληρωθεί με τη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε δραστηριότητες με τη χρήση πρωτογενούς αρχειακού υλικού και δευτερογενών πηγών, στην οποία θα αναδειχθεί η έμφυλη διάσταση του προσφυγικού ζητήματος όχι μόνο στο τότε αλλά και στο σήμερα.

Στόχοι προγράμματος Να κατανοήσουν οι μαθητές:

- ✓ τα προβλήματα των προσφύγων από την πλευρά των ορφανών κοριτσιών και γυναικών
- ✓ τον ρόλο των γυναικών στην αποκατάσταση των προσφύγων
- ✓ τους στόχους και τα χαρακτηριστικά του φεμινιστικού κινήματος στη γέννηση του ως και την περίοδο του Μεσοπολέμου
- ✓ ότι οι προσπάθειες για επαγγελματική κατάρτιση και αποκατάσταση των γυναικών προσέκρουαν, αλλά και βασίζονταν στις στερεοτυπικές αντιλήψεις για τον κοινωνικό ρόλο και τις εγγενείς ιδιότητες που αποδίδονταν στο γυναικείο φύλο
- ✓ ότι η αποκατάσταση των προσφυγισσών εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο των προσπαθειών για τη χειραφέτηση της γυναίκας

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Ι Κ Α

«ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ» Διασύνδεση μαθηματικών, επιστήμης και τεχνολογίας μέσα από μηχανικές κατασκευές στο πνεύμα του STEM

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Επιστημονικοί υπεύθυνοι: Άρης Μαυρομμάτης, Μαθηματικός, Διδάσκων στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Απόστολος Παπανικολάου, Μαθηματικός, Ερευνητής της Διδακτικής Μαθηματικών Msc

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα **«ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ»** είναι μια διαθεματική εκπαιδευτική πρόταση, στο πλαίσιο και τη γενικότερη αντίληψη της διεθνούς εκπαιδευτικής πρακτικής, γνωστής με το ακρωνύμιο **STEM**, όπου αυστηρές επιστημονικές έννοιες από την επιστήμη (Science), την τεχνολογία (Technology), τη μηχανική (Engineer) και τα μαθηματικά (Mathematics) προσεγγίζονται συνδυαστικά και χωρίς σύνορα. Η γενικότερη ιδέα της σύγχρονης αντίληψης του STEM έχει τις ρίζες της στην Προσωκρατική Φιλοσοφική σκέψη, όπου η

γνώση δεν περιχαρακώνονταν σε τομείς, αλλά αποτελούσε συνισταμένη των τομέων αυτών μέσα από τη διαρκή αλληλεπίδρασή τους. Ο όρος STEM έχει προταθεί το 2000 από το Εθνικό Ίδρυμα Επιστημών (NSF) των ΗΠΑ, ως εκπαιδευτικό μεταρρυθμιστικό πρότυπο διδασκαλίας και έχει την ευελιξία να προσαρμόζεται στα διαφορετικά πολιτιστικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα του κάθε τόπου, χωρίς να απομακρύνεται από τον κύριο στόχο του που είναι η απόκτηση ουσιαστικής γνώσης.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Οι μαθητές εργάζονται ομαδοσυνεργατικά σε τετραμελείς ομάδες. Κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της από μια συσκευασία με το ίδιο εκπαιδευτικό υλικό. Χρησιμοποιώντας ειδικά λειτουργικά συστήματα δόμησης, κατασκευάζουν μηχανικά συστήματα και εξερευνούν τον τρόπο λειτουργίας τους.
- Ανακαλύπτουν νόμους που διέπουν τη Μηχανική, την Ακουστική και τον Ηλεκτρισμό, ξεκινώντας πάντα μέσα από μια διαισθητική αντίληψη για τα φυσικά φαινόμενα. Η κίνηση, η δύναμη, η ισορροπία, οι μοχλοί, τα γρανάζια, η περιοδικότητα είναι κάποια από τα θέματα τα οποία μελετούν.
- Η ανάγκη βαθύτερης κατανόησης και πρόβλεψης της τελικής κατασκευής, αναδεικνύει ως φυσική αναγκαιότητα τη μαθηματική μοντελοποίηση, εισάγοντας έτσι τους διδασκόμενους σε βασικές έννοιες των μαθηματικών, που αναδεικνύονται με απόλυτα φυσιολογικό και βιωματικό τρόπο.

Σκοπός του προγράμματος: Μέσα από τα διαδοχικά βήματα που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της κατασκευής τους, αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα του κάθε επόμενου βήματος, το οποίο θα πρέπει να στηρίξουν λογικά, συγκροτώντας έγκυρους και ορθούς συλλογισμούς, ανακαλύπτουν τη γνώση μέσα από μια βιωματική διαδικασία, κατανοούν την αναγκαιότητα της θεωρίας στην οποία οφείλει να επεκτείνεται οτιδήποτε εμπειρικό προκειμένου να έχει καθολική ισχύ.

Στόχοι του προγράμματος

Ο στόχος αυτού του προγράμματος είναι να εισάγει τους μαθητές με βιωματικό τρόπο και μέσα από ένα παιγνιώδες, διαδραστικό και ευχάριστο περιβάλλον σε κατάλληλα επιλεγμένες για την ηλικία τους επιστημονικές έννοιες.

Επίσης αποσκοπεί να εισάγει τους εκπαιδευτικούς σε μια σύγχρονη αντίληψη συγκρότησης διδακτικών πρακτικών, των οποίων θεμελιώδες υπόστρωμα είναι η έρευνα, για το πώς λειτουργεί ο πραγματικός κόσμος.

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΜΕ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΚΑΙ ΓΡΙΦΟΥΣ

(Β' + Γ' τάξεις) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγητής: Χαράλαμπος Ευαγγελάρας, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς

Πολλοί από εμάς, μικροί και μεγάλοι, αφιερώνουμε αρκετό από τον ελεύθερο χρόνο μας για την επίλυση διάφορων γρίφων που συναντάμε σε έντυπα ή και σε ιστοσελίδες του διαδικτύου, οι οποίοι, αφού κεντρίσουν το ενδιαφέρον μας κυρίως μέσω τις απλότητας που περιγράφουν το προς επίλυση ζήτημα, μας διασκεδάζουν και ακονίζουν το μυαλό μας, προσφέροντάς μας αρκετά λεπτά (ή και ώρες...) έντονης πνευματικής δραστηριότητας. Μαγικά τετράγωνα, sudoku, σπαζοκεφαλιές, κρυπτόλεξα, μοτίβα και σταυρόλεξα είναι μερικές κατηγορίες διασκεδαστικών γρίφων που αρκετά συχνά ερεθίζουν την περιέργειά μας και αναζητούμε την απάντησή τους. Αρκετές φορές η λύση του γρίφου είναι εύκολη και άμεση αλλά υπάρχουν και προβλήματα που μας «βασανίζουν» αρκετά μέχρι την τελική απάντησή τους. Όσοι καταφέρνουν και λύσουν έναν γρίφο ικανοποιούνται αρκετά με το επίτευγμά τους και συνήθως αναζητούν νέο, με μεγαλύτερο βαθμό δυσκολίας, αυτοί δε που δεν τα καταφέρνουν, συνήθως απογοητεύονται και αναζητούν την εξήγηση της σωστής προσέγγισης του προβλήματος για την τελική λύση του.

Τις περισσότερες φορές, όσο και αν ακούγεται παράξενο, η προσέγγιση και η εξήγηση τής λύσης χρησιμοποιεί απλές συνήθως τεχνικές τις οποίες τις συναντάμε στα βιβλία ακόμα και των πρώτων σχολικών μας χρόνων, με τον τίτλο «**Μαθηματικά**». Λέξεις και φράσεις όπως «σύμβολο», «θέση», «βάζω στη σωστή σειρά», «άγνωστος», «εξίσωση», «αντικατάσταση» χρησιμοποιούνται πολύ συχνά για να περιγράψουν την διαδικασία λύσης του γρίφου. Γι' αυτό τον λόγο, τέτοια είδη γρίφων αρκετά συχνά συναντώνται με τον τίτλο «Μαθηματικά προβλήματα» ή «Μαθηματικοί γρίφοι» ή «Προβλήματα με αριθμούς».

Τα περισσότερα από τα συγκεκριμένα είδη γρίφων έχουν τις ρίζες τους στην αρχαιότητα και οι τεχνικές προσέγγισης της λύσης τους βοήθησε στην ανάπτυξη αρκετών περιοχών της Επιστήμης των Μαθηματικών, όπως η Συνδυαστική, η Θεωρία Πιθανοτήτων, η Θεωρία Παιγνίων, η Θεωρία Κωδίκων και η Κρυπτογραφία. Οι δε τεχνικές που αναπτύχθηκαν και εξελίχθηκαν στις περιοχές αυτές των Μαθηματικών είναι ιδιαίτερα χρήσιμες σήμερα – εκτός από την πνευματική μας ψυχαγωγία, διασκέδαση και καλλιέργεια – σε αρκετές καθημερινές μας δραστηριότητες όπως οι επικοινωνίες και το διαδίκτυο, η ασφάλεια των συναλλαγών και των προσωπικών μας δεδομένων, η μετάδοση τηλεοπτικών εκπομπών κ.ά.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ η ανάδειξη της χρησιμότητας των μαθηματικών τεχνικών μέσω της επίλυσης διασκεδαστικών και ψυχαγωγικών «γρίφων»

- ✓ η καλλιέργεια του αναλυτικού τρόπου σκέψης μαθητριών και μαθητών

ΟΙ ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΥΡΙΑΝΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΟΥ ΤΕΤΡΑΠΕΡΑΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Η διδακτική στρατηγική που εφαρμόζεται για τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών, εστιάζεται σε τρεις βασικούς άξονες:

- σε συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων
- στην καλλιέργεια αξιών
- και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων

Διδάσκεται ο επιστημονικός τρόπος σκέψης και η ακρίβεια που απαιτούν οι φυσικές επιστήμες ώστε να γίνει βίωμα η αξία τους στην καθημερινότητα, αλλά και σε ειδικές περιπτώσεις. Η ερευνητική σκέψη χρησιμοποιείται ως εργαλείο διδακτικής προσέγγισης και έμπνευσης.

Τέσσερις βασικές προσεγγίσεις για τη διδακτική διαδικασία, είναι:

- Βιωματική
- Συνεργατική
- Διαθεματική
- Διερευνητική

Στόχος είναι τα εννέα «έψιλον»:

- ✓ Εξερευνώ
- ✓ Εξετάζω
- ✓ Ενθουσιάζομαι
- ✓ Εκφράζω την άποψή μου
- ✓ Εφαρμόζω
- ✓ Ενδιαφέρομαι
- ✓ Εξασκώμαι
- ✓ Εξακριβώνω
- ✓ Ενθαρρύνομαι

Με αυτά τα «εννέα έψιλον», ο μαθητής:

- ✓ Εμπνέεται
- ✓ Εργάζεται
- ✓ Ερμηνεύει
- ✓ Εμπεδώνει
- ✓ Επιτυγχάνει

ΧΗΜΙΚΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ ΜΕ ΥΛΙΚΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

Εργαστηριακά προγράμματα για μαθητές Γυμνασίου

Οι μαθητές πραγματοποιούν έρευνα δημιουργώντας και διασκεδάζοντας. Τα πειράματα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα μεθόδων που χρησιμοποιούνται στη σχολική εργαστηριακή χημεία. Μερικά από τα θέματα με τα οποία θα ασχοληθούν οι μαθητές είναι:

- «Ιστορία και ανατομία της καύσης»,
- «Το μυστικό της κλαίουσας Ιτιάς»,
- «Φυτοχημεία με άνθη και βότανα»,
- «Η μυρωδιά του βρεγμένου χώματος»,
- «Φυσικές Επιστήμες και Ολυμπιακοί αγώνες»,
- «Στίχοι του Κωνσταντίνου Καβάφη με τη ματιά ενός χημικού»,
- «Οι μεταμορφώσεις της βιταμίνης C»,
- «Οι περιπέτειες του Δήμου του Δείκτη»,
- «Ο καθηγητής Οξύς Ξιδολεμονάκης και η Βάσω η Σάυρα στη χώρα των ξινών, των αλκαλικών και των ουδέτερων»,
- «Πού κρύβονται οι πρωτεΐνες»,
- «Ο κήπος με τις κοβαλτιές»,
- «Φάρμακο, φαρμάκι, δηλητήριο»,
- «Τι είναι ο γραφίτης και γιατί γράφουν τα μολύβια»,
- «Μια περιήγηση στην Χημικούπολη»,
- «Βιογραφίες και άλλες ιστορίες για χημικά στοιχεία και χημικές ενώσεις»
- «Η ζωή μας είναι ο καθρέπτης της διατροφής μας»
- «Η χημεία του ήλιου»
- «Η χημεία της όρασης»
- «Η χημεία της ακοής»
- «Η χημεία της γεύσης»
- «Η χημεία της όσφρησης»
- «Χημεία και γλωσσικός πολιτισμός»
- «Άνθρακας: το χημικό στοιχείο με τα πολλαπλά πρόσωπα»
- «Οικιακή ανακύκλωση»

Δομή κάθε διδακτικού σεναρίου: *Η δομή του διδακτικού σεναρίου βασίζεται στους εξής άξονες:*

- Καθορίζονται οι στόχοι
- Οριοθετούνται οι θεματικές ενότητες
- Προσδιορίζονται οι δείκτες επιτυχίας.

Το διδακτικό σενάριο έχει άμεση σχέση με το αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας που υπαγορεύει το Υπουργείο Παιδείας και έχει ως κεντρικό στόχο την ανάδειξη της σημασίας των Φυσικών Επιστημών για τη ζωή μας. Επιπλέον γίνεται διαθεματική προσέγγιση εννοιών, με στόχο να αναδειχθεί η αξία του πολιτισμού από την ανάπτυξη των Επιστημών και δίνεται έμφαση στο γεγονός ότι καμία επιστημονική ειδικότητα δεν είναι δυνατόν να υπάρξει ανεξάρτητη από τις υπόλοιπες ειδικότητες.

ΣΤΙΧΟΙ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΒΑΦΗ ΜΕ ΤΗΝ ΜΑΤΙΑ ΕΝΟΣ ΧΗΜΙΚΟΥ

Α. ΠΟΙΗΜΑ «ΒΡΟΧΗ»

(Β΄ & Γ΄ τάξεις) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Ευδοκία Πατσιλινάκου, Χημικός, Phd

Στο πρόγραμμα αυτό χρησιμοποιούμε ένα από τα «κρυμμένα ποιήματα» του Καβάφη, «Βροχή», ως σενάριο εκπαιδευτικής πρακτικής για να κατανοήσουν οι μαθητές τη σημασία του νερού ως ένωση της ζωής στον πλανήτη Γη.

Ο ενθουσιασμός των νέων σε αντίθεση με την πλήξη και την αδράνεια του γήρατος περιγράφονται από τον ποιητή απλά και με ακρίβεια. Η μαγεία είναι ότι καθώς αγγίζουμε κάθε στίχο του ποιήματος ανακαλύπτουμε ένα φαινόμενο ή μια ιδιότητα που οφείλεται στο νερό. Η μεγαλοφυΐα του ποιητή αποδεικνύεται από το γεγονός ότι χρησιμοποίησε τις φυσικές ιδιότητες του νερού για να περιγράψει μια ποικιλία συναισθημάτων. Έχουμε αναπτύξει δύο σενάρια εκπαιδευτικής πρακτικής που σχετίζονται με τις φυσικές ιδιότητες του νερού με «ποιητική ματιά».

Το πρώτο σενάριο, με τίτλο «Τα τριχοειδή φαινόμενα με τη ματιά του Καβάφη» αναφέρεται στις ιδιότητες του νερού ως ένα θαυμαστό υγρό της ζωής (τριχοειδή φαινόμενα, ώσμωση, φωτοσύνθεση) και πώς αυτό λειτουργεί ως μέσο μεταφοράς των θρεπτικών συστατικών για τα φυτά. Το δεύτερο σενάριο, με τίτλο: «Ο Καβάφης ζωγραφίζει με στίχους τη βροχή» αφορά στην ιδιότητα του νερού να κατακρημνίζεται ως βροχή, η οποία είναι το τέλος και η αρχή ενός επαναλαμβανόμενου κύκλου (κύκλος νερού).

Εξέλιξη του προγράμματος

Μελετώνται οι συμβολισμοί στο ποίημα βροχή και αναπτύσσονται δύο σενάρια διδακτικής πράξης, τα οποία αφορούν σε μία διδακτική προσέγγιση με ποιητική ματιά. Η αξία του ποιήματος «Βροχή» αποδεικνύεται με κάθε στίχο και η ευφυΐα του ποιητή αποκαλύπτεται καθώς περιγράφει βιώματα και συναισθήματα συμβολίζοντάς τα με ιδιότητες του νερού.

Εφαρμογή - Πειράματα

Εκτελούνται κλασικά πειράματα με το νερό εμπνευσμένα από τους καβαφικούς στίχους.

Περιγράφονται τα δύο σενάρια, καθώς και τα αντίστοιχα πειράματα.

Οι ιδιότητες του νερού που μελετώνται είναι: τα τριχοειδή φαινόμενα, η ώσμωση, ο κύκλος του νερού, ο ρόλος του νερού στη λειτουργία της φωτοσύνθεσης, επιφανειακή τάση, πυκνότητα νερού και πάγου, μοριακή δομή υγρού νερού, δομή του πάγου, το νερό ως διαλύτης και ως μέσον διασποράς.

B. ΠΟΙΗΜΑ «ΚΕΡΙΑ»

(Β΄ & Γ΄ τάξεις) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Ευδοκία Πατσιλινάκου, Χημικός, PhD

Ο στόχος του προγράμματος είναι να μελετηθεί πώς ο Καβάφης προσέγγισε την αξία που έχουν οι φάσεις της ζωής, εμπνευσμένος από τις φυσικές και χημικές ιδιότητες των παραφινών. Γιατί διάλεξε τα κεριά για να συμβολίσει τις μέρες (παρελθούσες και μελλοντικές) και τη σκοτεινή γραμμή της σβησμένης φλόγας για να συμβολίσει το παρελθόν. Η νιότη που χάνεται γρήγορα, η πείρα που έρχεται πολύ αργότερα και η θλίψη των ήχων που εκπέμπουν εκείνα που πέρασαν, σε παρακινούν να ζήσεις τώρα και να κοιτάξεις εμπρός «τ' αναμμένα σου κεριά».

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: *κεριά, μέλλον, παρελθόν, νιότη, γήρας, καύση, παραφίνες*

Εξέλιξη του προγράμματος

Με μία φαινομενικά απλή παρομοίωση, ο Καβάφης καταφέρνει να εκφράσει το πέρασμα της ζωής από τη νεότητα στο γήρας. Χρησιμοποιεί μόνο ένα υλικό, το κερί και δύο αντιθέσεις: την αναμμένη φλόγα και τον καπνό που αναδύεται από τη φλόγα που σβήνει. Ενώ η νεότητα είναι λαμπερή, ζωηρή και γεμάτη ενέργεια, εντούτοις ανήκει στις περασμένες μέρες, που συμβολίζονται με «κρύα κεριά, λιωμένα, και κυρτά».

Οι συμβολισμοί στο ποίημα κεριά και η σχέση τους με τη χημεία των παραφινών

Τα κεριά είναι τοποθετημένα στη σειρά και σβήνουν διαδοχικά όπως ο χρόνος σβήνει τη ζωή. Η θλιβερή γραμμή, που σχηματίζεται από τον καπνό των σβησμένων κεριών, συμβολίζει τη μελαγχολία που προκαλεί το «πέρασμα» του χρόνου. Ο ποιητής λυπάται επειδή δεν διατηρείται η φλόγα τους και επειδή δεν μπορεί να ανατρέψει το γεγονός ότι οπωσδήποτε σβήνουν.

Η ταχύτητα με την οποία αυξάνεται η σκοτεινή γραμμή που διαγράφει ο καπνός από τις φλόγες που έσβησαν συμβολίζει το γοργό βήμα της ζωής μέσα στον χρόνο. Δεν θέλει να βλέπει τα ζεστά κεριά, όχι για να ξεχάσει τις παρελθούσες μέρες, αλλά γιατί διψάει για ζωή. Ο στίχος: **«Εμπρός κυττάζω τ' αναμένα μου κεριά»**, εκτός από τη μουσικότητα του ρυθμού, με τον οποίο απαγγέλλεται η αλληλουχία των λέξεων, εκφράζει μία διάχυτη φλόγα ελπίδας, θέλησης και αισιοδοξίας.

Γιατί επέλεξε το κερί; Γιατί είναι ένα υλικό που αποτελείται από «καθαρές» χημικές ουσίες, χωρίς προσμίξεις. Ένα υλικό που καίγεται χωρίς να αφήνει υπολείμματα στάχτης. Το φυτίλι του κεριού είναι ενσωματωμένο στο κέντρο του και εκτείνεται σε όλο το μήκος της κέρινης κυλινδρικής στήλης. Όταν ανάβουμε το φυτίλι, μεταδίδεται θερμότητα στο κέντρο του κεριού, με αποτέλεσμα στην περιοχή γύρω από το φυτίλι να υγροποιούνται οι παραφίνες, οι οποίες το βρέχουν και εξαιτίας των τριχοειδών φαινομένων ανέρχονται προς τα επάνω και καίγονται προς παραγωγή νερού και διοξειδίου του άνθρακα.

Εφαρμογή

20 πειράματα με κεριά

ΑΠΟ ΤΟ ΦΛΟΓΙΣΤΟΝ ΣΤΗ ΦΛΟΓΑ ΤΟΥ ΚΕΡΙΟΥ

(Β' & Γ' τάξεις) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90'

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Ευδοκία Πατσιλινάκου, Χημικός, PhD

Η αιώνια περιέργεια του ανθρώπου για την εξερεύνηση του κόσμου, μια περιέργεια που ξεκίνησε ως φυσική ανάγκη και θέληση για επιβίωση, είναι εκείνη που θεμελίωσε τις επιστήμες. Καμία επιστήμη δεν αρκεί από μόνη της για τη συστηματική διερεύνηση ενός φαινομένου και είναι αδόκιμο να θεωρηθεί μια επιστήμη σπουδαιότερη από μια άλλη!

Ταξιδεύοντας στο μακρινό παρελθόν, βλέπουμε μπροστά μας τον άνθρωπο των σπηλαίων να ανακαλύπτει τη φωτιά και να εντυπωσιάζεται από τη δύναμή της. *Η καύση είναι η χημική αντίδραση που οδήγησε την ανθρωπότητα από την προϊστορία στην ιστορία.* Με τη φωτιά ο άνθρωπος ένωσε την θάλαπρη της θερμότητας, είδε τη λάμψη του φωτός και γεύτηκε τη μαγειρεμένη τροφή του. Άρχισε να κατεργάζεται τα μέταλλα και να κατασκευάζει εργαλεία και διάφορα αντικείμενα. Αυτά τον βοήθησαν στην εκμετάλλευση της γης και των ζώων, στην ανάπτυξη του εμπορίου και της τεχνολογίας. Με αυτά δημιούργησε τη γραφή κι έτσι μπόρεσε να διαφυλάξει τη γνώση μέσα στους αιώνες. Θεμελιώθηκε μια επιστήμη με πολλαπλά πρόσωπα: Η περιήγηση του νου και των αισθήσεων στους χημικούς κήπους, προκαλεί αυθόρμητα επιφωνήματα έκπληξης και θαυμασμού. Ένα πολύ μικρό μέρος αυτής της επιστήμης διδάσκεται και στις σχολικές αίθουσες.

Φωτιά ή πυρ χαρακτηρίζεται γενικά το φαινόμενο της ανάφλεξης ενός υλικού κατά το οποίο παράγεται θερμότητα και φως (φλόγα). Με τον όρο καύση, χαρακτηρίζουμε ένα μεγάλο αριθμό χημικών φαινομένων, που ως κοινό χαρακτηριστικό έχουν τη γρήγορη οξείδωση μιας ουσίας, με ταυτόχρονα παραγωγή θερμότητας (εξώθερμη αντίδραση). Από χημική άποψη, η καύση είναι η ταχεία αντίδραση μιας χημικής ουσίας με το οξυγόνο. Η φωτιά αποτελεί στάδιο μετατροπής μιας ποσότητας ύλης και προέρχεται από εξώθερμες χημικές αντιδράσεις.

Ένα υλικό που "αρπάζει" εύκολα φωτιά ονομάζεται *εύφλεκτο υλικό*. Αν ένα εύφλεκτο υλικό χρησιμοποιείται για τη παραγωγή καύσης, τότε αυτό χαρακτηρίζεται καύσιμο. Μια φωτιά ξεκινάει όταν ένα εύφλεκτο ή καύσιμο υλικό, με την παρουσία οξυγόνου ή κάποιου άλλου οξειδωτικού παράγοντα, βρεθεί σε κατάλληλη θερμοκρασία. Αυτή η κατάλληλη θερμοκρασία ονομάζεται *θερμοκρασία ανάφλεξης* ή σημείο ανάφλεξης, που είναι διαφορετικό για κάθε υλικό.

Η φωτιά είχε και έχει μεγάλη σημασία για τον άνθρωπο. Είναι η ζωή, η ενέργεια, η λάμψη, το φως και η αισιοδοξία. Προκαλεί ενθουσιασμό, ορμή και μαχητικότητα. Συγχρόνως είναι η ζεστασιά, η θαλπωρή και η αγαλλίαση. Όμως έχει και καταστροφικές ιδιότητες. Τότε προκαλεί πανικό, τρόμο, θυμό, αγανάκτηση και αφανισμό. Μπορεί να διαλύσει κάθε μορφή ζωής και να οδηγήσει στο χάος. Σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς η φωτιά ανήκει στα τέσσερα βασικά στοιχεία (είδη ενέργειας): Γη, Αέρας, Νερό και Φωτιά.

Εφαρμογή - Πειράματα

Κερί και φλόγα (καύση παραφίνης, φυτίλι κεριού, φαινόμενα που λαμβάνουν χώρα, ανατομία της φλόγας)

Το σπίρτο που ανάβει... μόνο του;

Β Ι Ο Λ Ο Γ Ι Α

ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΓΟΝΙΔΙΟΥ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Ελένη Κόνιαρη, Μεταδιδασκτορική ερευνήτρια, Μοριακή Βιολόγος

Τα νουκλεϊνικά οξέα είναι μακρομόρια που μετέχουν στη μεταφορά γενετικών πληροφοριών από γενιά σε γενιά και στην έκφραση αυτής της πληροφορίας μέσω της σύνθεσης πρωτεϊνών. Υπάρχουν δύο κατηγορίες νουκλεϊνικών οξέων, τα ριβονουκλεϊνικά (RNA) και τα δεσοξυριβονουκλεϊνικά οξέα (DNA). Το γενετικό υλικό των περισσότερων οργανισμών αποτελείται από DNA, εξαίρεση αποτελούν μόνο ορισμένοι ιοί (ρετροϊοί) που αντί για DNA έχουν RNA ως γενετικό τους υλικό. Σήμερα μπορεί να γνωρίζουμε όλες τις βάσεις από τις οποίες αποτελείται ένα DNA μόριο, εφαρμόζοντας την αλληλουχία. Τα γονίδια περιέχουν οδηγίες που ελέγχουν την ανάπτυξή μας και τον τρόπο που δουλεύει το σώμα μας. Επιπλέον, είναι υπεύθυνα για πολλά από τα χαρακτηριστικά μας, όπως το χρώμα των ματιών, την ομάδα αίματος και το ύψος. Επίσης, τελευταίες μελέτες δείχνουν ότι η δραστηριότητά τους μπορεί να αλλάξει ανάλογα με τον τρόπο σκέψης μας.

Στο πρόγραμμα θα παρουσιαστεί ο ρόλος του DNA στην κληρονομικότητα, πώς λειτουργούν τα γονίδια, πώς μεταφέρονται οι γενετικές πληροφορίες από γενιά σε γενιά, πώς δημιουργείται ένα γενεαλογικό δέντρο και θα διερευνηθεί αν ένα γονίδιο μπορεί να αλλάξει τη «συμπεριφορά» του.

Εξέλιξη του προγράμματος

Αρχικά, με τη συμβολή οπτικοακουστικού υλικού θα παρουσιαστούν οι έννοιες του γονιδίου και της κληρονομικότητας μέσω θεωρητικής προσέγγισης, ενώ μέσα από μια βιωματική εκπαιδευτική δραστηριότητα θα έχουν την ευκαιρία να φτιάξουν μόνοι τους το δικό τους γενεαλογικό δέντρο. Με την εφαρμογή σταυρόλεξων θα εξασκήσουν τις γνώσεις τους και την κριτική τους ικανότητα ενώ θα μνηθούν και σε πειραματικές διαδικασίες αφού θα έχουν την ευκαιρία να απομονώσουν σε πραγματικό χρόνο DNA από φρούτα και λαχανικά. Επιπλέον, με τη μοντελοποίηση του βασικού δόγματος Βιολογίας αντιγραφή-> μεταγραφή-> μετάφραση θα έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν τα στάδια της γονιδιακής έκφρασης, ενεργοποιώντας τη δημιουργικότητα τους.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Θα διερευνηθούν οι έννοιες του γονιδίου, του γενετικού υλικού, της κληρονομικότητας.
- ✓ Θα αποτυπωθεί η γονιδιακή δραστηριότητα και συμπεριφορά.
- ✓ Θα αναπτυχθεί το ενδιαφέρον των μαθητών μέσω πειραματικής διαδικασίας.
- ✓ Θα αναπτυχθεί η κριτική και συνδυαστική σκέψη μέσω της βιωματικής δράσης.

Π Ε Ρ Ι Β Α Λ Λ Ο Ν

ΤΑ ΔΙΧΤΥΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ: Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα & δημιουργικό εργαστήριο ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τα θαλάσσια πλαστικά απορρίμματα

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Σχεδιασμός – υλοποίηση προγράμματος: Σουζάνα Λασκαρίδη, Υπεύθυνη Blue Cycle & Ιωάννα Γουζέλη, Εικαστικός, Εκπαιδευτικός

Το παρόν εκπαιδευτικό πρόγραμμα βασίζεται στη δραστηριότητα που αναπτύσσει η **BlueCycle** στο πλαίσιο μιας ολιστικής προσέγγισης του προβλήματος των θαλάσσιων πλαστικών απορριμμάτων.

Στόχο έχει να ενημερώσει τους μαθητές για τον τεράστιο όγκο πλαστικών απορριμμάτων που βρίσκονται στις θάλασσες μας και συγκεκριμένα όσων προέρχονται από τον αλιευτικό και ναυτιλιακό εξοπλισμό. Αποσκοπεί δε κυρίως να τους ευαισθητοποιήσει για το μείζον θέμα της θαλάσσιας ρύπανσης, τις επιπτώσεις στο θαλάσσιο οικοσύστημα και την ανάγκη της μείωσης της χρήσης του πλαστικού αλλά και της συλλογής και ανακύκλωσης του ήδη απορριμμένου υλικού με τη χρήση της τεχνολογίας αλλά και της δημιουργικότητας.

Οι μαθητές θα ενημερωθούν

- Για τη συλλογή θαλάσσιων απορριμμάτων από τους σταθμούς συλλογής της BlueCycle σε διάφορα σημεία της Ελλάδας, καθώς και από το δίκτυο των συνεργαζόμενων κατασκευαστών/προμηθευτών/καταναλωτών αλιευτικού και ναυτιλιακού εξοπλισμού.
- Για την επεξεργασία τους με στόχο τη δημιουργία ανακυκλωμένων προϊόντων και την ανάπτυξη της κυκλική οικονομία.

Η εκπαιδευτική δραστηριότητα χωρίζεται σε δύο μέρη:

Πρώτο Μέρος: ενημέρωση-συζήτηση-ευαισθητοποίηση

- Ενημερώνουμε τους μαθητές ότι για το θέμα των θαλάσσιων πλαστικών απορριμμάτων.
- Αναπτύσσουμε τον τρόπο με τον οποίο μολύνονται οι θάλασσες και διαταράσσεται το θαλάσσιο οικοσύστημα εξαιτίας του πεταμένου ναυτιλιακού και αλιευτικού εξοπλισμού - «δίχτυα φαντάσματα»
- Τί είναι ναυτιλιακός εξοπλισμός;
- Τί είναι αλιευτικός εξοπλισμός;
- Ο εξοπλισμός που έχει δημιουργηθεί για να εξυπηρετήσει μια ανθρώπινη ανάγκη μπορεί ταυτόχρονα να λειτουργήσει απειλητικά για τη θαλάσσια ζωή;
- Αν συλλέγουμε και ανακυκλώνουμε το πλαστικό υλικό των θαλάσσιων απορριμμάτων μπορούμε να βοηθήσουμε το θαλάσσιο περιβάλλον και ταυτόχρονα να φτιάξουμε κάτι χρήσιμο για εμάς;
- Για τη συλλογή και επεξεργασία του αλιευτικού και ναυτιλιακού εξοπλισμού είναι σημαντικό να συνεργαστούν οι ίδιοι οι ψαράδες με τα εργαστήρια ανακύκλωσης.
- Παρακολούθηση του βίντεο "Second Nature" και συζήτηση για τα στάδια της διαδικασίας που παρουσιάζονται στο βίντεο

Μέρος δεύτερο: Δημιουργική δραστηριότητα

- Δημιουργούμε θαλάσσια τέρατα που σώθηκαν από τα δίχτυα φαντάσματα
- Χωριζόμαστε σε ομάδες των 3 ατόμων.
- Ανοίγουμε τα κυκλώματα, βλέπουμε τα διαφορετικά υλικά και τις οδηγίες σύνδεσης.
- Συνδέουμε τα ηλεκτρονικά κυκλώματα.
- Ανοίγουμε τα διαφορετικά μέρη του ρομπότ και τα συνδέουμε για να δημιουργήσουμε τα τερατάκια ακολουθώντας τις οδηγίες.
- Αφού ολοκληρώσουμε το τερατάκι και δουλεύει συζητάμε με την υπόλοιπη ομάδα να δημιουργήσουμε μια ιστορία πως το τερατάκι ήρθε σε επαφή με τα δίχτυα φαντάσματα και κατάφερε να αποδράσει.
- Αν μας βοηθά κρατάμε σημειώσεις ή κάνουμε σκίτσα.

- Ορίζουμε ότι η ιστορία πρέπει να έχει εισαγωγή, δράση και επίλογο (την απόδραση) με αρκετές λεπτομέρειες.
- Ενθαρρύνουμε τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν την φαντασία τους για να δημιουργήσουν μια μοναδική αφήγηση.

Όλες οι ομάδες παρουσιάζουν το τέρας που έφτιαξαν και διηγούνται την ιστορία του στις υπόλοιπες ομάδες. Ενθαρρύνουμε τους μαθητές να λειτουργήσουν ομαδικά. Κάθε μαθητής από κάθε ομάδα λέει ένα κομμάτι της ιστορίας. Οι μαθητές δείχνουν τα τερατάκια τους και αφηγούνται στους υπόλοιπους μοναδικές ιστορίες απόδρασης.

Έννοιες/Λέξεις κλειδιά: υδάτινο περιβάλλον, υδάτινοι αποδέκτες, θαλάσσια ρύπανση, αλιευτικός και ναυτιλιακός εξοπλισμός, πλαστικά απορρίμματα, θαλάσσιος και παράκτιος καθαρισμός, σταθμοί συλλογής θαλάσσιων απορριμμάτων, ανακύκλωση των θαλάσσιων απορριμμάτων, συλλογή-καθαρισμός-διαλογή θαλάσσιων απορριμμάτων, θρυμματισμός, πρέσσα, ψηφιακό σχέδιο, τρισδιάστατος εκτυπωτής, υλοποίηση σχεδίου, αντικείμενα από ανακυκλωμένο πλαστικό, κυκλική οικονομία.

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ-ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

ΑΣ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΡΟΜΠΟΤ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ!

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγητές: Δρ. Θαρρενός Μπράττισης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
Δημήτρης Ζιούζιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ Ρομποτικής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Η επιστήμη της πληροφορικής και της ρομποτικής αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης κοινωνίας. Ολοένα και περισσότεροι αυτοματισμοί και ρομποτικά συστήματα χρησιμοποιούνται από τους ανθρώπους σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής, από την καθημερινότητα μέχρι και την εργασία. Οι νέοι άνθρωποι βρίσκουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην ανάπτυξη τέτοιων συστημάτων τα οποία αυξάνουν την ποιότητα ζωής τους.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αναφέρεται στην επαφή των μαθητών με ρομποτικά συστήματα νέας γενιάς, ώστε να βιώσουν τον τρόπο με τον οποίο προγραμματίζονται και μπορούν να αξιοποιηθούν. Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η επικοινωνία ανθρώπου-ρομπότ αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα σημεία στη ρομποτική επιστήμη και δίνει μια διαφορετική οπτική ανάπτυξης αυτών των συστημάτων. Προκειμένου οι νέοι να βλέπουν τα ρομπότ ως ένα σύγχρονο εργαλείο είναι απαραίτητο να έρθουν κοντά στην ανάλυση τέτοιων συστημάτων αιχμής.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Πραγματοποιείται μια σύντομη αναφορά σχετικά με τον τρόπο που επικοινωνεί το ρομπότ με τον άνθρωπο

- Πραγματοποιείται επίδειξη προγραμματισμού των ρομπότ (θα αξιοποιηθούν κυρίως ένα ρομπότ ειδικά σχεδιασμένο από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και το ανθρωποειδές NAO)
- Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και τους δίνονται διαφορετικά σενάρια, με βάση τα οποία καλούνται να προγραμματίσουν τα ρομπότ
- Οι ομάδες θα πρέπει να συσχεφθούν και να προτείνουν την βέλτιστη λύση με την βοήθεια των εκπαιδευτικών
- Η κάθε ομάδα παρουσιάζει τη δική της λύση

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με τα ρομπότ
- ✓ Να αντιληφθούν οι μαθητές τον τρόπο με τον οποίο προγραμματίζεται ένα ρομπότ
- ✓ Να αναπτυχθεί η κριτική σκέψη και η ευρηματικότητα των μαθητών
- ✓ Να αναπτυχθεί η συνεργασία μεταξύ των μαθητών
- ✓ Να γνωρίσουν τα παιδιά σύγχρονες και καινοτόμες ρομποτικές συσκευές και να εξοικειωθούν με τον προγραμματισμό τους

ΤΟ ΑΧΑΝΕΣ ΚΥΒΕΡΝΟΣΥΜΠΛΗΝ: ΚΙΝΔΥΝΟΙ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Εξειδικευμένα στελέχη, Αξιωματικοί Ειδικών Καθηκόντων Πληροφορικής και Υγειονομικού, Ψυχολόγοι της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

Η μεγάλη ανάπτυξη του τομέα της πληροφορικής και η αυξημένη συμμετοχή των πολιτών στη νέα εποχή της Κοινωνίας της Πληροφορίας, επέφεραν σημαντικά τεχνολογικά επιτεύγματα και εξυπηρετήσεις στην κοινωνία, που αφενός διευκολύνουν την καθημερινότητα, αφετέρου δημιουργούν πεδίο κατάλληλο και για την εμφάνιση μορφών εγκληματικής δραστηριότητας με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Ειδικά στην εποχή που διανύουμε, η πανδημία του COVID-19 και η ανάγκη για την απρόσκοπτη συνέχιση της λειτουργίας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, επιτάχυνε τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους προκειμένου να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα αξιοποιώντας τεχνολογίες απομακρυσμένης πρόσβασης. Στον εκπαιδευτικό τομέα εφαρμόστηκε η τηλεεκπαίδευση αξιοποιώντας τις ώριμες τεχνολογίες ομαδικών τηλεδιασκέψεων και διαμοιρασμού υλικού, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έτσι ακόμη και παιδιά κάθε ηλικίας, ξεκινώντας από 4 ετών, συμμετέχουν σε πολλές από αυτές τις δραστηριότητες «συνδεδεμένα ψηφιακά».

Επομένως, καθίσταται σαφής η ανάγκη για εκπαίδευση των πολιτών στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών και της ασφαλούς χρήσης αυτών και ενσωμάτωση αυτής στην εκπαιδευτική διαδικασία, από τις πρώτες κιόλας βαθμίδες.

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχει δια της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη, έχοντας ως στόχο την **ενημέρωση μαθητών, γονέων, εκπαιδευτικών**, για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες, τις διαδικτυακές αγορές, τα φαινόμενα διαδικτυακής βίας, τους κινδύνους που ελλοχεύουν στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, κ.ά. γιατί Με την εξέλιξη της τεχνολογίας προκύπτουν καθημερινά νέες μορφές κυβερνοεγκλήματος.

Μέσα από την **προβολή επικαιροποιημένου διαδραστικού υλικού**, το οποίο συνοδεύεται από σύγχρονο οπτικοακουστικό υλικό, και μέσα από τη συζήτηση με εξειδικευμένα στελέχη της Υπηρεσίας στον τομέα της Πληροφορικής, της Νομικής, των Οικονομικών και της Ψυχολογίας δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες και ιδιαίτερα στα παιδιά, τους ψηφιακούς πολίτες του μέλλοντος, να αναγνωρίσουν τις επισφαλείς συμπεριφορές που μπορούν να εκδηλωθούν μέσω διαδικτύου.

Στόχος είναι η μεταφορά των πραγματικών εμπειριών της Υπηρεσίας μας μέσα από την καθημερινή επαφή με τους πολίτες ώστε να επιτευχθεί η θωράκιση της ευαίσθητης ηλικιακής ομάδας των παιδιών και των εφήβων, καθώς οι ενημερωμένοι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν με ασφάλεια το διαδίκτυο.

Οι θεματολογίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το κοινό και αφορούν:

- την αποστολή της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος,
- τις διαδικτυακές απειλές και μέτρα προστασίας,
- τα αδικήματα και τρόπους που αυτά διαπράττονται μέσω διαδικτύου,
- το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού (Cyberbullying)
- τις κυβερνοεπιθέσεις ενάντια σε πληροφοριακά συστήματα και την ψηφιακή υποκλοπή δεδομένων,
- τα διαδικτυακά τυχερά παίγνια και τον εθισμό,
- τον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό μέσω διαδικτύου και το sexting,
- την παρουσίαση της ενημερωτικής καμπάνιας SAY NO, ενάντια στον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό, ανηλίκων και ενηλίκων, μέσω του διαδικτύου,
- τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media).

Θ Ε Α Τ Ρ Ο - Θ Ε Α Τ Ρ Ι Κ Η Α Γ Ω Γ Η

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΗΛΙΟΙ. ΧΩΡΟΣ, ΧΡΟΝΟΣ, ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Αναστασία Κουμίδου, Σκηνοθέτις, Καθηγήτρια Υποκριτικής, Ιστορίας και Δραματολογίας

Η εξερεύνηση της επικοινωνίας, της προσωπικής έκφρασης, της αντίληψης του ιδιωτικού και συλλογικού χώρου και χρόνου, της ομαδικής δημιουργίας μέσα από την προφορικό αλλά και την σωματικό λόγο είναι η διαδρομή που ακολουθούμε στην θεατρική μας εκπαίδευση. Στην παιδική μας ηλικία έχουμε από τη φύση μας τα παραπάνω υλικά σε αφθονία. Ωστόσο, κάπου στην ηλικία των 12 έως 16 χρονών με τις αυξημένες κοινωνικές συμβάσεις, τις σχολικές απαιτήσεις, τις ορμονικές διαταραχές οι δίαυλοι της επικοινωνίας και της δημιουργίας αλλοιώνονται.

Με βασικές ασκήσεις κίνησης, λόγου και επικοινωνίας που χρησιμοποιούμε στο θέατρο κατά την διάρκεια των 90΄ λεπτών, δημιουργούμε τις συνθήκες στις μαθήτριες και τους μαθητές να ανακαλύψουν με δυναμικό τρόπο το σώμα τους και την φωνή τους μέσα στον χώρο και τον χρόνο φαντασία και να λειτουργήσουν μέσα από την συνεργασία και την διάδραση.

Οι πρόσφατες αλλαγές στον τρόπο της εξ αποστάσεως διδασκαλίας, όχι μόνο δεν αποτελούν κανένα εμπόδιο για την διεξαγωγή του μαθήματος, αντίθετα δίνουν ευρύτερη προοπτική στο συγκεκριμένο πρόγραμμα. Με την πολυετή γνώση και την πρακτική της διαδικτυακής διδασκαλίας, το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη και η Αναστασία Κουμίδου, η οποία διδάσκει το συγκεκριμένο μάθημα, έχουν την δυνατότητα και την εμπειρία να προσφέρουν το πρόγραμμα και σε διαδικτυακή πλατφόρμα, καλλιεργώντας με έναν σύγχρονο τρόπο τους στόχους του προγράμματος.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Δουλεύοντας με τον Χώρο.
- Πραγματικός Χώρος & Φανταστικός Χώρος.
- Ο χώρος μεταξύ των ανθρώπων και η δυναμική του Χώρου στην επικοινωνία των ανθρώπων.
- Ο Χώρος σε σχέση με τον Χρόνο.
- Η δυναμική του Χρόνου (ρυθμός, παύσεις, ταχύτητα) στην επικοινωνία των ανθρώπων.
- Δημιουργία ομαδικής συνεργασίας (ensemble work) μέσω παιχνιδιών που επινοεί η ομάδα.

Στόχος του προγράμματος

Μέσα από την κορωνίδα των τεχνών, την θεατρική τέχνη, οι μαθήτριες και οι μαθητές θα δημιουργήσουν τη δική τους διαδρομή αναζήτησης και ανακάλυψης. Καλλιεργούμε την

ενσυναίσθηση, την επικοινωνία, την φαντασία, την έκφραση και εξελίσσουμε τα προσωπικά και ιδιαίτερα υλικά κάθε μαθήτριας και μαθητή ενώ ταυτόχρονα δίνουμε έναυσμα στην συλλογικότητα και την ομαδική συνεργασία. Ο στόχος είναι να δημιουργηθούν εκείνες οι συνθήκες που μεταξύ άλλων θα τονώσουν την αυτοπεποίθηση στον σωματικό και προφορικό λόγο, την συνεργασία, την δημιουργική αντίληψη του χώρου και του χρόνου, την διάδραση.

ΕΝΑΣ ΚΥΚΛΟΣ ΧΩΡΙΣ ΚΙΜΩΛΙΑ: Κάπως έτσι γεννήθηκε το θέατρο

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγητής: Νίκος Νίκας, Φιλολόγος, Καθηγητής Υποκριτικής, Ηθοποιός

Η αίσθηση του κύκλου του «καθόμαστε όλοι γύρω – γύρω» και έτσι αρχίζει να δημιουργείται η ανάγκη «να γνωριστούμε» από την αρχή. Τα μάτια θα «παίξουν» με τα βασικά συναισθήματα και τις καθημερινές διαθέσεις: χαρά, λύπη, φόβος, θυμός, αγάπη, μίσος. Αμέσως μετά το όνομα κάθε παιδιού ξεχωριστά θα γίνει αφορμή να οροθετηθεί η πραγματική του υπόσταση μέσα από το σύνολο των συμμαθητών του. Πώς μας βλέπουν οι άλλοι; Τι βλέπουμε εμείς;

Και ακριβώς στο σημείο αυτό αρχίζει το παιχνίδι της αφήγησης μιας ιστορίας που θα φτιάχνεται κάθε φορά από τα ίδια τα παιδιά. Όμως οι ιστορίες έχουν ανάγκη τα πρόσωπα για να ζωντανέψουν.

Εδώ αρχίζει το θέατρο με την κυτταρική του μορφή: Κάποιος απαντάει κάτι σε κάποιον.

Έτσι τα παιδιά χωρίς να το καταλάβουν θα αρχίσουν να μπαίνουν σε ρόλους.

Οι ρόλοι αυτοί με τη σειρά τους θα «ζητήσουν» κάποια βασικά στοιχεία μεταμόρφωσης: ένα μαντήλι, ένα καπέλο, ένα σεντόνι, ένα ζευγάρι γάντια, γυαλιά κ.ά. Έτσι ο κόσμος της σκηνής αρχίζει να διαμορφώνεται «αυτόματα» σε μια άλλη πραγματικότητα.

Οι ρόλοι όμως χρειάζονται «καθοδήγηση». Έτσι κάποια παιδιά αναλαμβάνουν να «σκηνοθετήσουν» τους ρόλους. Και να!!! Κάναμε θέατρο γιατί

- Φτιάξαμε την ιστορία
- Ζωντανέψαμε τα πρόσωπα
- Δημιουργήσαμε σκηνικό χώρο
- Χρησιμοποιήσαμε σκηνοθέτη

Ένα devised project που διαμορφώνεται κάθε φορά διαφορετικά ανάλογα με την κάθε φορά διαφορετική ματιά της κάθε ομάδας. Ένας ολόφρεσκος τρόπος να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τα βασικά συστατικά του θεάτρου χωρίς να το «διδασχθούν».

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΕΝΙΣΧΥΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΕ ΜΙΑ ΕΠΟΧΗ ΠΟΥ ΑΛΛΑΖΕΙ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτρια: Αικατερίνη Σοφianoπούλου, MSc in Stress Management, Ψυχολόγος

Η πανδημία έφερε σημαντικές αλλαγές στην ζωή μας και στην ζωή των παιδιών. Πολλά παιδιά έρχονται αντιμέτωπα με προκλήσεις τις οποίες καλούνται να διαχειριστούν και που συχνά είναι έντονες, αγχωτικές και δημιουργούν μεγάλη αναστάτωση και στρες.

Οι καθημερινές προκλήσεις σε συνδυασμό με τα εκάστοτε στρεσογόνα γεγονότα που μπορεί να βιώνει ένα παιδί (πχ. διαζύγιο, αλλαγή οικονομικής κατάστασης γονέων, κ.α.), αλληλοεπιδρούν και έχουν συχνά αθροιστικά αποτελέσματα, επηρεάζοντας σημαντικά την ψυχική και σωματική τους υγεία σε ένα ευρύ φάσμα ψυχοσωματικών εκδηλώσεων. Είναι σημαντικό λοιπόν τα παιδιά να μάθουν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματά τους, τι τους δυσκολεύει και να βρίσκουν τρόπους να τα διαχειρίζονται πιο αποτελεσματικά. Οι προκλήσεις αυτές να αποτελούν ευκαιρία για εξέλιξη και προσωπικό μεγάλωμα.

Βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι:

- ✓ Η ενημέρωση και ψυχοεκπαίδευση γύρω από τις συναισθηματικές μας ανάγκες και το στρες. Πώς το αναγνωρίζουμε στο σώμα και στη σκέψη μας.
- ✓ Τρόποι αποτελεσματικής αντιμετώπισης: με πρωτότυπες βιωματικές ασκήσεις και ασκήσεις χαλάρωσης

SOCIAL MEDIA ΚΙ ΕΓΩ Η ΕΓΩ ΚΑΙ SOCIAL MEDIA; ΠΟΙΟΣ ΕΧΕΙ ΤΕΛΙΚΑ ΤΟ ΠΑΝΩ ΧΕΡΙ;

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτρια: Αικατερίνη Σοφianoπούλου, MSc in Stress Management, Ψυχολόγος

Ζούμε σε έναν κόσμο όπου σχεδόν κάθε έφηβος έχει πρόσβαση στα Social Media. Αυτό το επίπεδο συνδεσιμότητας έχει ανοίξει πολλές πόρτες στον τρόπο επικοινωνίας και

δικτύωσης, στην ψυχαγωγία, στην ανάγκη έκφρασης και υποστήριξης. Η απόκτηση "likes" σε φωτογραφίες, δημοσιεύσεις ή σχόλια στον εικονικό κόσμο μπορεί να φέρει μια ισχυρή αίσθηση ολοκλήρωσης και αποδοχής από την κοινότητα, εγείρει όμως ερωτήματα σχετικά με τον αρνητικό αντίκτυπο που μπορεί να έχει στη διαμόρφωση του νου και την εικόνα εαυτού και τελικά στην ικανοποίηση που θα αντλεί ο νεαρός ενήλικας από τη ζωή.

Μεθοδολογία: Μέσα από τη χρήση βίντεο, βιωματικών ασκήσεων και τη συζήτηση σε ομάδες, οι έφηβοι θα ανακαλύψουν πώς διαμορφώνεται η προσωπική ταυτότητα και

πώς να επικοινωνούν-σχετίζονται με τον άλλον, μέσα (και) από τον διαδικτυακό κόσμο, πώς να φτιάχνουν την δική τους ασπίδα προστατεύοντας το ψυχολογικό τους κόσμο και

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Ευαισθητοποίηση σχετικά με την αρνητική επίδραση των social media στην εικόνα του σώματος και στην διαμόρφωση της προσωπικής ταυτότητας
- ✓ Πώς να προστατέψουν τον ψυχολογικό τους κόσμο και να χρησιμοποιούν τα social media προς όφελός τους
- ✓ Τρόποι να χτίσουν υγιή αυτοεκτίμηση

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ – ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

ΕΙΝΑΙ ΤΟΣΟ ΔΥΣΚΟΛΟ ΝΑ ΠΑΙΡΝΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ;

Η οργάνωση των συνελεύσεων στην τάξη και στο σχολείο

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγητής: Γιώργος Μόσχος, Νομικός, Εμπειρογνώμονας δικαιωμάτων του παιδιού, Συνήγορος του Παιδιού (Ιούλιος 2003 - Ιανουάριος 2018)

Αξιοποιώντας υποθετικά σενάρια με ζητήματα και προβλήματα σχετικά με τη σχολική ζωή, τα παιδιά καλούνται αρχικά να λειτουργήσουν σε επίπεδο εικονικής συνέλευσης τάξης και στη συνέχεια σε επίπεδο εικονικής συνέλευσης σχολείου για να πάρουν αποφάσεις σχετικά με τη διαχείρισή τους. Διατυπώνονται από τα παιδιά προτάσεις σχετικά με την καλύτερη δυνατή λειτουργία των σχολικών συνελεύσεων και γενικότερα την λήψη αποφάσεων στον χώρο του σχολείου με συμμετοχή των μαθητών – μαθητριών. Γίνεται αναφορά στην υπάρχουσα νομοθεσία και σε πρακτικές που έχουν ήδη αναπτυχθεί σε διάφορα σχολεία. Η συνάντηση καταλήγει σε συζήτηση που περιστρέφεται γύρω από τη σχολική δημοκρατία και τους παράγοντες που μπορούν να την ενισχύουν.

Μεθοδολογία: Χρησιμοποιείται συμμετοχική και ομαδοσυνεργατική μεθοδολογία, αξιοποιούνται παιχνίδια ομάδας, διαδικασίες εικονικής συνέλευσης, και δίνονται πληροφορίες με ευέλικτα και φιλικά προς τα παιδιά εργαλεία (διάλογος, ερωταπαντήσεις, έντυπα τα οποία καλούνται να συμπληρώσουν και να κρατήσουν τα παιδιά)

Εξέλιξη του προγράμματος: Σπάσιμο πάγου με κινητικά παιχνίδια. Συνοπτική εισαγωγή στα άρθρα της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με τα δικαιώματα συμμετοχής και στη νομοθεσία για τις μαθητικές κοινότητες. Στα παιδιά προτείνεται η διαδικασία της εικονικής συνέλευσης και παρουσιάζονται υποθετικά σενάρια τα οποία θα συζητηθούν αρχικά σε επίπεδο τάξης (τμήματος) και στη συνέχεια σε επίπεδο σχολείου. Οι συμμετέχοντες μαθητές και μαθήτριες χωρίζονται σε μικρές ομάδες οι οποίες συνεδριάζουν παράλληλα, σε μικρούς κύκλους. Προτείνεται τα παιδιά της κάθε ομάδας να εκλέξουν συντονιστή / συντονίστρια και να συζητήσουν τα σενάρια τους σαν να ήταν πραγματικά ζητήματα προς διαχείριση. Τα παιδιά καλούνται να πάρουν

αποφάσεις μέσα σε 20 λεπτά. Στη συνέχεια διεξάγεται εικονική γενική συνέλευση όλων των ομάδων - τάξεων, όπου παρουσιάζονται οι τυχόν αποφάσεις τους και συζητούνται τα κοινά θέματα, που χρειάζονται λήψη απόφασης από την ολομέλεια. Η εικονική γενική συνέλευση διαρκεί επίσης 20 λεπτά. Στη συνέχεια, γίνεται συζήτηση σχετικά με τη διαδικασία και τις δυσκολίες λήψης απόφασης τόσο σε επίπεδο τάξης όσο και σε επίπεδο σχολείου. Καταλήγοντας, στα παιδιά δίνονται καρτέλες που περιλαμβάνουν προβλέψεις της νομοθεσίας και βασικές αρχές για τη διεξαγωγή συνελεύσεων και τη λήψη αποφάσεων από μαθητές και μαθήτριες.

Στόχος του προγράμματος είναι να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά για τις αρχές του δημοκρατικού σχολείου, να ενημερωθούν σχετικά με τη νομοθεσία για τις μαθητικές κοινότητες και να συνειδητοποιήσουν το πώς μπορούν να διεξάγονται οι συζητήσεις / συνελεύσεις για θέματα της σχολικής ζωής και να λαμβάνονται αποφάσεις με τη συμμετοχή των μαθητών στο σχολείο. Να κατανοήσουν την ανάγκη καλής αξιοποίησης του χρόνου, διατύπωσης συγκεκριμένων και εφικτών προτάσεων και όχι γενικεύσεων και ευχολογίων, και λήψης αποφάσεων με τρόπο που να εκφράζουν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό το σύνολο χωρίς να δημιουργούνται έριδες και αντιπαλότητες. Κρίσιμο είναι τα παιδιά να εξασκηθούν στον διάλογο, στην έκφραση και ακρόαση αντιρρήσεων, στην τροποποίηση και σύνθεση των προτάσεων. Να καταλάβουν τη σημασία και τις ευθύνες του ρόλου των συντονιστών των συζητήσεων, αλλά και τη διαδικασία ψήφισης, καταμέτρησης ψήφων και τήρησης μιας σχετικής δεοντολογίας, χωρίς προχειρότητα. Επιδιώκεται επίσης τα παιδιά να αντιληφθούν καλύτερα την αξία της τήρησης κοινά αποφασισμένων κανόνων και διαδικασιών, της ανάπτυξης του διαλόγου μέσα στον χώρο του σχολείου και της διαρκούς ενεργοποίησης και συνεργασίας των μαθητών για την αντιμετώπιση ζητημάτων της σχολικής ζωής.

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ THE WALK - ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη θέτει υπό την αιγίδα του τις εκπαιδευτικές δράσεις του διαπολιτισμικού προγράμματος THE WALK εντάσσοντας αντίστοιχες δραστηριότητες στα εκπαιδευτικά του προγράμματα.

The Walk (Το Ταξίδι) είναι ένα κινούμενο φεστιβάλ τέχνης και ελπίδας, για τη στήριξη των προσφύγων, υπό την Καλλιτεχνική Διεύθυνση του Amir Nizar Zuabi και με υπεύθυνη στην Ελλάδα την κ. Γιολάντα Μαρκοπούλου, σκηνοθέτιδα και παραγωγό (Polyplanity productions).

Η Μικρή Αμόλ, μια νεαρή προσφυγοπούλα, ξεκινά ένα ιδιαίτερο ταξίδι – μια επική περιπλάνηση που θα την οδηγήσει να διασχίσει την Τουρκία, και ολόκληρη την Ευρώπη. Για να βρει τη μητέρα της. Για να γυρίσει στο σχολείο. Για να ξεκινήσει μία νέα ζωή. Πρόκειται για μία πολιτιστική οδύσσεια που υπερβαίνει γεωγραφικές, πολιτικές και

γλωσσικές διαφορές για να αφηγηθεί μία νέα ιστορία για την ανθρώπινη φύση που μας ενώνει – και για να διασφαλίσει ότι ο κόσμος δε θα ξεχάσει τα εκατομμύρια εκτοπισμένων παιδιών, το καθένα με τη δική του ιστορία, που είναι πιο ευάλωτα από ποτέ εν μέσω της παγκόσμιας πανδημίας.

Στη βάση του, το Ταξίδι είναι μια περιπλάνηση αφιερωμένη στην παιδεία και τη δημιουργική μάθηση. Οπουδήποτε πηγαίνει η Μικρή Αμάλ θα έρχεται σε επαφή με καινούργια πρόσωπα, μέρη και πολιτισμούς. Οι κοινότητες και το διαδικτυακό κοινό θα έχουν την ευκαιρία να μάθουν μαζί της όλα όσα θα γνωρίσει.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ THE WALK

ΚΛΙΜΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Αναστασία Κουμίδου, Σκηνοθέτις, Καθηγήτρια Υποκριτικής, Ιστορίας και Δραματολογίας

Στόχος: Οι μαθητές καλούνται να κατανοήσουν την κλιματική αλλαγή και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει τις ανθρώπινες ζωές, αναγκάζοντας τους ανθρώπους να γίνουν κλιματικοί πρόσφυγες. Να αναγνωρίσουν ότι οποιοσδήποτε (συμπεριλαμβανομένων και των ιδίων) θα μπορούσε να γίνει κλιματικός πρόσφυγας. Να εμπνευστούν ώστε να λάβουν μέτρα κατά της κλιματικής αλλαγής

Θεματικές Συνδέσεις

- Πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη – σεβασμός και προστασία του περιβάλλοντος.
- Θετικές επιστήμες – επιπτώσεις της ανθρώπινης παρέμβασης στο κλίμα, μεταξύ των οποίων η αύξηση του διοξειδίου του άνθρακα, του μεθανίου και του αζώτου
- Γεωγραφία – κλίμα και καιρός, εποχές, ανθρώπινες και φυσικές διαδικασίες που επηρεάζουν το κλίμα, τοπία και περιβάλλον, η αναγκαία σχέση της ανθρώπινης δραστηριότητας με την αποτελεσματική λειτουργία των φυσικών συστημάτων
- Πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη – εισαγωγή στην έννοια του υπεύθυνου πολίτη
- Γραφή – ρητορικός λόγος

Εξέλιξη προγράμματος

Πώς θα μπορούσε να μοιάζει ο κόσμος το 2050; Πόσοι περισσότεροι άνθρωποι μπορεί να έχουν μετακινηθεί λόγω των κλιματικών καταστροφών; Πότε θα αναγνωρίσει ο νόμος τους κλιματικούς πρόσφυγες; Τα παιδιά μέσα από ομαδικές δραστηριότητες, παιχνίδια και κουίζ αντιλαμβάνονται την έννοια του σεβασμού και της προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά και την πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη.

ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Αναστασία Κουμίδου, Σκηνοθέτις, Καθηγήτρια Υποκριτικής, Ιστορίας και Δραματολογίας

Στόχος: Οι μαθητές να μάθουν μερικούς από τους χαιρετισμούς και τις τελετές υποδοχής και καλωσορίσματος πολλών διαφορετικών πολιτισμών. Να δημιουργήσουν ένα δικό τους καλωσόρισμα για τη Μικρή Αμάλ στο σχολείο, στην περιοχή, στην κοινότητα ή και στο σπίτι τους

Θεματικές Συνδέσεις

Πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη – ανασκόπηση εμπειριών, συναισθημάτων και αξιών, διερεύνηση ηθικών και φιλοσοφικών ζητημάτων, αποδοχή της διαφορετικής άποψης, των διαφορετικών ομάδων και κοινοτήτων, σεβασμός της ισότητας και εορτασμός της πολυφωνίας, εισαγωγή στην έννοια του υπεύθυνου πολίτη.

Εξέλιξη

Η μικρή Αμάλ θα συναντήσει πολλούς διαφορετικούς ανθρώπους στο ταξίδι της, και θα την υποδεχτούν πολλοί διαφορετικοί πολιτισμοί.

Γιατί πιστεύετε ότι κάθε πολιτισμός έχει διαφορετικές τελετές και παραδόσεις καλωσορίσματος; Τι αισθήματα πιστεύετε ότι δημιουργούν αυτές οι τελετές και παραδόσεις στον επισκέπτη; Συχνά μπορούμε να συμπεράνουμε το πού βρισκόμαστε στον κόσμο από τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι λένε «γεια».

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητές: Κώστας Γάκης, Σκηνοθέτης, Ηθοποιός, Συνθέτης, Θεατροπαιδαγωγός
Νατάσα - Φαίη Κοσμίδου, Ηθοποιός, Story Teller

Στόχος είναι η κατανόηση της μετανάστευσης ως μετακίνησης ζώων, ανθρώπων και ιδεών, και η αναγνώριση των διαφορών ανάμεσα στις κατηγορίες αυτές. Οι μαθητές καλούνται να αναγνωρίσουν τους παράγοντες έλξης και ώθησης που επηρεάζουν την ανθρώπινη μετανάστευση. Να κατανοήσουν τους ορισμούς του πρόσφυγα, του αιτούντος άσυλο και του εκτοπισμένου ατόμου και να αναγνωρίσουν ότι οι αυτοί είναι συχνά διαφορετικοί απ' ό,τι για άλλους μετανάστες. Θα διερευνήσουν τα συναισθήματα και τις ψυχικές καταστάσεις που μπορεί να βιώνουν οι πρόσφυγες καθώς και τα συναισθήματα που αποτυπώνονται σε ποιήματα για την εμπειρία των προσφύγων. Οι μαθητές θα αναγνωρίσουν τα οφέλη της μετανάστευσης όσον αφορά στη δημιουργία και τη διάδοση ιδεών, εφευρέσεων, τροφίμων και έργων τέχνης.

Θεματικές Συνδέσεις

- Πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη – αποδοχή των διαφορετικών
- ομάδων και κοινοτήτων, διερεύνηση ηθικών και φιλοσοφικών ζητημάτων
- Θετικές επιστήμες – Τα ζώα, συμπεριλαμβανομένων και των ανθρώπων – οι ανάγκες της
- επιβίωσης, της τροφής και της υγιεινής
- Ιθαγένεια – ανθρώπινα δικαιώματα, διερεύνηση κοινωνικών και πολιτικών ζητημάτων, ενθάρρυνση της κριτικής σκέψης και της ανοιχτής συζήτησης.
- Δημιουργική γραφή – περιγραφή

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητές: Κώστας Γάκης, Σκηνοθέτης, Ηθοποιός, Συνθέτης, Θεατροπαιδαγωγός
Νατάσα - Φαίη Κοσμίδου, Ηθοποιός, Story Teller

Στόχοι

Οι μαθητές καλούνται να ιχνηλατήσουν την περιπέτεια της Μικρής Αμάλ ως παιδιού-πρόσφυγα και να εξερευνήσουν δικές τους φανταστικές περιπέτειες μετανάστευσης με έμφαση στην απόκτηση νέων εμπειριών και στην υπέρβαση του φόβου.

Περιγραφή

Τα παιδιά θα σταθούν σε σημεία της διαδρομής της Μικρής Αμάλ με τα πόδια από τη Συρία μέχρι το Ηνωμένο Βασίλειο μέσα από ένα αφηγηματικό επιτραπέζιο παιχνίδι.

- Θα μιλήσουν για σημαντικούς περιηγητές που κατάφεραν να υπερβούν τα εμπόδια που συνάντησαν.
- Θα πλάσουν ομαδικά και ατομικά ιστορίες περιπέτειας και μετανάστευσης μέσω της προφορικής αφήγησης και της δημιουργίας κόμικς.
- Θα αναλογιστούν και θα εξερευνήσουν την οπτική γωνία της Μικρής Αμάλ κατά τη διάρκεια του ταξιδιού της.

Θεματικές Συνδέσεις

Γραφή – αφηγηματική γραφή

Θέατρο – αφήγηση, αυτοσχεδιασμός

Τέχνη και σχέδιο – χειροτεχνία, μαθαίνουμε για το έργο σημαντικών καλλιτεχνών

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Γ Λ Ω Σ Σ Α

ΛΕΞΕΙΣ ΔΑΝΕΙΚΕΣ, «ΑΓΥΡΙΣΤΕΣ» ΚΑΙ «ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΕΝΕΣ»: Όψεις του ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Ευγενία Μαλικούτη, Φιλολόγος-Γλωσσολόγος (ΜΑ), Εκπαιδευτικός, Απόφοιτη
Τουρκικών Σπουδών (ΜΑ)

Καθημερινά ακούμε, διαβάζουμε και χρησιμοποιούμε λέξεις που προέρχονται από άλλες γλώσσες, λέξεις που μαρτυρούν την καταγωγή τους ή που φαινομενικά δεν διαφέρουν από τις «γηγενείς». Έχουν υιοθετηθεί στην ελληνική γλώσσα μέσω μηχανισμών που σχετίζονται με το διαχρονικό και διαδεδομένο φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού. Αιτία του δανεισμού είναι κατά κύριο λόγο η γλωσσική επαφή ως επακόλουθο κοινωνικοπολιτικών, οικονομικών και πολιτισμικών επαφών μεταξύ λαών. Ως εκ τούτου, οι γλώσσες αλληλοεπηρεάζονται, δανείζουν και δανείζονται σημασίες ή/και μορφές, οι οποίες μετασχηματίζουν το λεξιλογικό υλικό τους. Οι συνέπειες της γλωσσικής επαφής και γλωσσικής αλλαγής συνδέονται και με την ιδεολογική διάσταση της γλώσσας. Τα αποτελέσματα του λεξιλογικού δανεισμού απασχολούν όχι μόνο τους επιστήμονες της γλωσσολογίας, αλλά και μη ειδικούς και τα μέσα ενημέρωσης. Συχνά εκφράζονται κινδυνολογικές απόψεις περί αλλοίωσης της γλώσσας, κυρίως λόγω της αθρόας εισροής λέξεων από γλώσσες παγκόσμιας εμβέλειας και διάδοσης, όπως η Αγγλική.

Σκοπός του προγράμματος είναι να παρουσιάσει όψεις του φαινομένου του γλωσσικού δανεισμού στη Νέα Ελληνική και να δώσει στους μαθητές/στις μαθήτριες ερεθίσματα για στοχασμό πάνω στις ιδεολογικές προεκτάσεις του. Επιμέρους στόχοι είναι οι μαθητές/-τριες να διακρίνουν τα είδη του γλωσσικού δανεισμού και να συνειδητοποιήσουν τους μηχανισμούς ένταξης και προσαρμογής δανείων στον κορμό του λεξιλογίου, να παρατηρήσουν τα χαρακτηριστικά των δάνειων λέξεων και να διερευνήσουν την επαφή των ελληνικών με άλλες γλώσσες μέσα από τις συνέπειές της στο επίπεδο του λεξιλογίου. Το πρόγραμμα στοχεύει αφενός να οξύνει το γλωσσικό τους αισθητήριο, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις δάνειες λέξεις, αφετέρου να αναπτύξει τη γλωσσική τους επίγνωση και κριτική σκέψη έναντι των απόψεων περί φθοράς της γλώσσας και του κανόνα «ορθής χρήσης» που υπαγορεύει την αντικατάσταση δάνειων λέξεων από νεολογισμούς.

Η συζήτηση περί γλωσσικού δανεισμού αφορμάται από παραδείγματα δάνειων λέξεων από τη γλωσσική εμπειρία των μαθητών και από τη διάκριση μεταξύ δάνειων και μη δάνειων λέξεων. Με εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου αξιοποιείται το ηλεκτρονικό λεξικό της «Πύλης για την ελληνική γλώσσα» και τα κριτήρια αναζήτησης που προσφέρει. Οι μαθητές/-τριες στοχευμένα αναζητούν δάνειες λέξεις και διερευνούν τα χαρακτηριστικά τους, τη γλώσσα προέλευσης, τους μηχανισμούς σχηματισμού και προσαρμογής τους στη Νέα Ελληνική και τα σημασιολογικά πεδία στα οποία ανήκουν. Προβληματίζονται και συζητούν για τη συμβολή του δανεισμού στην εξέλιξη του λεξιλογίου.

Ερωτήματα:

- Πώς διακρίνονται οι δάνειες από τις μη δάνειες λέξεις βάσει των μορφολογικών τους χαρακτηριστικών;
- Σε ποια σημασιολογικά πεδία ανήκουν οι λέξεις από την εκάστοτε γλώσσα προέλευσης (π.χ. αγγλική, γαλλική, ιταλική, τουρκική) και πού οφείλεται η διαφοροποίηση των θεματικών πεδίων και των επιπέδων χρήσης (λόγιο, λαϊκό);
- Ποια είναι τα είδη των λεξικών δανείων; Πώς προσαρμόζονται στο φωνολογικό και μορφολογικό σύστημα της Ελληνικής;
- Τι είδους επαφές οδήγησαν στη γλωσσική επαφή και τον συνακόλουθο δανεισμό; Πώς συνδέεται η γλωσσική αλλαγή με τις ιστορικές συνθήκες επαφής μεταξύ των λαών;

Λέξεις-κλειδιά: γλωσσικός δανεισμός, δάνειες λέξεις, άμεσα δάνεια, μεταφραστικά δάνεια, διεθνισμοί, αντιδάνεια.

Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

«ΑΝΑΘΕΜΑ ΣΤΟΥΣ ΑΙΤΙΟΥΣ»: Αναπαράστάσεις της Μικρασιατικής Καταστροφής σε λογοτεχνικά κείμενα

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Ευγενία Μαλικούτη, Φιλόλογος, Γλωσσολόγος (ΜΑ), Εκπαιδευτικός, Απόφοιτη Τουρκικών Σπουδών (ΜΑ)

Με αφορμή την εκατοστή επέτειο της Μικρασιατικής Καταστροφής του 1922 και στη σκιά του επίκαιρου προσφυγικού ζητήματος ανανοηματοδοτείται η αναπαράσταση των ιστορικών γεγονότων σε λογοτεχνικά κείμενα σύγχρονων ή μεταγενέστερων συγγραφέων. Η επίδραση στη νεοελληνική λογοτεχνία της μικρασιατικής εκστρατείας, του διωγμού των Μικρασιατών και της υποδοχής τους στον ελλαδικό χώρο υπήρξε καταλυτική σε επίπεδο συγγραφικών προσώπων, θεματολογίας και κλίματος ιδεολογικής και κοινωνικής ματαίωσης. Η προσέγγιση σε αυθεντικά λογοτεχνικά κείμενα για τη Μικρασιατική Καταστροφή ακολουθεί τρεις άξονες: α) την αναπαράσταση της ζωής στη Μ. Ασία β) τις μαρτυρίες του πολέμου και του διωγμού, γ) την περιγραφή των συνθηκών ένταξης των προσφύγων στον ελλαδικό χώρο.

Σκοπός του προγράμματος είναι η κριτική προσέγγιση αναπαραστάσεων της Μικρασιατικής Καταστροφής μέσα από εμβληματικά λογοτεχνικά κείμενα με σχετική θεματολογία. Επιμέρους στόχοι είναι οι μαθητές/-τριες να διερευνήσουν πώς παρουσιάζεται στα επιλεγμένα λογοτεχνικά κείμενα το ιστορικό γεγονός του 1922, σε συνάρτηση με την πρότερη κατάσταση και τα επακόλουθά του. Γνωρίζοντας μέσα από αποσπάσματα τα εν λόγω λογοτεχνικά έργα, επιδιώκεται να κατανοήσουν τη μετουσίωση του βιώματος σε μαρτυρία ή μυθοπλασία, και να αντιληφθούν τη σύνδεση μεταξύ της οπτικής γωνίας των ηρώων ή των συγγραφέων και του κοινωνικο-πολιτικού πλαισίου αναφοράς των κειμένων.

Εξέλιξη του προγράμματος: Μέσω καταιγισμού ιδεών οι μαθητές/-τριες αποτυπώνουν λεκτικά τι τους φέρνει στο νου το 1922. Με τη χρήση νέων τεχνολογιών (βίντεο, ηχητικά αποσπάσματα) αφυπνίζεται το ενδιαφέρον τους και τους δίνονται ερεθίσματα για προβληματισμό πάνω στη σημασία, τις αιτίες και τις συνέπειες του ιστορικού γεγονότος. Αξιοποιώντας διδακτικές πρακτικές ομαδοσυνεργατικού τύπου, επεξεργάζονται βάσει δομημένων φύλλων εργασίας τις προτεινόμενες πηγές, εντοπίζουν τα βασικά σημεία (πληροφορίες για τα πρόσωπα, τον χώρο, τον χρόνο και το κοινωνικό πλαίσιο) και διακρίνουν τα συναισθήματα των ηρώων πριν από την καταστροφή του 1922, κατά τη διάρκεια της εξόδου και μετά την εγκατάσταση των προσφύγων. Εξετάζουν και αξιολογούν, υπό το πρίσμα προσωπικών τους γνώσεων και εμπειριών (π.χ. διηγήσεις παππούδων/γιαγιάδων για τις χαμένες πατρίδες), τις ιδέες, τις πράξεις και τους χαρακτήρες των έργων και διακρίνουν αξίες, αντιλήψεις και συναισθήματά τους. Συγκεντρώνουν υλικό που χρειάζονται για τον σχεδιασμό ομαδικών εργασιών με τη μορφή πολυτροπικών κειμένων που συνδυάζουν λόγο, εικόνα και ήχο (ηλεκτρονική επετειακή αφίσσα).

Ενδεικτικά λογοτεχνικά κείμενα σε αποσπάσματα:

- Ηλία Βενέζη, «Αιολική γη» (1943), «Γαλήνη» (1939) [Η επιστροφή του Αντρέα]
- Κοσμά Πολίτη, «Στου Χατζηφράγκου» (1963) [Τα τσερκένια]
- Διδώς Σωτηρίου, «Οι νεκροί περιμένουν» (1959) [Ταξίδι χωρίς επιστροφή], «Ματωμένα Χώματα» (1962) [Όταν πρωτοκατέβηκα στη Σμύρνη]
- Έρνεστ Χέμινγκουεϊ «Στην προκυμαία της Σμύρνης» (1930)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΗΡΩΑΣ «ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΠΟΥ ΑΝΤΕΧΕΙ»

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Μελίνα Σιδηροπούλου, Δημοσιογράφος- Συγγραφέας

Μία από τις σημαντικότερες αρετές του ανθρώπου είναι να αντέχει τις δυσκολίες στη ζωή, να μη χάνει τον εαυτό του, να σηκώνεται όταν πέφτει και να ξαναπροσπαθεί. «The

resilient child» είναι ο όρος που περιγράφει στα αγγλικά το φαινόμενο αυτό: το παιδί που αντέχει.

Από το πιο «δυνατό κορίτσι στον κόσμο» την Πίπη Φακιδομύτη ως τον Χάρι Πότερ, τον Κρεγκ από το graphic novel Blankets ή ακόμα και τον Οδυσσέα, λογοτεχνικοί ήρωες είναι εκεί για να ρίξουν φως στα μονοπάτια των δοκιμασιών και της ήττας. Εμπόδια, ανατροπές, εξωτερικά γεγονότα, αστάθμητοι παράγοντες μάς μαθαίνουν την αξία των ελιγμών στη ζωή, της υπομονής και της επιμονής, της προστασίας και της φροντίδας του εαυτού, της σημασίας να ζητά κανείς και να δέχεται βοήθεια όταν τη χρειάζεται. Κυρίως όμως τα παιδιά που αντέχουν, έχουν κρυμμένο μέσα τους το πιο δυνατό όπλο: την πεποίθηση ότι «αύριο θα είναι μια άλλη μέρα», όπως γράφει στο μυθιστόρημά της «Όσα παίρνει ο άνεμος» η Μάργκαρετ Μίτσελ.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ να γνωρίσουν τα παιδιά λογοτεχνικούς ήρωες που επιμένουν στον δρόμο τους
- ✓ να μπορούν να αναγνωρίζουν διαφορετικά επίπεδα και πτυχές σε μια ιστορία
- ✓ να κατανοήσουν τον όρο resilient child σύμφωνα με την ψυχολογία

Εξέλιξη του προγράμματος

- Ανάγνωση αποσπασμάτων από βιβλία με ήρωες
- Προβολή σύντομων βίντεο από ταινίες βασισμένες σε βιβλία
- Δημιουργική άσκηση με τα παιδιά

Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ...ΕΚ ΤΩΝ ΕΣΩ!

(Β' τάξη) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτρια: Ειρήνη Πάνου, Δρ. Βυζαντινολόγος

Με εφалτήριο έργα που φιλοξενούνται στο Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη στο πλαίσιο της μόνιμης έκθεσης βυζαντινών εικόνων της συλλογής Αιμίλιου Βελιμέζη και Μαργαρίτη-Μακρή, δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να ανακαλύψουν ή και να επαναπροσδιορίσουν τη σχέση τους με τη θρησκευτική εικονογραφική τους παράδοση και να συζητηθούν μαζί της.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ να προβληματίσει τους μαθητές γύρω από ζητήματα που άπτονται της εκκλησιαστικής εικονογραφικής παράδοσης
- ✓ να φέρει στην επιφάνεια δομές στις οποίες αυτή στηρίζεται, οι οποίες δεν είναι εμφανείς στο «γυμνό» μάτι.

Η ενεργή συμμετοχή των μαθητών πραγματοποιείται μέσα από διαρκή δραστηριότητα, όπου η έμφαση στις λεπτομέρειες των έργων δίνουν έναυσμα για παρατήρηση και συζήτηση με τους μαθητές.

Δραστηριότητα: Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες των 10 ατόμων όπου σε κάθε ομάδα δίνεται μια βυζαντινή εικόνα σε μορφή κομματιών παζλ το οποίο καλούνται να ανασυνθέσουν. Η ανασύνθεση τροφοδοτεί τη διάταξη των λεπτομερειών στις εικόνες με σκοπό την κατανόηση των αρχών της βυζαντινής τέχνης.

Το πρόγραμμα ανασκευάζει δημιουργικά τη δυστυχώς ευρεία άποψη των μαθητών ότι η Χριστιανική τέχνη αποτελεί ένα κομμάτι του Ελληνικού πολιτισμού παρωχημένο για τα ενδιαφέροντά τους.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ, ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Ρεγγίνα – Ελένη Μαντανίκα, Δρ. Ανθρωπολογίας & Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο PARIS VII

Αν γυρίσουμε πίσω στην Αθήνα, τον Πειραιά, τη Θεσσαλονίκη και άλλες επαρχιακές πόλεις της Ελλάδας των αρχών του 20ού αιώνα, θα δούμε βαγόνια τρένου, θέατρα αλλά και διάφορους δημόσιους χώρους να έχουν διαμορφωθεί σε προσωρινά καταλύματα προσφύγων.

Σε φωτογραφικό υλικό που καταγράφει εκείνη την περίοδο, είναι εντυπωσιακό να δει κανείς πώς παράγκες και παραγκουπόλεις ξεφυτρώνουν σιγά σιγά και με τον καιρό δίνουν τη θέση τους στις προσφυγικές συνοικίες. Περίπου την ίδια εποχή, αλλά και σε μεταγενέστερες περιόδους έχουμε ακούσει ιστορίες Ελλήνων οι οποίοι μεταναστεύουν μαζικά από τα διάφορα λιμάνια της χώρας προς υπερατλαντικούς και άλλους προορισμούς.

Αν μετακινηθούμε τώρα σε μια πιο κοντινή μας περίοδο, στις αρχές της δεκαετίας του '90, θα δούμε ότι η Ελλάδα αρχίζει να αποτελεί ξανά προορισμό για μετανάστες, αρχικά από χώρες της νοτιοανατολικής αλλά και κεντροανατολικής Ευρώπης, έπειτα από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και πιο πρόσφατα χώρες της νοτιοανατολικής Ασίας, της Μέσης Ανατολής και της Υποσαχάριας Αφρικής. Στα τέλη του '90 και στις αρχές του 2000, κάνουν την εμφάνισή τους αυτοσχέδιοι καταυλισμοί προσφύγων σε πόλεις λιμάνια της Ελλάδας, όπως και όλης της Ευρώπης. Χιλιάδες πρόσφυγες βρίσκουν καταφύγιο στη «ζούγκλα» του Καλέ στη Γαλλία, αλλά και στους καταυλισμούς της Πάτρας και της Ηγουμενίτσας στη χώρα μας.

Όλες οι παραπάνω ιστορίες μάς δείχνουν ότι αυτό που σήμερα αντιμετωπίζουμε ως προσφυγική κρίση στην Ευρώπη και την Ελλάδα, δεν είναι κάτι το πρωτόγνωρο ούτε κάτι

το αναπάντεχο. Όλες οι παραπάνω ιστορίες μάς δείχνουν επίσης, ότι η μεταναστευτική κίνηση στην Ελλάδα δεν ήταν και δεν είναι μόνο εισερχόμενη.

Η μετανάστευση Ελλήνων προς διάφορους μακρινούς ή και κοντινούς προορισμούς, για οικονομικούς και άλλους λόγους, όπως η μετανάστευση από τα χωριά στις πόλεις, συνθέτουν τόσο την ιστορία όσο και το σήμερα των ελληνικών πόλεων και της υπαίθρου. Το πρόγραμμα θα εξετάσει πώς οι διάφορες ιστορίες εκτοπισμού, μετακίνησης και εγκατάστασης διαμορφώνουν τις πόλεις, τα χωριά, τις γειτονιές και τη ζωή μας.

Εξέλιξη του προγράμματος: Μέσα από οπτικοακουστικό υλικό γίνεται παρουσίαση των διαφόρων περιόδων μετανάστευσης που πραγματεύεται το πρόγραμμα. Οι μαθητές εξοικειώνονται με τα διάφορα θεωρητικά ζητήματα που εγείρει η μεταναστευτική κινητικότητα, μέσα από μια διαδραστική διαδικασία. Στη συνέχεια χωρίζονται σε ομάδες και αναστοχάζονται πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα. Στο τέλος οι μαθητές συζητούν όλοι μαζί αυτά που προέκυψαν από τις ομάδες εργασίας.

Στόχοι του προγράμματος είναι οι μαθητές:

- ✓ να γνωρίσουν τις διάφορες περιόδους μετανάστευσης προς και από την Ελλάδα, καθώς και εσωτερικά σε αυτήν. Με αυτό τον τρόπο να αποτελέσει το πρόγραμμα αφορμή να σκεφτούμε το σήμερα και να διακρίνουμε την ιστορικότητα του φαινομένου της μετακίνησης και της μετανάστευσης
- ✓ να διακρίνουν σε τι βαθμό οι διάφορες πόλεις χωριά και τόποι που ζούμε έχουν διαμορφωθεί μέσα από τη μεταναστευτική κινητικότητα
- ✓ να αναστοχαστούν πάνω στις έννοιες του "ξένου", του πρόσφυγα και του μετανάστη και να εξοικειωθούν με το πώς αλλάζει το περιεχόμενό τους ανάλογα με την περίοδο
- ✓ να έρθουν σε επαφή με την έμφυλη διάσταση της μετανάστευσης
- ✓ να εξοικειωθούν οι μαθητές με τα πολλά και διαφορετικά επιστημονικά πεδία που έχουν σαν αντικείμενο την μετανάστευση

Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ, Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΤΟΥΡΚΙΑ- ΤΟ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΤΑ: ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ, ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγητής: Αντώνης Δεριζιώτης, Λέκτορας Τουρκικής πολιτικής ιστορίας και εξωτερικής πολιτικής, Τμήμα Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών, ΕΚΠΑ

Σκοπός του προγράμματος: Η περίοδος του ελληνοτουρκικού πολέμου 1919-1922 επηρέασε δραματικά την Ελλάδα και την Τουρκία, αλλάζοντας ριζικά την πρώτη μετά την καταστροφική κατάρρευση του αφηγήματος της Μεγάλης Ιδέας και την απορρόφηση πάνω από 1.100.000 προσφύγων, και παράλληλα επανιδρύοντας τη δεύτερη υπό τη μορφή εθνικού κράτους, καταργώντας την αυτοκρατορική της ταυτότητα. Σκοπός του

προγράμματος είναι να γνωρίσουν οι μαθητές το ιστορικό πλαίσιο της περιόδου, να έρθουν σε επαφή με τις πραγματικές διαστάσεις μιας δραματικής σελίδας της ιστορίας της νεότερης Ελλάδας και να βρουν τις απαντήσεις στα βασικά ερωτήματα που κυριαρχούν σχετικά με την περίοδο πριν και μετά το 1922.

«Μικρασιατική Καταστροφή» και «Εθνοαπελευθερωτικός Πόλεμος»

- Γιατί ερμηνεύεται με τόσο αντίθετους τρόπους στις δύο χώρες το ίδιο γεγονός;
- Ποιες είναι οι αιτίες και ποια τα γεγονότα που προηγήθηκαν και οδήγησαν στην σύγκρουση της Ελλάδας με την παραπαίουσα Οθωμανική Αυτοκρατορία, οδηγώντας την μία σε καταστροφή και την άλλη σε αναγέννηση;
- Πώς οδηγούνται οι διμερείς σχέσεις μετά το 1922, στην εξομάλυνση και στο Ελληνοτουρκικό Σύμφωνο Φιλίας του 1930;

Κατά την ανάπτυξη του προγράμματος και για να συνοδεύεται η πληροφορία και η συζήτηση, θα χρησιμοποιηθούν οπτικοακουστικά μέσα: Διαφάνειες, φωτογραφικό υλικό, προβολή αποσπασμάτων βίντεο.

Λ Α Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α – Κ Ο Ι Ν Ω Ν Ι Κ Η Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α

Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΩΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ: ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΜΝΗΜΗ ΣΤΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΕΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Κυριακή Παπαθανασοπούλου, Δρ. Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Ερευνήτρια στο Κέντρο Έρευνας Νεότερης Ιστορίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (KENI)

Σκοπός του προγράμματος είναι η κατανόηση και η εξοικείωση των μαθητών με διάφορα θεωρητικά ζητήματα που εγείρει το προσφυγικό φαινόμενο με αφορμή τη συμπλήρωση των 100 χρόνων από την Μικρασιατική Καταστροφή.

- Ο αναστοχασμός πάνω σε θέματα πληθυσμιακών μετακινήσεων και βίαιων εκτοπισμών, εφόσον τοποθετηθούν μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της συγκρότησης ομοιογενών εθνικών κρατών.
- Η κατανόηση των συνεπειών του πολέμου και η διαπραγμάτευση με το τραύμα του ξεριζωμού και τις συνέπειες της προσφυγιάς τόσο στους εκτοπισμένους, όσο και στην χώρα υποδοχής.
- Η γνώση για το βαθμό κινητοποίησης της διεθνούς κοινότητας και των κρατικών πολιτικών της χώρας υποδοχής, για την προστασία του «ξένου» που βρίσκεται σε ανάγκη.
- Η εξέταση της πολυεπίπεδης διαδικασίας της ένταξης ομάδων ανθρώπων με ποικίλα χαρακτηριστικά

- Η κατανόηση των κοινωνικών και πολιτισμικών συνεπειών της ενσωμάτωσης στην ελληνική κοινωνία
- Η ανάδειξη της αυτενέργειας των προσφύγων στη διαδικασία της ένταξης τους. Η κατανόηση δηλαδή της προσπάθειας των ίδιων των προσφύγων υπερβαίνοντας περιορισμούς και αξιοποιώντας ευκαιρίες να ενταχθούν ως ισότιμοι πολίτες στο νέο τόπο εγκατάστασης.
- Η αναζήτηση διαδικασιών συγκρότησης της προσφυγικής ταυτότητας και μνήμης.

Η αποκατάσταση και η ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία ήταν μια σύνθετη διαδικασία στην οποία μεσολάβησαν και αλληλεπιδράσαν διαφορετικοί παράγοντες, το κράτος, οι διεθνείς φορείς και οι ίδιοι οι πρόσφυγες με τους συλλόγους τους. Οι προσφυγικές γειτονιές ενδύθηκαν την ανάμνηση του μικρασιατικού παρελθόντος και έτσι κατάφεραν να οικειοποιηθούν το άγνωστο περιβάλλον. Η μικρασιατική ταυτότητα όχι μόνο εντάχθηκε στην ελληνική, αλλά εμπλούτισε το περιεχόμενό της. Οι πρόσφυγες με τη διάθεσή και την ελπίδα τους να στεριώσουν στη νέα τους πατρίδα συνέβαλαν στην πρόοδο και τη διαμόρφωση της ελληνικής κοινωνίας του Μεσοπολέμου.

Μέθοδοι /Εργαλεία

Η υποδοχή των Μικρασιατών προσφύγων και η διαδικασία ένταξής τους στην ελληνική κοινωνία του Μεσοπολέμου θα γίνει μέσα από την αξιοποίηση διαφορετικών ειδών ιστορικών πηγών και πολυτροπικών κειμένων, όπως τα πιστοποιητικά προσφυγικής ιδιότητας, οι ταυτότητες των προσφύγων, επίσημα έγγραφα του κράτους και της Επιτροπής Αποκατάστασης των Προσφύγων (ΕΑΠ), άρθρα εφημερίδων, καταστατικά προσφυγικών συλλόγων, σφραγίδες, οδωνύμια, χάρτες και στατιστικές μελέτες, οπτικοακουστικό υλικό, φωτογραφίες, ολιγόλεπτα ντοκιμαντέρ, στίχους τραγουδιών και προφορικές μαρτυρίες. Θα χρησιμοποιηθεί υλικό από το Γενικά Αρχεία του Κράτους, το Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας, το ΕΛΙΑ, το αρχείο του Μικρασιατικού Συλλόγου «Ανατολή» και τα ψηφιακά αποθετήρια του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών και του ερευνητικού προγράμματος *Πρόσφυγες: η υποδοχή τους στην Ελλάδα (1821-1989). Έρευνα – τεκμηρίωση – διάχυση* που υλοποιήθηκε από το Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, το Κέντρο Έρευνας Νεότερης Ιστορίας στο Πάντειο και το Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.

Εξέλιξη του προγράμματος

Αρχικά θα γίνει μια συνοπτική παρουσίαση του προσφυγικού φαινομένου κατά τον 20ό αιώνα με αποκορύφωμα την ανταλλαγή πληθυσμών σύμφωνα με τη συνθήκη της Λοζάνης (1923). Οι βίαιοι εκτοπισμοί και οι προσφυγικές ροές θα ενταχθούν στο πλαίσιο των συγκρουόμενων αλυτρωτισμών και στην προσπάθειά των εθνικών κρατών να καταστήσουν πιο ομοιογενή τον πληθυσμό τους. Θα χρησιμοποιηθούν οπτικοακουστικά μέσα, ολιγόλεπτα ντοκιμαντέρ, φωτογραφίες και χάρτες ώστε να δουν οι μαθητές τον

τόπο προέλευσης και το πολυεθνотικό περιβάλλον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από το οποίο προέρχονταν οι πρόσφυγες. Θα παρουσιαστούν αριθμητικά δεδομένα των προσφύγων σε σχέση με τον γηγενή πληθυσμό και φωτογραφίες των προσφυγικών καταυλισμών, η κατάληψη ελεύθερων και δημόσιων χώρων στις πόλεις ώστε να γίνει αντιληπτή η έννοια του «προσφυγικού σοκ».

Μέσα από το διαδραστικό παιχνίδι θα διαβαστούν άρθρα εφημερίδων και προφορικές μαρτυρίες των ίδιων των προσφύγων για τις συνθήκες του ταξιδιού και την παραμονή στους καταυλισμούς. Έπειτα θα παρουσιαστούν φωτογραφίες, ολιγόλεπτο ντοκιμαντερ και χάρτες των προσφυγικών συνοικισμών – των νέων πόλεων που δημιουργήθηκαν από την αγροτική και αστική αποκατάσταση. Στη συνέχεια οι μαθητές θα χωριστούν σε 3 ομάδες εργασίας ώστε να συμμετέχουν οι ίδιοι στην διαδικασία της ιστορικής έρευνας. Οι ομάδες θα χωριστούν με βάση τις παρακάτω θεματικές ενότητες:

A) Πολιτικές του κράτους και των διεθνών φορέων για την αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος. B) Υποδοχή των προσφύγων, πρόσληψη του «άλλου», προβλήματα αποκατάστασης και ανταγωνιστικές σχέσεις μεταξύ γηγενών και προσφύγων σε κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο. Γ) Αυτοργάνωση των προσφύγων, μνήμη «χαμένων πατρίδων» και καθημερινότητα στους προσφυγικούς συνοικισμούς. Η προσέγγιση κάθε θεματικής ενότητας θα γίνει με τα αντίστοιχα εργαλεία και μέσα.

Στο τέλος θα συζητήσουν όλοι/όλες μαζί αυτά που προέκυψαν από τις ομάδες εργασίας και θα αναστοχαστούν πάνω στα αποτελέσματα της ενσωμάτωσης των μικρασιατών προσφύγων στην ελληνική κοινωνία σε κοινωνικό – οικονομικό και πολιτισμικό επίπεδο και στη μικρασιατική μνήμη.

Στόχοι του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι οι μαθητές:

- να κατανοήσουν το προσφυγικό φαινόμενο και να το εντάξουν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και να αντιληφθούν την ιστορικότητα και την πολυπρισματικότητα του φαινομένου
- να αναστοχαστούν πάνω στις ταυτότητες και την έννοια του «άλλου», του πρόσφυγα, του μικρασιατη, του Πόντιου
- να καταπολεμηθούν φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας και να αποκτήσουν ανοικτότητα στην πολιτισμική ετερότητα και στις αξίες των άλλων
- να ενισχύσουν τις δημοκρατικές αρχές και τις αξίες τους
- να κανανοήσουν τη συμβολή των προσφύγων και της μεταναστευτικής κινητικότητας στην εξέλιξη και την πρόοδο των πόλεων
- να αναπτύξουν την κριτική τους ικανότητα και να εξοικειωθούν με τα εργαλεία της κοινωνικής και πολιτισμικής ιστορίας και της «ιστορίας από τα κάτω» των απλών καθημερινών ανθρώπων

- να αποκτήσουν ιστορική ενσυναίσθηση, δηλαδή να κατανοήσουν τα συναισθήματα, τις στάσεις και τις συμπεριφορές των ανθρώπων μέσα στο συγκεκριμένο κοινωνικό –ιστορικό πλαίσιο
- να καλλιεργήσουν ιστορική συνείδηση και ιστορική κουλτούρα προκειμένου να σκεφτούν τη σχέση του παρόντος με το παρελθόν και τις προσδοκίες του μέλλοντος

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Ι Κ Α

ΜΠΟΡΟΥΝ ΟΙ ΜΗΧΑΝΕΣ ΝΑ ΣΚΕΦΤΟΝΤΑΙ;

Τα Μαθηματικά και η σχέση τους με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγητής: Ηρακλής Βογιατζής, Υποψήφιος Διδάκτωρ Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Επιστημών

Παραφράζοντας τον Γαλιλαίο μπορούμε να πούμε ότι το “βιβλίο” των ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι γραμμένο στη γλώσσα των μαθηματικών. Η ίδια η λέξη “υπολογιστής” φανερώνει τη βασική του ικανότητα της μηχανής, δηλαδή να υπολογίζει. Μια σειρά από κλάδους των μαθηματικών χρησιμοποιούνται στην επιστήμη των υπολογιστών: τα γραφικά είναι αναπαραστάσεις συναρτήσεων, τα δίκτυα βασίζονται στις πιθανότητες, οι ψηφιακές τηλεπικοινωνίες στη μαθηματική ανάλυση. Η ιστορία των υπολογιστών ξεκινά από τους λογαριθμικούς κανόνες, συνεχίζει με την Pascaline, το πρώτο κομπιουτεράκι και την Αναλυτική Μηχανή του Τσαρλς Μπάμπατζ, καταλήγοντας στο αφηρημένο σχέδιο στο οποίο στηρίζονται όλοι οι σύγχρονοι υπολογιστές: τη Μηχανή Τούρινγκ. Η επίλυση προβλημάτων από υπολογιστές απαιτεί τη μετεγγραφή των πρώτων σε μαθηματική γλώσσα, ώστε να μπορούν να επιλυθούν από αλγορίθμους. Οι υπολογιστές σήμερα μπορούν να λύσουν πολλά σύνθετα προβλήματα, οι αυξημένες ικανότητες τους τονίζουν τη σημασία του ερωτήματος που έθεσε ο πατέρας της πληροφορικής Άλαν Τούρινγκ πριν 70 χρόνια: Μπορούν οι μηχανές να σκέφτονται;

Εξέλιξη του προγράμματος

- Σύντομη ιστορία του υπολογισμού: από τους λογαριθμικούς κανόνες στον ENIAC
- Ιστορικές αφηγήσεις
- Κάνοντας τα προβλήματα αριθμούς: Εικόνα-Δίκτυα-Αποθήκευση, ο ρόλος των μαθηματικών
- Πώς δουλεύει ένας υπολογιστής; Ένας απλός τρόπος να καταλάβουμε τι κάνει μια μηχανή Τούρινγκ
- Η βαθιά σχέση μαθηματικών πληροφορικής και η έννοια της διεπιστημονικότητας
- Προβολή υλικού - συζήτηση

Σκοπός του προγράμματος είναι οι μαθητές να αναψηλαφήσουν τους ισχυρούς δεσμούς της επιστήμης των υπολογιστών με αυτής των μαθηματικών. Να κατανοήσουν πως οι

«έξυπνες» μηχανές, από το κινητό τηλέφωνο έως το ψυγείο του σπιτιού μας χρησιμοποιούν μαθηματικές μεθόδους και τεχνικές και να εξοικειωθούν με κάποια απλά παραδείγματα. Οι εκπαιδευόμενοι θα έρθουν σε επαφή με βασικές έννοιες επίλυσης προβλημάτων όπως οι αλγόριθμοι και τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί και σκέφτεται ένας υπολογιστής: η μηχανή Τούρινγκ

Β Ι Ο Λ Ο Γ Ι Α

ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ... ΚΑΜΩΜΑΤΑ: Όταν το DNA ...μιλάει

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Ελένη Κόνιαρη, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Μοριακή Βιολόγος

Η βασική μονάδα κληρονομικότητας, το DNA, περιέχει και μεταβιβάζει πληροφορίες από τη μια γενιά στην άλλη προσδιορίζοντας μας γενετικά. Το DNA είναι ταυτόχρονα μοναδικό για το κάθε άτομο και αποτελεί με αυτή την έννοια την ταυτότητα τού κάθε ανθρώπου. Παρ' όλα αυτά, τα άτομα ενός πληθυσμού χαρακτηρίζονται και από ποικιλομορφία. Το γενετικό υλικό μπορεί να υποστεί αλλαγές με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Αυτές οι αλλαγές, που ονομάζονται μεταλλάξεις, συμβάλλουν στη δημιουργία γενετικής ποικιλότητας αλλά ευθύνονται και για πολλές κληρονομικές ασθένειες. Στο πρόγραμμα θα μελετηθούν η δομή του γενετικού υλικού, τα χαρακτηριστικά του γενετικού κώδικα, η κυτταρική διαίρεση και ο τρόπος κληρονομικότητας, καθώς και πώς δημιουργούνται οι μεταλλάξεις και σε τί επηρεάζουν τους οργανισμούς.

Εξέλιξη του προγράμματος: Μέσω διαδραστικής αφήγησης με τη χρήση εποπτικού υλικού θα επιτευχθεί μια πρώτη επαφή των μαθητών με τη Γενετική, ενώ η παρατήρηση με μικροσκόπιο θα προκαλέσει την ερευνητική τους διάθεση και συμμετοχή στη διαδικασία μάθησης των στοιχείων της Γενετικής. Θα πραγματοποιηθούν ασκήσεις με διαγράμματα αλλά και εργασίες τόσο ομαδικές όσο και ατομικές με θέματα την κληρονομικότητα, τις κληρονομικές ασθένειες και την ταξινόμηση οργανισμών ανάλογα με τον τρόπο κληρονομικότητας. Το πρόγραμμα θα συνεχιστεί με έντονη πειραματική δραστηριότητα, αφού οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν σε πραγματικό χρόνο απομόνωση DNA από δείγμα, με το ειδικό extraction kit (από το εργαστήριο). Σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος θα συμπληρώνουν ένα φύλλο εργασίας, το οποίο θα λειτουργεί ως χάρτης της δικής τους γενετικής ιστορίας.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Θα αναλυθούν βασικές έννοιες της Γενετικής μέσα από διαδραστικές εκθέσεις.
- ✓ Θα γίνει κατανοητός ο τρόπος απομόνωσης γενετικού υλικού μέσα από πραγματικούς πειραματισμούς και θα αναπτυχθεί η συνδυαστική σκέψη μέσα από τη σύνδεση της κληρονομικότητας και των ασθενειών με την πραγματική ζωή και αυτό που ενδεχομένως ζουν οι ίδιοι οι μαθητές στην καθημερινότητά τους.

ΟΙ ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΥΡΙΑΝΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΟΥ ΤΕΤΡΑΠΕΡΑΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Η διδακτική στρατηγική που εφαρμόζεται για τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών, εστιάζεται σε τρεις βασικούς άξονες:

- σε συνεκτικό και επαρκές σώμα γνώσεων
- στην καλλιέργεια αξιών
- και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων

Διδάσκεται ο επιστημονικός τρόπος σκέψης και η ακρίβεια που απαιτούν οι φυσικές επιστήμες ώστε να γίνει βίωμα η αξία τους στην καθημερινότητα, αλλά και σε ειδικές περιπτώσεις. Η ερευνητική σκέψη χρησιμοποιείται ως εργαλείο διδακτικής προσέγγισης και έμπνευσης.

Τέσσερις βασικές προσεγγίσεις για τη διδακτική διαδικασία, είναι:

- Βιωματική
- Συνεργατική
- Διαθεματική
- Διερευνητική

Στόχος είναι τα εννέα «έψιλον»:

- ✓ Εξερευνώ
- ✓ Εξετάζω
- ✓ Ενθουσιάζομαι
- ✓ Εκφράζω την άποψή μου
- ✓ Εφαρμόζω
- ✓ Ενδιαφέρομαι
- ✓ Εξασκούμαι
- ✓ Εξακριβώνω
- ✓ Ενθαρρύνομαι

Με αυτά τα «εννέα έψιλον», ο μαθητής:

- ✓ Εμπνέεται
- ✓ Εργάζεται
- ✓ Ερμηνεύει
- ✓ Εμπεδώνει
- ✓ Επιτυγχάνει

ΧΗΜΙΚΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ ΜΕ ΥΛΙΚΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

Ένα εργαστηριακό μάθημα για μαθητές Λυκείου. Οι μαθητές πραγματοποιούν έρευνα δημιουργώντας και διασκεδάζοντας. Τα πειράματα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα μεθόδων που χρησιμοποιούνται στη σχολική εργαστηριακή χημεία.

Μερικά από τα θέματα με τα οποία θα ασχοληθούν οι μαθητές είναι:

- «Chemistry Wonderland: η χώρα των θαυμάτων της χημείας σε ένα επιτραπέζιο παιχνίδι γνώσεων»,
- «Βιογραφίες χημικών στοιχείων (κατασκευή μοριακών μοντέλων και περίεργες ιστορίες ατόμων και μορίων)» κ.ά.
- «Περιοδικός Πίνακας»,
- «Θεραπευτικά αιθέρια έλαια και καλλυντικά»,
- «Μαρμελάδες, ζελατίνες και ζαχαροκάντιο ζυμωτή χημεία»,
- «Οι μεταμορφώσεις της μπλε φιάλης»,
- «Το δαχτυλικό αποτύπωμα της οξειδοαναγωγής»,
- «Οι μεταμορφώσεις της βιταμίνης C»,
- «Οι περιπέτειες του Δήμου του Δείκτη»,
- «Ο καθηγητής Οξύς Ξιδολεμονάκης και η Βάσω η Σαύρα στη χώρα των ξινών, των αλκαλικών και των ουδέτερων»,
- «Πού κρύβονται οι πρωτεΐνες»,
- «Ο κήπος με τις κοβαλτιές»,
- «Ο μαγικός καθρέπτης του Tollens»,
- «Από την γαλήνη του γαληνίτη στο μεταλλουργικό θαύμα του Λαυρίου»,
- «Από την ελιά στο ελαιόλαδο»,
- «Θετικές Επιστήμες και Ολυμπιακοί Αγώνες»
- «Υγρόν Πυρ»
- «Ηφαιστος, ηφαίστεια και θείον»
- «Η έννοια του mol»
- «Ο διαλύτης, η διαλυμένη ουσία και το διάλυμα» Δομή κάθε διδακτικού σεναρίου που παρουσιάζεται

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα βασίζεται στους εξής άξονες:

- Καθορίζονται οι στόχοι
- Οριοθετούνται οι θεματικές ενότητες
- Προσδιορίζονται οι δείκτες επιτυχίας.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα έχει άμεση σχέση με το αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας που υπαγορεύει το Υπουργείο Παιδείας και έχει ως κεντρικό στόχο την ανάδειξη της αξίας των Φυσικών Επιστημών για τη ζωή μας. Η εφαρμογή της επιστημονικής μεθόδου ως

εργαλείο για τη διδακτική πράξη στη μέση εκπαίδευση αποτελεί μία στρατηγική που έχει ως στόχο να ενθουσιάζει τους μαθητές και να καταδεικνύει τις εκπαιδευτικές ανάγκες μαθητή και δασκάλου. Με τη μέθοδο αυτή ο μαθητής αντί να είναι θεατής ενός δασκάλου – ρήτορα και να αποστηθίζει θεωρίες, είναι ο πρωταγωνιστής διδακτικών σεναρίων, μέσα από τα οποία ανακαλύπτει μόνος του τη γνώση, διατυπώνει υποθέσεις, συμπεράσματα και προτάσεις για το μέλλον.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΧΗΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(Α΄ & Γ΄ τάξεις) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Ευδοκία Πατσιλινάκου, Χημικός, PhD

«Οι βιογραφίες και ιστορίες για τα χημικά στοιχεία» είναι ένα διδακτικό σενάριο με θέμα τον Περιοδικό Πίνακα. Το κάθε χημικό στοιχείο έχει το δικό του «κουτί», που μέσα σε αυτό κρύβεται ο βίος και η ιστορία του. Τα κουτιά είναι από χαρτόνι και είναι τοποθετημένα σε έναν μεγάλο ξύλινο και τρισδιάστατο Περιοδικό Πίνακα. Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να εξερευνήσουν, και να παίξουν διάφορα παιχνίδια με κάρτες, με μοριακά μοντέλα ή και να πειραματιστούν στο εργαστήριο με μερικά χημικά στοιχεία, αυτοπροσώπως! Συνειδητοποιούν ότι όλα είναι τακτοποιημένα σε συγκεκριμένες θέσεις, που εξαρτώνται από την ταυτότητα των χημικών στοιχείων, δηλαδή από τον ατομικό τους αριθμό. Τίποτα δεν είναι τυχαίο στον Πίνακα αυτόν όπως δεν είναι τίποτα τυχαίο στην Επιστήμη αλλά και στη λειτουργία της Ζωής.

Η ταξινόμηση είναι η πρώτη πράξη που πρέπει να ολοκληρωθεί προτού αρχίσει μία επιστημονική μελέτη. Εκτός από το πρακτικό και ίσως πεζό τμήμα της διδασκαλίας που είναι η στεγνή μετάδοση πληροφοριών, με αυτή τη διδακτική μέθοδο έχουμε ως στόχους τη μετάγγιση γνώσεων που είναι θεμελιώδεις όχι μόνο για τη Χημεία αλλά και για την ανάδειξη της αξίας που έχει η οργάνωση και η συνεργασία, έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα μικρό λιθαράκι – θεμέλιο για τη σωστή διαχείριση του βίου των πολιτών του μέλλοντος, που είναι οι μαθητές μας. Το περιεχόμενο του κάθε κουτιού, που αφορά στο κάθε ένα χημικό στοιχείο έχει κάρτες με πληροφορίες, εικόνες ή φωτογραφίες, μοριακά μοντέλα των πιο διάσημων ενώσεων του στοιχείου και πολλά άλλα. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να προτείνουν ιδέες ή να δημιουργήσουν δικό τους υλικό περιεχόμενο για όποια κουτιά θέλουν ή για όποια χημικά στοιχεία έχουν υιοθετήσει.

Η αλληλεπίδραση μεταξύ χημικών στοιχείων για τη δημιουργία χημικών δεσμών, έχει άμεση σχέση με τη θέση στην οποία είναι τοποθετημένα στον Περιοδικό Πίνακα, η οποία είναι συγκεκριμένη και εξαρτάται από τον χαρακτήρα τους. Με βάση τις χημικές τους ιδιότητες, οι οποίες οφείλονται πρωτίστως στον ατομικό τους αριθμό που καθορίζει και όλη τη συμπεριφορά του στοιχείου, αλλά και με βάση τις φυσικές τους ιδιότητες, έχει δημιουργηθεί ένας απέραντος τετραπέρατος κόσμος, του οποίου μερικά θαυμαστά και

μαγικά έχουμε το προνόμιο ως δάσκαλοι, να παρουσιάζουμε αλλά και να ανακαλύπτουμε όταν αλληλεπιδρούμε με τους μαθητές μας.

Είναι μία διδακτική πρόταση, για την παρουσίαση του Περιοδικού Πίνακα, με μία προσέγγιση, η οποία βασίζεται στην επικοινωνία μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικού και έχει ως στόχο, οι μαθητές να ανακαλύψουν τον θαυμαστό κόσμο των χημικών στοιχείων, ανταλλάσσοντας απόψεις και διασκεδάζοντας. Χρησιμοποιούνται κάρτες με διάφορες κατηγορίες γνώσεων, καθώς και πολύ απλά πειράματα, που αφορούν στην ταυτότητα του κάθε χημικού στοιχείου.

Εφαρμογή

Το κάθε χημικό στοιχείο έχει το δικό του «κουτί», που μέσα σε αυτό κρύβεται ο βίος και η ιστορία του. Τα κουτιά είναι από χαρτόνι και τοποθετούνται σε έναν μεγάλο ξύλινο και τρισδιάστατο Περιοδικό Πίνακα.

Μέσα στα ξύλινα κελιά, το καθένα από τα οποία αποτελεί την «κατοικία» ενός χημικού στοιχείου, τοποθετούνται αντίστοιχα κουτιά, ένα για κάθε κελί. Το κάθε κουτί έχει ως ετικέτα το σύμβολο του χημικού στοιχείου και περιέχει κάρτες. Η κάθε κάρτα αποτελεί μία διδακτική υπόδειξη και οι περισσότερες κάρτες ερωτήσεων έχουν και επιπλέον πληροφορίες ή προεκτάσεις του υπό εξέταση θέματος. Οι κάρτες χωρίζονται σε κατηγορίες, ανάλογα με το γνωστικό επίπεδο των μαθητών. Το περιεχόμενο του κάθε κουτιού αλλάζει ανάλογα με τη διδασκαλία και επιπλέον οι μαθητές μπορούν να φτιάξουν το δικό τους «μαγικό κουτί» για τα χημικά στοιχεία που έχουν υιοθετήσει.

Εκτός από τα κουτιά που τοποθετούνται σε κάθε ξύλινο κελί του Περιοδικού Πίνακα, υπάρχουν και κουτιά σε αρκετά μεγαλύτερο μέγεθος, που περιέχουν κάρτες με διάφορα γενικά αλλά και ειδικά θέματα που αφορούν στον Περιοδικό Πίνακα. Μερικά από τα θέματα είναι:

- ✓ Η ιστορία του Περιοδικού Πίνακα.
- ✓ Κανόνες που διέπουν την ταξινόμηση των χημικών στοιχείων σε ομάδες.
- ✓ Νόμος της περιοδικότητας και πώς μεταβάλλονται οι φυσικές και οι χημικές ιδιότητες με βάση αυτόν τον νόμο.
- ✓ Χαρακτηριστικά της κάθε ομάδας και περιόδου του Περιοδικού Πίνακα.
- ✓ Εικόνες από παλαιότερα χημικά σύμβολα και παλαιότερους Περιοδικούς Πίνακες.

Η διδασκαλία με αυτή τη μέθοδο δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να ανακαλύψουν με διασκεδαστικό αλλά και με ευρηματικό τρόπο τα χημικά στοιχεία, την αξία τους για τη ζωή μας, τη χημεία τους και τις ιδιότητές τους. Επίσης μαθαίνουν τη μέγιστη σημασία της ταξινόμησης και των κριτηρίων που χαρακτηρίζουν κάθε ταξινόμηση.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΙΑ ΣΤΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ

(Β' τάξη) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90'

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Ευδοκία Πατσιλινάκου, Χημικός, PhD

Γίνεται σύντομη παρουσίαση της διαδικασίας παραγωγής ελαιολάδου (συλλογή – παραλαβή – αποφύλλωση – πλύσιμο – σύνθλιψη – μάλαξη ελαιοκάρπου, διαχωρισμός μίγματος ελαιοζύμης και καθαρισμός ελαιολάδου)

και η σχέση που έχει ο τρόπος παραγωγής με την ποιότητα του ελαιολάδου και των ειδών του, που κυκλοφορούν στο εμπόριο.

Οξύτητα ελαιολάδου

Η οξύτητα ελαιολάδου αποτελεί βασικό παράγοντα της ποιότητας του ελαιολάδου. Η οξύτητα του ελαιολάδου εκφράζεται ως ο αριθμός των γραμμαρίων ελεύθερων λιπαρών οξέων εκφρασμένα ως ελαϊκό οξύ σε 100 g ελαιολάδου. Η παρουσία ελευθέρων λιπαρών οξέων στο ελαιόλαδο μειώνει την ποιότητά του. Τα ελεύθερα λιπαρά οξέα σχηματίζονται με αντιδράσεις λιπόλυσης, δηλαδή αντιδράσεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα σε λιπαρό περιβάλλον και οι οποίες ευνοούνται από την παρουσία νερού.

Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να δουν πώς υπολογίζεται η οξύτητα του ελαιολάδου με τη μέθοδο της τιτλοδότησης – ογκομέτρησης.

Φθορισμομετρική ανάλυση ελαιολάδου

Σε αυτό το πείραμα χρησιμοποιούνται δύο LASER, το ένα εκπέμπει φως στα 532 nm (πράσινη ακτινοβολία) και το άλλο εκπέμπει φως στα 405 nm (ιώδης ακτινοβολία). Όταν η πράσινη ή η ιώδης ακτινοβολία επιδρά σε δείγματα βρώσιμων ελαίων, προκαλεί φθορισμό σε διάφορα μήκη κύματος ανάλογα με τη σύσταση του ελαίου. Το extra παρθένο ελαιόλαδο περιέχει τις χρωστικές ουσίες α-χλωροφύλλη και b-χλωροφύλλη, που απορροφούν το πράσινο φως και φθορίζουν εκπέμποντας κόκκινο φως (στα 650-700 nm). Σε αυτές τις χρωστικές ουσίες οφείλεται το χαρακτηριστικό πράσινο χρώμα του ελαιολάδου. Με τις διάφορες επεξεργασίες (π.χ. θερμική επεξεργασία) ή με την επίδραση ορατού φωτός (π.χ. όταν το ελαιόλαδο αποθηκεύεται σε διαφανείς φιάλες) η χλωροφύλλη καταστρέφεται με αποτέλεσμα το αντίστοιχο δείγμα να μη φθορίζει στο κόκκινο, αλλά σε άλλα μήκη κύματος. Με τη μέθοδο αυτή διαπιστώνεται άμεσα και εύκολα η ποιότητα του ελαιολάδου. Εκτός από την ανίχνευση της χλωροφύλλης στο extra παρθένο ελαιόλαδο, ανιχνεύουμε τη χρωστική αυτή και σε δείγμα που πήραμε με απομόνωση χλωροφύλλης από φύλλα σπανακιού.

Εφαρμογή - Πειράματα

Τιτλοδότηση ελαιολάδου (μέτρηση οξύτητας)

Απομόνωση Χλωροφύλλης

Φθορισμομετρική ανάλυση ελαιολάδου (έλεγχος της ποιότητας ελαιολάδου)

Π Ε Ρ Ι Β Α Λ Λ Ο Ν

ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγητής: Ιωάννης Ψυχάρης, Καθηγητής Τμ. Οικονομικής & Περιφερειακής Ανάπτυξης Παντείου Πανεπιστημίου, Διευθυντής Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης

Η «κυκλική οικονομία» συνιστά μια απάντηση στην περιβαλλοντική υποβάθμιση με την οποία βρίσκεται σήμερα αντιμέτωπος ο σύγχρονος κόσμος. Η κλιματική αλλαγή, η διαφύλαξη των φυσικών πόρων, η προστασία της βιοποικιλότητας συνιστούν ορισμένα από τα πλέον σημαντικά ζητήματα που απασχολούν ολόκληρη την ανθρωπότητα. Αρχή της κυκλικής οικονομίας είναι ο περιορισμός και η απάλειψη της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης εξαιτίας της ανθρωπογενούς δραστηριότητας.

Η εφαρμογή των αρχών της κυκλικής οικονομίας προϋποθέτει τη συμμετοχή πολλών επιπέδων διοίκησης και πολλών συλλογικών φορέων, ομάδων και μεμονωμένων πολιτών. Η ευαισθητοποίηση και η συμμετοχή των πολιτών σχετικά με τις αρχές και τις εφαρμογές της κυκλικής οικονομίας είναι σημαντική παράμετρος της επιτυχημένης εφαρμογής της.

Το πρόγραμμα αυτό θα επικεντρώνεται στους μαθητές που αποτελούν μια ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένη ομάδα πολιτών σε ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος. Μέσω του προγράμματος οι μαθητές θα γνωρίσουν μεγάλο εύρος εφαρμογών της κυκλικής οικονομίας, θα αναλάβουν πρωτοβουλίες στο σχολείο, τη γειτονιά και τον δήμο και θα τους βοηθήσει να γίνουν ενεργοί πολίτες σε ένα από τα πιο σημαντικά ζητήματα που απασχολούν την εποχή μας.

ΕΞΥΠΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγητής: Ιωάννης Ψυχάρης, Καθηγητής Τμ. Οικονομικής & Περιφερειακής Ανάπτυξης Παντείου Πανεπιστημίου, Διευθυντής Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης

Η τεχνολογία που έχει σημειώσει στις μέρες μας μεγάλα άλματα, έχει επηρεάσει πολλούς τομείς της σύγχρονης ζωής. Ένας τομέας που η τεχνολογία έχει πολλές εφαρμογές αφορά τη λειτουργία των πόλεων. Με τον όρο «έξυπνες πόλεις» εννοούμε την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στην οργάνωση της πόλης.

Οι «έξυπνες πόλεις» έχουν πολλές τεχνολογικές εφαρμογές. Μια από αυτές είναι η διαχείριση της κυκλοφορίας. Οι χώροι στάθμευσης γίνονται μέσω ψηφιακών εφαρμογών. Η συλλογή των απορριμμάτων και η ενημέρωση για την πληρότητα των κάδων γίνεται επίσης μέσα από «έξυπνες» τεχνολογικές εφαρμογές. Η συγκέντρωση πληροφοριών για προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πολίτες σε μια πόλη γίνεται επίσης μέσω μιας ηλεκτρονικής εφαρμογής. Η κίνηση των οχημάτων χωρίς οδηγό, η σήμανση με

πληροφορίες για τα δρομολόγια των λεωφορείων και η ενημέρωση για τις καιρικές συνθήκες γίνονται μέσω τεχνολογικών εφαρμογών. Η πρόληψη κινδύνων και τα μέσα προστασίας όπως στην περίπτωση του COVID-19 γίνεται επίσης μέσω τεχνολογικών εφαρμογών. Η ενημέρωση αυτή μπορεί να μεταφέρεται απευθείας στον ενδιαφερόμενο στο κινητό τηλέφωνο ή στον υπολογιστή του.

Οι νέοι, και ειδικότερα οι μαθητές, είναι από τις ομάδες του πληθυσμού με τη μεγαλύτερη εξοικείωση σε αυτές τις εφαρμογές. Η δραστηριότητα αυτή θα δώσει τη δυνατότητα μιας διαδραστικής συζήτησης και δοκιμής τέτοιων εφαρμογών στη λειτουργία της πόλης τους. Παράλληλα θα τους δώσει τη δυνατότητα να προτείνουν ιδέες και να αναπτύξουν εφαρμογές που θα είναι χρήσιμες για τη ζωή στο σχολείο και στην πόλη τους.

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ - ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ - ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

ΑΣ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΡΟΜΠΟΤ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ!

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγητές: Δρ. Θαρρενός Μπράτισης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
Δημήτρης Ζιούζιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ Ρομποτικής Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Η επιστήμη της πληροφορικής και της ρομποτικής αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης κοινωνίας. Ολοένα και περισσότεροι αυτοματισμοί και ρομποτικά συστήματα χρησιμοποιούνται από τους ανθρώπους σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής, από την καθημερινότητα μέχρι και την εργασία. Οι νέοι άνθρωποι βρίσκουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην ανάπτυξη τέτοιων συστημάτων τα οποία αυξάνουν την ποιότητα ζωής τους.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα αναφέρεται στην επαφή των μαθητών με ρομποτικά συστήματα νέας γενιάς, ώστε να βιώσουν τον τρόπο με τον οποίο προγραμματίζονται και μπορούν να αξιοποιηθούν. Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η επικοινωνία ανθρώπου-ρομπότ αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα σημεία στη ρομποτική επιστήμη και δίνει μια διαφορετική οπτική ανάπτυξης αυτών των συστημάτων. Προκειμένου οι νέοι να βλέπουν τα ρομπότ ως ένα σύγχρονο εργαλείο είναι απαραίτητο να έρθουν κοντά στην ανάλυση τέτοιων συστημάτων αιχμής.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Πραγματοποιείται μια σύντομη αναφορά σχετικά με τον τρόπο που επικοινωνεί το ρομπότ με τον άνθρωπο
- Πραγματοποιείται επίδειξη προγραμματισμού των ρομπότ (θα αξιοποιηθούν κυρίως ένα ρομπότ ειδικά σχεδιασμένο από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και το ανθρωποειδές NAO)
- Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και τους δίνονται διαφορετικά σενάρια, με βάση τα οποία καλούνται να προγραμματίσουν τα ρομπότ

- Οι ομάδες θα πρέπει να συσχεφθούν και να προτείνουν την βέλτιστη λύση με την βοήθεια των εκπαιδευτικών
- Η κάθε ομάδα παρουσιάζει τη δική της λύση

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με τα ρομπότ
- ✓ Να αντιληφθούν οι μαθητές τον τρόπο με τον οποίο προγραμματίζεται ένα ρομπότ
- ✓ Να αναπτυχθεί η κριτική σκέψη και η ευρηματικότητα των μαθητών
- ✓ Να αναπτυχθεί η συνεργασία μεταξύ των μαθητών
- ✓ Να γνωρίσουν τα παιδιά σύγχρονες και καινοτόμες ρομποτικές συσκευές και να εξοικειωθούν με τον προγραμματισμό τους

ΤΟ ΑΧΑΝΕΣ ΚΥΒΕΡΝΟΣΥΜΠΑΝ: ΚΙΝΔΥΝΟΙ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Σχεδιασμός – Εισηγητές: Εξειδικευμένα στελέχη, Αξιωματικοί Ειδικών Καθηκόντων Πληροφορικής και Υγειονομικού, Ψυχολόγοι της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

Η μεγάλη ανάπτυξη του τομέα της πληροφορικής και η αυξημένη συμμετοχή των πολιτών στη νέα εποχή της Κοινωνίας της Πληροφορίας, επέφεραν σημαντικά τεχνολογικά επιτεύγματα και εξυπηρετήσεις στην κοινωνία, που αφενός διευκολύνουν την καθημερινότητα, αφετέρου δημιουργούν πεδίο κατάλληλο και για την εμφάνιση μορφών εγκληματικής δραστηριότητας με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Ειδικά στην εποχή που διανύουμε, η πανδημία του COVID-19 και η ανάγκη για την απρόσκοπτη συνέχιση της λειτουργίας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, επιτάχυνε τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους προκειμένου να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα αξιοποιώντας τεχνολογίες απομακρυσμένης πρόσβασης. Στον εκπαιδευτικό τομέα εφαρμόστηκε η τηλεεκπαίδευση αξιοποιώντας τις ώριμες τεχνολογίες ομαδικών τηλεδιασκέψεων και διαμοιρασμού υλικού, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έτσι ακόμη και παιδιά κάθε ηλικίας, ξεκινώντας από 4 ετών, συμμετέχουν σε πολλές από αυτές τις δραστηριότητες «συνδεδεμένα ψηφιακά».

Επομένως, καθίσταται σαφής η ανάγκη για εκπαίδευση των πολιτών στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών και της ασφαλούς χρήσης αυτών και ενσωμάτωση αυτής στην εκπαιδευτική διαδικασία, από τις πρώτες κιόλας βαθμίδες.

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχει δια της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ιδρύματος Αικατερίνης

Λασκαρίδη, έχοντας ως στόχο την **ενημέρωση μαθητών, γονέων, εκπαιδευτικών**, για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες, τις διαδικτυακές αγορές, τα φαινόμενα διαδικτυακής βίας, τους κινδύνους που ελλοχεύουν στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, κ.ά. γιατί Με την εξέλιξη της τεχνολογίας προκύπτουν καθημερινά νέες μορφές κυβερνοεγκλήματος.

Μέσα από την **προβολή επικαιροποιημένου διαδραστικού υλικού**, το οποίο συνοδεύεται από σύγχρονο οπτικοακουστικό υλικό, και μέσα από τη συζήτηση με εξειδικευμένα στελέχη της Υπηρεσίας στον τομέα της Πληροφορικής, της Νομικής, των Οικονομικών και της Ψυχολογίας δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες και ιδιαίτερα στα παιδιά, τους ψηφιακούς πολίτες του μέλλοντος, να αναγνωρίσουν τις επισφαλείς συμπεριφορές που μπορούν να εκδηλωθούν μέσω διαδικτύου.

Στόχος είναι η μεταφορά των πραγματικών εμπειριών της Υπηρεσίας μας μέσα από την καθημερινή επαφή με τους πολίτες ώστε να επιτευχθεί η θωράκιση της ευαίσθητης ηλικιακής ομάδας των παιδιών και των εφήβων, καθώς οι ενημερωμένοι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν με ασφάλεια το διαδίκτυο.

Οι θεματολογίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το κοινό και αφορούν:

- την αποστολή της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος,
- τις διαδικτυακές απειλές και μέτρα προστασίας,
- τα αδικήματα και τρόπους που αυτά διαπράττονται μέσω διαδικτύου,
- το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού (Cyberbullying)
- τις κυβερνοεπιθέσεις ενάντια σε πληροφοριακά συστήματα και την ψηφιακή υποκλοπή δεδομένων,
- τα διαδικτυακά τυχερά παίγνια και τον εθισμό,
- τον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό μέσω διαδικτύου και το sexting,
- την παρουσίαση της ενημερωτικής καμπάνιας SAY NO, ενάντια στον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό, ανηλίκων και ενηλίκων, μέσω του διαδικτύου,
- τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media).

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΟ ΜΥΑΛΟ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ (ΤΝ)

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Γεώργιος Γιαννακόπουλος, PhD, Συνεργαζόμενος ερευνητής ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», Εκτελεστικός διευθυντής Επιστήμη για Σένα AMKE (SciFY), Μέλος ΔΣ Ελληνικής Εταιρείας Τεχνητής Νοημοσύνης (EETN)

Στο εκπαιδευτικό αυτό πρόγραμμα καλούμαστε να ανακαλύψουμε το πώς ο άνθρωπος κρύβεται πίσω από την ΤΝ σε όλα τα επίπεδα, αλλά και πώς η σύμπραξη ανθρώπου και ΤΝ μπορεί να αλλάξει τον τρόπο που δρούμε στην καθημερινότητά μας. Οι μαθητές θα κληθούν να συν-ανακαλύψουν και συζητήσουν ηθικά διλήμματα σχετικά με την

εκπαίδευση, την εγκατάσταση και τη χρήση της ΤΝ. Τέλος, θα κατανοήσουν τον δικό τους ρόλο στη μελλοντική συνδιαμόρφωσή της, με την ιδιότητα του ενεργού πολίτη και ανθρώπου.

Στόχοι του προγράμματος οι μαθητές να μπορούν

- ✓ Να περιγράψουν αδρά τι είναι ΤΝ
- ✓ Να κατανοήσουν τις εφαρμογές της σήμερα αλλά και στο άμεσο μέλλον
- ✓ Να περιγράψουν ηθικά διλήμματα που προκύπτουν με την εργασιακή αξιοποίηση ΤΝ σε διαφορετικά περιβάλλοντα και θέσεις εργασίας
- ✓ Να αναφέρουν τρόπους με τους οποίους ο άνθρωπος κρύβεται πίσω από δράσεις και εργασίες ΤΝ
- ✓ Να αναφέρουν τρόπους με τους οποίους μπορούν οι ίδιοι να συνεισφέρουν στη συνδιαμόρφωση της ΤΝ στο μέλλον

Θ Ε Α Τ Ρ Ο - Θ Ε Α Τ Ρ Ι Κ Η Α Γ Ω Γ Η

ΑΝΤΙΓΟΝΗ του Σοφοκλή

«Εγώ δεν είμαι για να μοιράζωμαι έχθρες, αλλ' αγάπη»

(Β' τάξη) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγήτρια: Μάνια Παπαδημητρίου, Φιλολόγος, Ηθοποιός, Σκηνοθέτις

Η Αντιγόνη του Σοφοκλή είναι από τις πιο γνωστές και πολύ-παιγμένες τραγωδίες. Η παράσταση η οποία θεωρήθηκε η καλύτερη τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα ήταν η εκδοχή του Λευτέρη Βογιατζή. Θα γίνει ανάλυση του έργου καθώς και μνεία στη συγκεκριμένη παράσταση σε σχέση με το γιατί ήταν μια πολύ σημαντική θεατρική προσπάθεια τη συγκεκριμένη στιγμή στη χώρα μας.

Επίσης θα μιλήσουμε για το πόσο επίκαιρο είναι το έργο στην εποχή μας καθώς πραγματεύεται τη σύγκρουση του ηθικού δικαίου με το δίκαιο του κράτους (διάλογος Αντιγόνης- Κρέοντα) αλλά και τις συνέπειες που μπορεί να έχει η αγνόηση του ηθικού δικαίου από τον άρχοντα, όπως αυτό σημειώνεται στον διάλογο Τειρεσία- Κρέοντα- Χορού.

Στη συνέχεια θα προβληθούν στους μαθητές σκηνές σύγχρονων πολέμων και θα ζητηθεί να σκεφτούν και να βρουν για τον εαυτό τους την αντιστοιχία του έργου με το σήμερα. Ποια δηλαδή θα μπορούσε να είναι μια σύγχρονη Αντιγόνη και ποιος ένας σύγχρονος Κρέοντας; Ακολουθεί το βιωματικό μέρος, όπου θα ζητηθεί από τους μαθητές να ανέβουν στη σκηνή και να δοκιμάσουν μέσα από θεατρικές ασκήσεις σώματος και φωνής να προσπαθήσουν να αναγνώσουν με θεατρικό τρόπο το κείμενο χρησιμοποιώντας τις εικόνες που θα έχουν επιλέξει για τον σύγχρονο κόσμο μέσα όμως από τα λόγια του αρχαίου κειμένου σε θεατρική μετάφραση.

Στο τέλος θα συζητήσουμε την εμπειρία που αποκόμισαν τόσο οι επί σκηνής συμμετέχοντες όσο και οι θεατές.

ΑΥΤΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΝΤΡΙΚΗ ΔΟΥΛΕΙΑ! Τα έμφυλα στερεότυπα που συνοδεύουν το επάγγελμα και η διερεύνησή τους μέσα από θεατρικές δραστηριότητες

(Β' + Γ' τάξεις) Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90'

Εισηγητής: Μενέλαος Καραντζάς, Θεατρολόγος, Σκηνοθέτης

Τα έμφυλα στερεότυπα είναι οι απλουστευμένες και γενικευτικές αντιλήψεις για τα φύλα, αφορούν τα χαρακτηριστικά τους, τις διαφορές τους και τους ρόλους τους. Αποκτώνται και παγιώνονται σε νεαρή ηλικία, και διαμορφώνονται μέσα από ερεθίσματα που προέρχονται τόσο από τις κοινωνικές συναστροφές όσο και από το οικογενειακό περιβάλλον. Το επάγγελμα αποτελεί ένα πεδίο της ανθρώπινης δραστηριότητας που συνοδεύεται από ισχυρά έμφυλα στερεότυπα που φτάνουν μέχρι τον «παραδοσιακό» διαχωρισμό των επαγγελματιών απασχολήσεων σε αντρικές και γυναικείες. Επιπλέον, σε άλλες μορφές απασχόλησης (οικιακές εργασίες, χόμπι, αθλήματα κ.τ.λ.) αποδίδονται επίσης έμφυλα στερεότυπα που διατηρούνται και αναπαράγονται για ποικίλους κοινωνικο-οικονομικούς λόγους. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα επικεντρώνεται στην αναγνώριση της παρουσίας των έμφυλων στερεοτύπων που συνοδεύουν τις επαγγελματικές και άλλες απασχολήσεις, την εξέταση της έντασης και του βάθους των στερεοτύπων αυτών, και την αποδόμησή τους μέσα από θεατρικές δραστηριότητες και τεχνικές του θεάτρου της επινόησης.

Σκοπός του προγράμματος είναι η χρήση θεατρικών δραστηριοτήτων και τεχνικών για τον εντοπισμό, τον σχολιασμό και τη διαχείριση των έμφυλων στερεοτύπων που συνοδεύουν τις επαγγελματικές και άλλες απασχολήσεις.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Το πρόγραμμα απαιτεί την ενεργή συμμετοχή των μαθητών σε ποικίλες δραστηριότητες θεατρικής μορφής. Ενδεικτικά αναφέρονται τα θεατρικά παιχνίδια και οι ασκήσεις, οι αυτοσχεδιασμοί, οι ανοιχτές και οι κατευθυνόμενες συζητήσεις και η δραματοποίηση λογοτεχνικού κειμένου.
- Οι μαθητές καλούνται να προτείνουν ατομικά και να συνεργαστούν ομαδικά για την εκτέλεση και παρουσίαση δράσεων με μικρή έως μέτρια σωματική δραστηριότητα, να καταγράψουν προσωπικές απόψεις και να συζητήσουν απόψεις άλλων, καθώς και να επινοήσουν μορφές δραματοποίησης αναλαμβάνοντας ρόλους και οργανώνοντας την παρουσίαση. Οι δράσεις που γίνονται είναι ατομικές, σε ζευγάρια και σε ομάδες και περιλαμβάνουν τόσο την έκφραση της προσωπικής γνώμης όσο και τη διαμόρφωση ομαδικών κρίσεων και απόψεων.
- Στο πρόγραμμα χρησιμοποιείται το ποίημα *Η μακιγιέζ* του Γιάννη Κοντού, το οποίο

οι μαθητές παίρνουν ως αφορμή για δραματοποίηση και συζήτηση πάνω στα έμφυλα στερεότυπα που συνοδεύουν τα επαγγέλματα των δύο προσώπων του ποιήματος: της ηθοποιού και της μακιγιέζ.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Κατανόηση της έννοιας του έμφυλου στερεότυπου.
- ✓ Αναζήτηση και αναγνώριση των έμφυλων στερεοτύπων που συνοδεύουν τα επαγγέλματα.
- ✓ Προσδιορισμός των επιδράσεων που έχουν η οικογένεια, το σχολείο, ο κοινωνικός περίγυρος και τα ΜΜΕ στη διαμόρφωση και την αναπαραγωγή των στερεοτύπων.
- ✓ Έλεγχος για το αν τα στερεότυπα επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος.
- ✓ Επισήμανση της έλλειψης συσχέτισης μεταξύ των έμφυλων στερεοτύπων και του σεξουαλικού προσανατολισμού.
- ✓ Αποδόμηση και αναθεώρηση των έμφυλων στερεοτύπων που συνοδεύουν τα επαγγέλματα και άλλες μορφές απασχόλησης.
- ✓ Διατήρηση και επέκταση της συζήτησης σε άλλα έμφυλα στερεότυπα.

Δραστηριότητες

- Παιχνίδι γεωγραφικού χάρτη (γέννηση, εργασία πατέρα, εργασία μητέρας).
- Παιχνίδι παντομίμας «Τι δουλειά κάνεις?».
- Μετακίνηση από το «συμφωνώ» στο «διαφωνώ» κατά το άκουσμα συγκεκριμένων φράσεων.
- Καταγραφή επαγγελμάτων και διαχωρισμός σε αντρικά και γυναικεία
- Κατασκευή της γραμμής ζωής ενός άντρα και μιας γυναίκας.
- Άσκηση «Ποιος είμαι / Τι θέλω» (γράψιμο σε καρτέλες, συζήτηση).
- Άσκηση καταγραφής τριών στοιχείων που είναι χαρακτηριστικά για κάθε επάγγελμα που δίνεται σε κάθε μαθητή (καρτέλες, παρουσίαση, συζήτηση).
- Άσκηση περπατήματος και στάσης με διαφορετικό κέντρο κάθε φορά, εφαρμογή σε επαγγέλματα και έλεγχος αν υπάρχουν διαφορές ανάλογα με το φύλο.
- Παιχνίδι παντομίμας «Συμπληρώστε την εικόνα».
- Άσκηση «Hot seat» όπου οι μαθητές αναλαμβάνουν ρόλους επαγγελματία και «ανακρίνονται» κυρίως για την αγορά εργασίας.
- Αυτοσχεδιασμός σε ζευγάρια: 2 επαγγέλματα και 1 συνθήκη (σε κάρτες).
- Επινόηση διαφημιστικών για διαφορετικά προϊόντα που σχετίζονται με δουλειές του σπιτιού, αθλήματα, παιχνίδια.
- Συζήτηση για το ποίημα *Η μακιγιέζ* και για τα θεατρικά επαγγέλματα γενικότερα.
- Δραματοποίηση του ποιήματος με αλλαγές των φύλων των προσώπων του ποιήματος.

Ε Π Ι Κ Ο Ι Ν Ω Ν Ι Α – Μ Μ Ε

ΜΙΑ ΑΣΦΑΛΗΣ ΒΟΥΤΙΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγητής: Γεώργιος Γιαννακόπουλος, PhD, Συνεργαζόμενος ερευνητής ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος», Εκτελεστικός διευθυντής Επιστήμη για Σένα AMKE (SciFY), Μέλος ΔΣ Ελληνικής Εταιρείας Τεχνητής Νοημοσύνης (EETN)

Στο εκπαιδευτικό αυτό πρόγραμμα καλούμαστε να εξοικειώσουμε τους μαθητές με τη διάχυση της πληροφορίας από ψηφιακά μέσα, αλλά και να παρέχουμε προτάσεις για σωστή αξιολόγηση, διαχείριση και χρήση αυτής της πληροφορίας.

Οι μαθητές θα κληθούν να συν-ανακαλύψουν και συζητήσουν το πώς διαχέονται ειδήσεις και μηνύματα μέσα από μέσα ενημέρωσης, κοινωνικά δίκτυα και γενικά ψηφιακά μέσα (π.χ. παιχνίδια, πύλες ιατρικών ειδήσεων). Θα μάθουν να αξιολογούν πληροφορίες και με τη χρήση υπολογιστικών/ψηφιακών εργαλείων, να ελέγχουν τον τρόπο που οι ίδιοι

αναμεταδίδουν μηνύματα, αλλά και θα εμβαθύνουν στην έννοια της παραπληροφόρησης και των χαλκευμένων ειδήσεων. Τέλος, θα κατανοήσουν το πώς μπορεί η πληροφορία να αξιοποιηθεί θετικά και, μέσα από σωστές πρακτικές διαχείρισης, να ενισχυθεί η ψυχική ανθεκτικότητα (resilience) του εφήβου απέναντι στην ψηφιακή υπερπληροφόρηση.

Στόχοι του προγράμματος οι μαθητές να μπορούν:

- ✓ Να περιγράψουν τι είναι παραπληροφόρηση και υπερπληροφόρηση
- ✓ Να απαριθμήσουν κινδύνους που προκύπτουν από παραπληροφόρηση και υπερπληροφόρηση
- ✓ Να συζητήσουν για τις δυνατότητες ψηφιακών εργαλείων που βοηθούν για τη διαχείριση της πληροφορίας
- ✓ Να ονοματίσουν τέτοια ψηφιακά εργαλεία
- ✓ Να αναφέρουν τρόπους αξιολόγησης ειδήσεων και εν γένει πληροφορίας
- ✓ Να αξιολογούν πηγές

Ψ Υ Χ Ο Λ Ο Γ Ι Α

ΜΙΛΑΩ ΓΙΑ ΤΟ ΑΓΧΟΣ - ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΩ ΤΟ ΑΓΧΟΣ!

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτριες: Αναστασία Σοφιανοπούλου, PhD, Ψυχολόγος, Δρ Κλινικής Ψυχολογίας ΕΚΠΑ
Αικατερίνη Σοφιανοπούλου, MSc in Stress Management, Ψυχολόγος

Το άγχος αποτελεί ένα πολύ κοινό, σύνηθες συναίσθημα, και ως τέτοιο δεν γίνεται να μην αφορά και τους μαθητές. Πολλοί μαθητές βιώνουν άγχος όχι μόνο κατά τη διάρκεια των εξετάσεων αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Οι απαιτήσεις από τα

μαθήματα, η πίεση του χρόνου και οι σύνθετες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες, συνθέτουν ένα πλαίσιο στο οποίο κυριαρχεί το άγχος.

Το πρόγραμμα αυτό, δίνει στους μαθητές την ευκαιρία να ανακαλύψουν τις δικές τους ξεχωριστές πηγές του άγχους, να ανακαλύψουν τον ρόλο που παίζει στη ζωή τους, την επίδραση που έχει στις σκέψεις, στο σώμα και τη συμπεριφορά τους και να βρουν τρόπους να το διαχειριστούν αποτελεσματικά στην καθημερινότητά τους, μέσα από μία σειρά βιωματικών ασκήσεων.

Στόχοι του προγράμματος

- Ενημέρωση και ψυχοεκπαίδευση σχετικά με το άγχος.
- Εκμάθηση τεχνικών για τη διαχείριση του άγχους κατά τη διάρκεια της μελέτης και κατά τη διάρκεια των εξετάσεων.
- Παρουσίαση τεχνικών για την αποτελεσματικότερη οργάνωση της μελέτης (σωστή διαχείριση χρόνου, πρόγραμμα μελέτης).
- Βιωματικές ασκήσεις.
- Προβολή υλικού.

Κ Ο Ι Ν Ω Ν Ι Κ Η Δ Ρ Α Σ Η - Π Α Ι Δ Α Γ Ω Γ Ι Κ Η

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ THE WALK - ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη θέτει υπό την αιγίδα του τις εκπαιδευτικές δράσεις του διαπολιτισμικού προγράμματος THE WALK εντάσσοντας αντίστοιχες δραστηριότητες στα εκπαιδευτικά του προγράμματα. The Walk (Το Ταξίδι) είναι ένα κινούμενο φεστιβάλ τέχνης και ελπίδας, για τη στήριξη των προσφύγων, υπό την Καλλιτεχνική Διεύθυνση του Amir Nizar Zuabi και με υπεύθυνη στην Ελλάδα την κ. Γιολάντα Μαρκοπούλου, σκηνοθέτιδα και παραγωγό (Polyplanity productions).

Η Μικρή Αμάλ, μια νεαρή προσφυγοπούλα, ξεκινά ένα ιδιαίτερο ταξίδι – μια επική περιπλάνηση που θα την οδηγήσει να διασχίσει την Τουρκία, και ολόκληρη την Ευρώπη. Για να βρει τη μητέρα της. Για να γυρίσει στο σχολείο. Για να ξεκινήσει μία νέα ζωή. Πρόκειται για μία πολιτιστική οδύσσεια που υπερβαίνει γεωγραφικές, πολιτικές και γλωσσικές διαφορές για να αφηγηθεί μία νέα ιστορία για την ανθρώπινη φύση που μας ενώνει – και για να διασφαλίσει ότι ο κόσμος δε θα ξεχάσει τα εκατομμύρια εκτοπισμένων παιδιών, το καθένα με τη δική του ιστορία, που είναι πιο ευάλωτα από ποτέ εν μέσω της παγκόσμιας πανδημίας.

Στη βάση του, το Ταξίδι είναι μια περιπλάνηση αφιερωμένη στην παιδεία και τη δημιουργική μάθηση. Οπουδήποτε πηγαίνει η Μικρή Αμάλ θα έρχεται σε επαφή με καινούργια πρόσωπα, μέρη και πολιτισμούς. Οι κοινότητες και το διαδικτυακό κοινό θα έχουν την ευκαιρία να μάθουν μαζί της όλα όσα θα γνωρίσει.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ THE WALK

ΚΛΙΜΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Αναστασία Κουμίδου, Σκηνοθέτις, Καθηγήτρια Υποκριτικής, Ιστορίας και Δραματολογίας

Στόχος: Οι μαθητές καλούνται να κατανοήσουν την κλιματική αλλαγή και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει τις ανθρώπινες ζωές, αναγκάζοντας τους ανθρώπους να γίνουν κλιματικοί πρόσφυγες. Να αναγνωρίσουν ότι οποιοσδήποτε (συμπεριλαμβανομένων και των ίδιων) θα μπορούσε να γίνει κλιματικός πρόσφυγας. Να εμπνευστούν ώστε να λάβουν μέτρα κατά της κλιματικής αλλαγής

Θεματικές Συνδέσεις

- Πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη – σεβασμός και προστασία του περιβάλλοντος.
- Θετικές επιστήμες – επιπτώσεις της ανθρώπινης παρέμβασης στο κλίμα, μεταξύ των οποίων η αύξηση του διοξειδίου του άνθρακα, του μεθανίου και του αζώτου
- Γεωγραφία – κλίμα και καιρός, εποχές, ανθρώπινες και φυσικές διαδικασίες που επηρεάζουν το κλίμα, τοπία και περιβάλλον, η αναγκαία σχέση της ανθρώπινης δραστηριότητας με την αποτελεσματική λειτουργία των φυσικών συστημάτων
- Πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη – εισαγωγή στην έννοια του υπεύθυνου πολίτη
- Γραφή – ρητορικός λόγος

Εξέλιξη προγράμματος: Πώς θα μπορούσε να μοιάζει ο κόσμος το 2050; Πόσοι περισσότεροι άνθρωποι μπορεί να έχουν μετακινηθεί λόγω των κλιματικών καταστροφών; Πότε θα αναγνωρίσει ο νόμος τους κλιματικούς πρόσφυγες; Τα παιδιά μέσα από ομαδικές δραστηριότητες, παιχνίδια και κουίζ αντιλαμβάνονται την έννοια του σεβασμού και της προστασίας του περιβάλλοντος, αλλά και την πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη.

ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Αναστασία Κουμίδου, Σκηνοθέτις, Καθηγήτρια Υποκριτικής, Ιστορίας και Δραματολογίας

Στόχος: Οι μαθητές να μάθουν μερικούς από τους χαιρετισμούς και τις τελετές υποδοχής και καλωσορίσματος πολλών διαφορετικών πολιτισμών. Να δημιουργήσουν ένα δικό τους καλωσόρισμα για τη Μικρή Αμάλ στο σχολείο, στην περιοχή, στην κοινότητα ή και στο σπίτι τους

Θεματικές Συνδέσεις: Πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη – ανασκόπηση εμπειριών, συναισθημάτων και αξιών, διερεύνηση ηθικών και φιλοσοφικών ζητημάτων, αποδοχή της διαφορετικής άποψης, των διαφορετικών ομάδων και κοινοτήτων, σεβασμός της ισότητας και εορτασμός της πολυφωνίας, εισαγωγή στην έννοια του υπεύθυνου πολίτη.

Εξέλιξη: Η μικρή Αμάλ θα συναντήσει πολλούς διαφορετικούς ανθρώπους στο ταξίδι της, και θα την υποδεχτούν πολλοί διαφορετικοί πολιτισμοί. Γιατί πιστεύετε ότι κάθε πολιτισμός έχει διαφορετικές τελετές και παραδόσεις καλωσορίσματος; Τι αισθήματα πιστεύετε ότι δημιουργούν αυτές οι τελετές και παραδόσεις στον επισκέπτη; Συχνά μπορούμε να συμπεράνουμε το πού βρισκόμαστε στον κόσμο από τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι λένε «γεια».

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητές: Κώστας Γάκης, Σκηνοθέτης, Ηθοποιός, Συνθέτης, Θεατροπαιδαγωγός
Νατάσα - Φαίη Κοσμίδου, Ηθοποιός, Story Teller

Στόχος είναι η κατανόηση της μετανάστευσης ως μετακίνησης ζώων, ανθρώπων και ιδεών, και η αναγνώριση των διαφορών ανάμεσα στις κατηγορίες αυτές. Οι μαθητές καλούνται να αναγνωρίσουν τους παράγοντες έλξης και ώθησης που επηρεάζουν την ανθρώπινη μετανάστευση. Να κατανοήσουν τους ορισμούς του πρόσφυγα, του αιτούντος άσυλο και του εκτοπισμένου ατόμου και να αναγνωρίσουν ότι οι αυτοί είναι συχνά διαφορετικοί απ' ότι για άλλους μετανάστες. Θα διερευνήσουν τα συναισθήματα και τις ψυχικές καταστάσεις που μπορεί να βιώνουν οι πρόσφυγες καθώς και τα συναισθήματα που αποτυπώνονται σε ποιήματα για την εμπειρία των προσφύγων. Οι μαθητές θα αναγνωρίσουν τα οφέλη της μετανάστευσης όσον αφορά στη δημιουργία και τη διάδοση ιδεών, εφευρέσεων, τροφίμων και έργων τέχνης.

Θεματικές Συνδέσεις

- Πνευματική, φιλοσοφική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη – αποδοχή των διαφορετικών ομάδων και κοινοτήτων, διερεύνηση ηθικών και φιλοσοφικών ζητημάτων
- Θετικές επιστήμες – Τα ζώα, συμπεριλαμβανομένων και των ανθρώπων – οι ανάγκες της επιβίωσης, της τροφής και της υγιεινής
- Ιθαγένεια – ανθρώπινα δικαιώματα, διερεύνηση κοινωνικών και πολιτικών ζητημάτων, ενθάρρυνση της κριτικής σκέψης και της ανοιχτής συζήτησης.
- Δημιουργική γραφή – περιγραφή

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητές: Κώστας Γάκης, Σκηνοθέτης, Ηθοποιός, Συνθέτης, Θεατροπαιδαγωγός
Νατάσα - Φαίη Κοσμίδου, Ηθοποιός, Story Teller

Στόχοι: Οι μαθητές καλούνται να ιχνηλατήσουν την περιπέτεια της Μικρής Αμάλ ως παιδιού-πρόσφυγα και να εξερευνήσουν δικές τους φανταστικές περιπέτειες μετανάστευσης με έμφαση στην απόκτηση νέων εμπειριών και στην υπέρβαση του φόβου.

Περιγραφή: Τα παιδιά θα σταθούν σε σημεία της διαδρομής της Μικρής Αμάλ με τα πόδια από τη Συρία μέχρι το Ηνωμένο Βασίλειο μέσα από ένα αφηγηματικό επιτραπέζιο παιχνίδι.

- Θα μιλήσουν για σημαντικούς περιηγητές που κατάφεραν να υπερβούν τα εμπόδια που συνάντησαν.
- Θα πλάσουν ομαδικά και ατομικά ιστορίες περιπέτειας και μετανάστευσης μέσω της προφορικής αφήγησης και της δημιουργίας κόμικς.
- Θα αναλογιστούν και θα εξερευνήσουν την οπτική γωνία της Μικρής Αμάλ κατά τη διάρκεια του ταξιδιού της.

Θεματικές Συνδέσεις

Γραφή – αφηγηματική γραφή

Θέατρο – αφήγηση, αυτοσχεδιασμός

Τέχνη και σχέδιο – χειροτεχνία, μαθαίνουμε για το έργο σημαντικών καλλιτεχνών

Υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων: Καλή Κυπαρίσση

Υπεύθυνη συντονισμού προγραμμάτων: Ιωάννα Ρωμηού

Τηλ. επικοινωνίας: 216 900 3722, 216 900 3700

Ηλεκτρονική διεύθυνση: education@laskaridisfoundation.org

Ιστοσελίδα: www.laskaridisfoundation.org